

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

ในสังคมโลกปัจจุบัน การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) เป็นสิ่งที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม และเพื่อประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อให้สามารถนำประเทศไปสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์ และช่วยให้ผู้เรียนมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถสื่อสารกับชาวต่างประเทศได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมั่นใจ มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาและเข้าใจวัฒนธรรมต่างประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้สามารถถ่ายทอดวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ไทยไปสู่สังคมโลก (กรมวิชาการ, 2544:1) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม และมีสาระการเรียนรู้เป็นการกำหนดองค์ความรู้ที่เป็นเนื้อหาสาระครอบคลุมการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 12 ปี และเพื่อให้สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องสามารถจัดทำหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียนและเป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระเป็นช่วงชั้นพร้อมทั้งกำหนดรายละเอียดที่จำเป็นเกี่ยวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน

จะเห็นได้จากการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ เน้นว่า เมื่อผู้เรียนเรียนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา ผู้เรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อภาษาต่างประเทศ สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ แสวงหาความรู้ ประกอบอาชีพ และศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องราวและวัฒนธรรมอันหลากหลายของประชาคมโลก และสามารถถ่ายทอดความคิดและวัฒนธรรมไทยไปยังสังคมโลกได้อย่างสร้างสรรค์ (กรมวิชาการ, 2544:1) แสดงว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้มุ่งไปที่การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยมีเป้าหมายหลัก คือ การปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ไปพร้อมๆกัน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง (ประนอม สุรัสวดี, 2535 : 2)

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาอังกฤษดีจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบในด้านการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่มีความสามารถน้อย จะเห็นได้ว่า ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนเราเป็นอย่างมาก เห็นได้จากการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนและการค้าขาย ดังนั้นคนไทยจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อจะใช้ได้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ประกอบกับการจัดการศึกษาของไทยโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง (แรมสมร อยู่สถาพร, 2541) ซึ่งสอดคล้องกับ รศศุนันท์ พหลเทพ (2532: 12) กล่าวว่า ภาษาอังกฤษนับว่ามีความสำคัญ และมีความ

จำเป็นในชีวิตประจำวันไปแล้ว เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารระหว่างชนชาติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ คนไทยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องจัดให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้นในทุกระดับการศึกษา

ทักษะในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมี 4 ทักษะ ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน และเขียน ทักษะการอ่าน นับว่าเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐานในการที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังเป็นวิถีทางที่จะนำบุคคลไปสู่ความรู้ทั้งหมด ทำให้เป็นผู้มีเหตุผลและสามารถใช้วิจารณญาณในการประเมินค่าและสรุปความได้ (จุฑารัตน์ วิบูลผล, 2539: 2) และจากคำกล่าวของ ทรงศรี ภักดีวิสัย (2542 : 4) ที่ว่าการอ่านนับว่าจำเป็นและมีความสำคัญซึ่งจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงขึ้น และที่สำคัญปัจจุบันสังคมไทยได้มีการพัฒนาเข้าสู่ระบบสารสนเทศ ซึ่งเป็นสังคมที่เน้นเกี่ยวกับความรู้และกระบวนการสื่อสารข้อมูลที่เป็นไปอย่างรวดเร็วด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ลักษณะเช่นนี้เกิดขึ้นทั้งในประเทศต่างประเทศ และระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่องทั่วโลก ข้อมูลดังกล่าวประกอบด้วยข้อความที่มีอยู่เป็นจำนวนมหาศาล ลักษณะของคนที่อยู่ในยุคเทคโนโลยีข่าวสารเช่นนี้จึงต้องมีความสามารถในการอ่านเป็นคุณสมบัติที่สำคัญ เนื่องจากจะช่วยให้สามารถเลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ Pett (1982: 17-19) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านช่วยให้ผู้อ่านได้รับความรู้ ข่าวสาร และการบันเทิง ทำให้ผู้อ่านได้พัฒนาความรู้สึคนึกคิดให้ทันต่อเหตุการณ์ เป็นคุณแจสำคัญสู่ความสำเร็จทางการศึกษา เนื่องจากการเรียนรู้อาศัยการอ่านเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพัฒนาการของมนุษย์ นอกจากนี้ยังเป็นทักษะทางภาษาที่ผู้เรียนใช้มากที่สุดหลังจากจบการศึกษาแล้ว

จากการที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยพบว่า การเรียนการสอนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดความสนใจ นักเรียนไม่เห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษ และไม่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ (ดวงเดือน แสงชัยและคณะ, 2533) และในช่วงระยะเวลาหลายสิบปีที่ผ่านมา การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร แม้ว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้เรียนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาหลายปี แต่ก็ยังไม่สามารถนำความรู้เหล่านั้นไปใช้ในการสื่อสารได้ในระดับที่น่าพอใจ (นันทวิทย์ พรพิบูลย์, 2536, อ้างถึงใน คณาพร คมสัน, 2540 : 4) นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ปี 2542 ได้ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนในจังหวัดปทุมธานีอยู่ในระดับ 16.03 และคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศอยู่ในระดับ 17.08 ซึ่งถือว่าเป็นคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ (สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 1 , 2543 :14) และเนื่องจากการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยเป็นการสอนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาต่างประเทศ แต่โอกาสที่ผู้เรียนได้ใช้ภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนมีน้อย จึงทำให้ผู้เรียนไม่แน่ใจว่าตนเอง

มีความสามารถที่จะนำความรู้ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูผู้สอนจึงควรเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการอ่านภาษาอังกฤษว่าสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ก็จะเกิดแรงจูงใจในการเรียน ดังนั้นในการอ่านแต่ละครั้งผู้เรียนควรมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ในการอ่านว่า อ่านเพื่ออะไร ถ้าสิ่งที่อ่านนั้นตรงกับจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ย่อมแสดงว่าผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการอ่าน และเห็นการอ่านนั้นเป็นประโยชน์ต่อตนเอง ด้วยสาเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาวิธีการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี ให้ดียิ่งขึ้น

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกโรงเรียนครุศาสน์วิทยา อ. สายบุรี จ. ปัตตานี เนื่องจากเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ประเภทขนาดใหญ่ (พิเศษ) โดยโรงเรียนได้มีการปรับปรุงมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(สมศ) ปัจจุบันโรงเรียนครุศาสน์วิทยามีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 4,232 คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย 1,485 นักเรียนหญิง 2,747 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นักเรียนชาย 177 คนนักเรียนหญิงจำนวน 458 คน รวม 635 คน จำนวนห้องเรียน 14 ห้อง จำนวนบุคลากรทั้งหมด 305 คน แบ่งเป็น ชาย 148 คนและหญิง 157 คน ครูสามัญจำนวน 140 คนจำนวนบุคลากรครูสามัญจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยแบ่งเป็น ข้าราชการครู จำนวน 2 คน (วุฒิปริญญาตรี 1 คน ปริญญาโท 1คน) ครูสอนสามัญ วุฒิปริญญาตรี 136 คน ปริญญาโท 1 คนและต่ำกว่าปริญญาตรี 3 คนมีครูสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 22 คน โรงเรียนได้มีการพัฒนาจัดการเรียนการสอน และปรับปรุงหลักสูตรให้นักเรียนจบหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พร้อมกับจบหลักสูตรศาสนา ชั้นปีที่ 10 (ชานาวิยะห์)โดยมีนโยบายเน้นการจัดการเรียนการสอนให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษามลายู ภาษาอังกฤษ และภาษาอาหรับ โรงเรียนครุศาสน์วิทยาได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาโดยการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีโครงสร้างหลักสูตรวิชาภาษาต่างประเทศ วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับช่วงชั้นที่ 3 วิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานมีเวลาเรียน จำนวน 240 ชั่วโมงต่อปี และวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี สำหรับระดับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 แผนการเรียนวิทย์-คณิต มีเวลาเรียนจำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี แผนการเรียนบัญชี-คอมพิวเตอร์ จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี และแผนการเรียนศิลป์ภาษา มีเวลาเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน จำนวน 120 ชั่วโมงต่อปี และวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจำนวน 80 ชั่วโมงต่อปี โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการทางภาษา จำนวน 2 ห้อง และโรงเรียนมีเป้าหมายที่สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ คือ ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักการเรียนรู้ด้วยตนเองและหลักการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ในการเรียนภาษาต่างประเทศผู้เรียนจะต้องอาศัยความตั้งใจ ความรับผิดชอบ และการจูงใจตนเองในการฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะมากขึ้น รวมทั้งการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง ดังที่ Oxford (1990: 404-419) กล่าวว่า “ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ภาษา เพราะผู้สอนไม่ได้มีโอกาสเพื่อคอยแนะนำอยู่ตลอดเวลา” การสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยให้

ผู้เรียนค้นพบวิธีการที่จะนำไปสู่ความเข้าใจด้วยตนเองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง สอดคล้องกับนุจรี เสาวภาคย์ (2537: 3) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะได้ผลดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ หากครูยังสอนแบบเก่าที่เน้นให้นักเรียนท่องจำกฎเกณฑ์ต่างๆ ก็จะเป็นผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร ครูจึงควรต้องปรับปรุงวิธีสอนใหม่เพื่อประสิทธิภาพทางการเรียนการสอนให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ ครูควรสะท้อนให้นักเรียนเห็นแนวทางที่จะทำให้นักเรียนมีทักษะทางภาษาอังกฤษดีขึ้น โดยจะต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และการประเมินผลงานด้วยตนเอง ทั้งนี้ครูเป็นผู้สร้างแรงจูงใจ สร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ จัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจึงมุ่งเน้นการเรียนแบบบูรณาการและให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่ง Borich (1992 : 286) กล่าวว่าไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยเหลือให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ได้กำหนดด้วยตนเอง โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบจำกัดความเป็นอิสระในการเรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลแก้ปัญหาการเรียนและก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

การเรียนรู้ด้วยตนเองก่อให้เกิดผลทางบวกต่อการเรียนการสอน การทำงาน และการดำเนินชีวิตของบุคคล Cloud (1993 : 4170) พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสัมพันธ์กันทางบวกและ Jones (1994: 344) ที่ว่าผู้เรียนที่เรียนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและคำกล่าวของ Knowles (1975 :15) กล่าวว่าไว้ว่า “ผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะมีแรงจูงใจในการเรียน และเรียนอย่างมีจุดประสงค์ ย่อมสามารถเรียนได้ดีกว่าจดจำสิ่งที่เรียนได้นานกว่า และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่คอยรับความรู้จากผู้สอนเพียงอย่างเดียว” สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑารัตน์ วัฒนผล (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.48 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับ ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 53.29 และมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง โดยมีค่ามัชฌิมเลขคณิตคิดเป็นร้อยละ 61.52 ส่วนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ไม่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาที่อยู่ในระบบโรงเรียนนั้นมีน้อย ในขณะที่ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์แสดงให้เห็นว่า เด็กในช่วงวัยรุ่นมีลักษณะที่สามารถ

เรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างดี ดังที่ Knowles กล่าวว่า “วุฒิภาวะของบุคคล ความต้องการ และความสามารถ ในการนำตนเองในการใช้ประสบการณ์สำหรับการเรียนรู้ ความพร้อมในการเรียน การจัดการเรียนรู้ที่เน้น ปัญหาเป็นศูนย์กลางจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ตั้งแต่เด็กจนกระทั่งช่วงก่อนวัยรุ่น และจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในช่วงวัยรุ่น”

จากที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในระดับต่ำ แนวการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองน่าจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการ อ่านภาษาอังกฤษมากยิ่งขึ้นได้ เนื่องจากผู้เรียนจะได้มีโอกาสฝึกคิด หาวิธีอ่านทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน และปรับวิธีอ่านที่เหมาะสมกับตนเองและสถานการณ์โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะต้องมีความสามารถในการอ่าน มีความเข้าใจในการอ่าน เป็นคุณสมบัติสำหรับเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ผลของการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความ เข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของผู้เรียนต่อไป

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอ ดังนี้คือ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.4 ลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.5 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน
  - 1.6 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.7 แนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.8 กระบวนการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.9 บทบาทของนักเรียนในการเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.10 บทบาทของครูในการเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.11 การพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
  - 1.12 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
  - 2.1 แนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

- 2.2 โครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
- 2.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้
- 2.4 กระบวนการเรียนรู้
- 3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ
  - 3.1 ความหมายของการอ่านและความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.2 ความสำคัญของการอ่าน
  - 3.3 ทฤษฎีการอ่าน
  - 3.4 จุดมุ่งหมายของการอ่าน
  - 3.5 ประโยชน์ของการอ่าน
  - 3.6 องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.7 ระดับของความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.8 พฤติกรรมการอ่านของผู้มีความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.9 กระบวนการสอนความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.10 การทดสอบความเข้าใจในการอ่าน
  - 3.11 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) เป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งมีความเชื่อเกี่ยวกับความอิสระ และความเป็นตัวเองของมนุษย์ แนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้รับความสนใจอย่างมากจากนักการศึกษา (Roger, 1994 : 5395)

1.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือการเรียนรู้ด้วยการชี้นำตนเอง (Self- directed Learning) ได้มีนักวิชาการใช้แตกต่างกัน ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-directed Learning) การศึกษาดูด้วยตนเอง (Self- education or Self- study) การสอนตนเอง (Self- teaching) การเรียนรู้อย่างอิสระ (Autonomous Learning) และ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Discovery Learning) (สมคิด อิศระวัฒน์, 2538 : 28)

การใช้คำต่างๆ เหล่านี้ขึ้นอยู่กับความเน้นความสำคัญของส่วนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น การวางแผนการเรียน หรือวิธีการเรียน เป็นต้น แต่ในส่วนหลักหรือความหมายจะมีความคล้ายคลึงกัน ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self- directed Learning)

การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญอย่างหนึ่งของการเรียน ซึ่งเป็นทักษะที่ควรพัฒนาให้กับผู้เรียนในยุคของเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของศาสตร์ต่างๆที่

พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษามีอาจศึกษาและเรียนรู้ได้ทั้งหมด การเรียนรู้ด้วยตนเองจึงเป็นทักษะการเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

Knowles (1975: 18) ให้คำนิยามไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จากบุคคล หรือเอกสาร การเลือกและเสริมแผนการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน แม้จะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม

Skager (1978: 13) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการเรียนรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ และความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติและการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคล และในฐานะเป็นสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน

Tough (1980: 163) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นความพยายามขั้นสูงในการจะเพิ่มความรู้ใหม่และความชำนาญ ทำให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง นอกจากนี้ยังมีการปรับเปลี่ยนเจตคติ พฤติกรรม และอุปนิสัย ซึ่งการเรียนรู้เพื่อการแลกเปลี่ยนเจตคติหรือพฤติกรรมในชีวิตนั้น ใช้เวลามากน้อยแตกต่างกันไปในแต่ละเรื่อง แต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องวางแผนและกำหนดไว้

Griffin (1983: 153) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นการเฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง และความสามารถในการวางแผนปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งในฐานะที่เป็นเอกกัตบุคคลและสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน การจัดการเรียนรู้เป็นเฉพาะบุคคล และการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง

Brookfield (1984: 18) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองสรุปได้ว่า การที่ผู้เรียนตั้งใจแสวงหาความรู้ โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน ควบคุมกิจกรรมการเรียนของตนในด้านเนื้อหาและวิธีการ มีการปรึกษาบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เช่น การกำหนด และใช้หนังสือประกอบการเรียนหรือบทความต่างๆรวมทั้งเลือกวิธีการประเมินผลการเรียน

Shafritz and Soper (1988: 256) เน้นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเรียนรายบุคคลหรือร่วมมือกับบุคคลอื่นเพื่อวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนตามลำดับขั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเพื่อประเมินผลความก้าวหน้าทางการเรียนของตนเอง

Barrington (1995: 1789) กล่าวว่า “การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแต่ละคนได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้ โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ ระบอบุคคลที่เกี่ยวข้อง แหล่งความรู้ สื่อ อุปกรณ์ที่ใช้เรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้”

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538: 4) การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง การที่ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง โดยอาศัยความช่วยเหลือหรือไม่ก็ได้ ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แยกแยะ เจาะจง แหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินผลการเรียนรู้นั้นๆ

รจนา คำนึ่งผล (2542 : 15) การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนคิดริเริ่มวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นๆหรือไม่ก็ได้ ในการกำหนดเป้าหมายทางการเรียน กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งสื่อการเรียน แหล่งข้อมูลที่ใช้ค้นคว้าและประเมินผลการเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียน

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543 : 7) สรุปไว้ว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของบุคคล เป็นการเรียนรู้ที่เคารพในศักยภาพของผู้เรียน ซึ่งจะตอบสนองความต้องการ ความสนใจของผู้เรียน โดยการยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

อากรณ์ แสงรัศมี (2543 : 37) ให้ความหมายไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่บุคคลริเริ่มเรียนด้วยตนเองในการวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตน กำหนดเป้าหมาย การระบุแหล่งบุคคล และแหล่งการเรียนรู้ออกใช้ยุทธวิธีเรียนอย่างเหมาะสม และประเมินผลการเรียน โดยอาศัยความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

รุ่งนภา จู๋ทิน (2546 : 38) ให้คำนิยามว่าเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้ตามความต้องการของตัวเอง โดยเป็นความพยายามที่สูงขึ้น ที่จะเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเรียนรู้ไม่เท่ากันในแต่ละบุคคล มีการประเมินผล วิพากษ์วิจารณ์ผลงานของตัวเอง โดยอาจไม่มีผู้ช่วยเหลือก็ได้

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์และคณะ (2547: 39) ให้คำนิยามไว้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มหรือความต้องการของผู้เรียนเอง โดยผู้เรียนจะกำหนดเป้าหมายในการเรียนและรับผิดชอบกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งแต่การวางแผน กำหนดเนื้อหา การเลือกแหล่งเรียนรู้ การดำเนินกิจกรรมการเรียน ตลอดจนการประเมินการเรียน โดยจะเป็นความพึงพอใจและแรงจูงใจของผู้เรียนแต่ละบุคคล

จากความหมายที่ได้กล่าวมาสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ คิดริเริ่มวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้สอน ซึ่งผู้เรียนต้องวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนที่แท้จริงของตนเองจากแบบประเมินตนเอง กำหนดเป้าหมาย กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดยุทธวิธีเรียนรู้อันจะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียน ได้แก่ กำหนดสื่อการเรียน แหล่งความรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติ บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเกณฑ์

การประเมินผลในบรรยากาศที่เป็นอิสระ โดยสามารถเลือกประเมินผลด้วยตนเอง เพื่อน ครู โดยมีแบบ
บันทึกสัญญาการเรียนเป็นเครื่องควบคุมการเรียน

1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self directed Learning) ในอดีตถูกจัดไว้เป็นเรื่องของการศึกษาผู้ใหญ่ แต่
ความจริงสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกลุ่มอายุ ทุกวัฒนธรรม และทุกระดับการศึกษา ปัจจุบันนักการศึกษา
ทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนต่างยอมรับว่า ผู้เรียนที่มีความใฝ่รู้และพยายามเรียนรู้สิ่งต่างๆที่ตน
สนใจ หรือผู้เรียนที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองย่อมสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนตามการชี้นำของผู้อื่น
เพราะการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการเรียนที่เกิดจากความสนใจของผู้เรียน ส่วนผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้
อำนวยความสะดวกและชี้แนะให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การเรียนรู้ด้วย
ตนเองเป็นแนวทางที่สำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ความสามารถทางการอ่าน ซึ่งทักษะการอ่าน
นับว่าเป็นทักษะที่สำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพราะการอ่านเป็นการสร้างประสบการณ์พื้นฐานในการ
ที่จะช่วยให้บุคคลรู้จักแก้ปัญหา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ยังเป็นวิถีทางที่จะนำบุคคล
ไปสู่ความรู้ทั้งหมด ทำให้เป็นผู้มีเหตุผลและสามารถใช้วิจารณญาณในการประเมินค่าและสรุปความได้

การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่ควรส่งเสริมในตัวผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นวิธีใดก็ตาม โลกใน
ปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และความรู้ต่างๆ ได้เพิ่มขึ้นเป็นอันมาก ดู
เหมือนว่าสิ่งที่มนุษย์ต้องรู้ต้องศึกษาได้ทวีเพิ่มขึ้นตามความเจริญที่รุดหน้าไป การเรียนรู้ในเฉพาะใน
สถาบันการศึกษานั้นมีอาจกล่าวได้ว่าผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้ได้ครบทั้งหมด จุดมุ่งหมายของการศึกษาจึง
ควรเน้นทักษะการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนมากกว่าการเน้นให้ผู้เรียนจำความรู้เพื่อจะได้แสวงหาความรู้ใหม่
ให้เท่าทันโลก (ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์, 2534, อ้างถึงใน รุ่งนภา จุฑาทัน , 2546: 49) แนวโน้มของการจัด
การศึกษาในอนาคตมุ่งเน้นเรื่องอิสรภาพในการเรียนรู้ โอกาสในการเรียนรู้ ความหลากหลายในการเลือกที่จะ
เรียนรู้ และการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้เนื่องจาก

1. วิชาการและความรู้ต่างๆในโลกปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการศึกษาจะต้องไม่
เป็นแต่เพียงการถ่ายทอด หรือส่งผ่านความรู้จากผู้สอนไปยังผู้เรียนเท่านั้น ต้องเป็นการพัฒนาทักษะของการ
แสวงหาความรู้ ผู้ที่มีการศึกษาจะต้องมีใช้ผู้ที่มีแต่ความรู้พื้นฐานทางวิชาการหรือวิชาชีพเท่านั้น แต่จะต้องมี
ความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆอย่างชำนาญไปตลอดชีวิต

2. การศึกษาไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดขึ้นเฉพาะในโรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาเท่านั้น แต่จะต้อง
เรียนรู้จากสิ่งทีบุคคลกระทำ ประสบการณ์ทุกประสบการณ์ คือประสบการณ์การเรียนรู้ ทุกสิ่งทุกอย่างใน
ชีวิตของคน คือ แหล่งความรู้ทั้งสิ้น นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี ในปัจจุบันทำให้สื่อ
และเทคโนโลยีประเภทต่างๆได้รับการพัฒนาเจริญก้าวหน้ามาก ทำให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารในแต่ละมุมโลก
สามารถสื่อสารได้อย่างรวดเร็วทันเหตุการณ์ สื่อ และเทคโนโลยีจะช่วยเชื่อมโยงกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึงแหล่ง

การเรียนรู้ต่างๆ ได้มากขึ้น สะดวกขึ้น คนสามารถเลือกที่จะเรียนรู้และรับความรู้ได้ตามความสามารถและความพร้อมเพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงชีวิตและสังคมของตนให้ดีขึ้น

3. การศึกษาจะต้องไม่จำกัดอยู่เฉพาะในวัยเด็กเท่านั้น เพราะ การศึกษาคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต สิ่งที่เราเรียนในวัยเด็ก ควรจะเป็นทักษะของการแสวงหาความรู้ การใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคิด และคุณค่าที่จำเป็นแก่การดำรงชีวิต ที่มีความสุขและเป็นประโยชน์ต่อสังคม

4. การเรียนรู้ในแบบที่ผู้เรียนมีอิสรภาพและเรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับกระบวนการจิตวิทยาธรรมชาติของมนุษย์ คือมนุษย์มีความต้องการในส่วนลึกที่จะมีอิสระขึ้นนำตนเอง และสิ่งหนึ่งที่เป็นดัชนีของการบรรลุดีภาวะของบุคคลคือ ความสามารถในการรับผิดชอบชีวิตของตนเองและการขึ้นนำตนเองได้มากขึ้น

5. การที่ผู้เรียนมีส่วนในการเลือกเรียนสิ่งที่ต้องการเรียน และมีส่วนในการกำหนดวิธีเรียนเอง ย่อมจะต้องเรียนได้ดีและเรียนรู้ได้มากกว่าผู้ที่เรียนในแบบที่ถูกกำหนดให้เรียน

6. การเรียนการสอนแบบเน้นให้ผู้เรียนรู้จักเรียนด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนได้เกิดความคิดสร้างสรรค์เป็นตัวของตัวเอง รู้จักตัดสินใจและมีความรับผิดชอบในตนเอง อันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของการศึกษา

ด้วยเหตุดังกล่าว การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถในการแสวงหาข่าวสารต่างๆ ได้ทันต่อเหตุการณ์การฝึกฝนให้นักเรียนมีนิสัยรักการเรียนรู้จักแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาของตนเองในระดับสูง ขึ้นและเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

Knowles (1975:15) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้สรุปได้ดังนี้

1. ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองอาจมีแรงจูงใจในการเรียนและเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมาย เรียนอย่างตั้งใจ ทำให้สามารถเรียนได้ดี จดจำสิ่งที่เรียนได้นาน สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้ดีกว่า ผู้เรียนที่รอรับความรู้จากผู้สอนเพียงอย่างเดียว

2. ทำให้ผู้เรียนมีพัฒนาการสอดคล้องกับหลักจิตวิทยาและกระบวนการทางธรรมชาติที่ว่าผู้เรียนจะพึ่งพาผู้อื่นแล้วพัฒนาไปสู่การพึ่งพาตนเองให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้นเรื่อยๆ

3. ทำให้ผู้เรียนมีนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เช่น มีหลักสูตรใหม่ห้องเรียนแบบเปิด ศูนย์วิทยบริการ การศึกษาอย่างอิสระ โปรแกรมการเรียนที่จัดสำหรับบุคคลภายนอก การศึกษาระบบมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น รูปแบบของนวัตกรรมเหล่านี้ล้วนแต่เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียนที่จะเริ่มเรียนจากการริเริ่มเรียนรู้ด้วยตนเอง

4. ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

Larisey (1994: 9-10) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นธรรมชาติส่วนหนึ่งของชีวิตที่ไม่มีใครตระหนักรู้เพราะครูไม่เคยนำเสนอการเรียนรู้อะไรในลักษณะนี้ในชั้นเรียน แต่อนาคตผู้เรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองเพิ่มขึ้นมากกว่าในอดีต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการฝึกหัดที่จะ

ช่วยให้ผู้เรียนได้อธิบายรูปแบบการเรียนรู้ของตนเองและประเมินความพร้อมของตนเอง เพื่อเตรียมที่จะนำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองมากขึ้น

Maker and Neilson (1995: 11-12) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า การที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองจะทำให้เรียนรู้ได้ดีขึ้นและการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาที่ตนเองเลือกเองจะมีแรงจูงใจมากขึ้น

Treffinger (1995: 325) สรุปว่าการเรียนรู้ด้วยตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ดีขึ้น เนื่องจากผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียน มีโอกาสทำงานตามระดับความสามารถและความก้าวหน้าของตนเอง สามารถเลือกเนื้อหาและกำหนดเป้าหมายทางการเรียนตามประสบการณ์และความต้องการของตนเอง

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (2541: 69) กล่าวถึงความสำคัญของการใช้กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ 5 ประการได้แก่

1. สามารถแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลและส่งเสริมการศึกษารายบุคคล
2. ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน
3. เป็นการฝึกให้ผู้เรียนรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้นเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางหนึ่ง
4. เป็นการเปิดโอกาสให้นำสื่อในรูปแบบต่างๆมาใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่
5. ช่วยลดข้อจำกัดที่เกิดขึ้นในสถาบัน ได้แก่ ปัญหาของขนาดชั้นเรียนที่ใหญ่และจำนวนผู้สอนที่ไม่ได้ สัมพันธ์กับการฝึกการใช้ภาษาในชั้นเรียน

คณาพร คมสัน (2540: 36) สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเป็นคุณลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความตั้งใจสูง มีแรงจูงใจ มีความยืดหยุ่นในการเรียนมากขึ้นและสามารถปรับพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นวิธีการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับการพัฒนาทางจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นพัฒนาการใหม่ทางการศึกษา ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่จะต้องเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้าตลอดชีวิต

สมคิด อิศระวัฒน์ (2538: 38) ได้สรุปความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีพในสังคม ได้อย่างมีคุณภาพ
2. ทำให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีความกระหายใคร่รู้
3. ทำให้บุคคลสามารถเรียนรู้เรื่องต่างๆที่มีอยู่ได้มากที่สุด
4. ทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ต้องมีใครมาบอกและเป็นผู้คิดริเริ่มที่จะเรียนรู้
5. ช่วยให้การศึกษาก่อเกิดความสมดุล

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543: 4) สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ สอดคล้องกับสภาพสังคม ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ สามารถแสวงหาความรู้ และรู้จักใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เพื่อพัฒนาตนเอง ครอบคลุม ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

รุ่ง แก้วแดง (2543: 113) กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่าทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ต่อไปนี้

1. มีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัยหรือประเมินความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือไม่ก็ได้
2. สามารถเลือกแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้
3. รู้จักพัฒนาเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยการค้นหาคำตอบและให้เหตุผล
4. รู้จักถามเหตุผลของการมีกฎระเบียบ กระบวนการ หลักการ และข้อสมมติฐานที่ยอมรับได้ปริยาย
5. สามารถปฏิเสธหรือเห็นด้วย หรือปฏิบัติตามในสิ่งที่ผู้อื่นต้องการ โดยตัดสินใจด้วยตนเอง
6. สามารถตระหนักในทางเลือกที่สอดคล้องกับแนวความคิดและวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างมีเหตุผล
7. สามารถทบทวนกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในฐานะที่เป็นพัฒนาการทางความรู้และสังคม ซึ่งสามารถปรับยุทธศาสตร์ของตนเองเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้
8. สามารถมองเป้าหมาย นโยบาย และแผนอย่างอิสระ โดยปราศจากแรงกดดันจากผู้อื่น
9. สามารถพัฒนาความเข้าใจในความเป็นไปต่างๆ จนสามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจได้
10. สามารถสร้างกรอบแนวความคิดได้ชัดเจนอย่างอิสระและพร้อมที่จะเปลี่ยนแนวความคิดเมื่อมีเหตุผล
11. สามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยความรู้หรือรสนิยมอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่พึ่งพาการเสริมแรงหรือรางวัลจากผู้อื่น
12. สามารถระบุค่านิยมส่วนตัวและความสนใจของตนเองได้
13. สามารถยอมรับแนวคิดอื่นที่ถูกต้องและเผชิญกับการต่อต้านอุปสรรครวมทั้งวิจารณ์เป้าหมายของตนเองโดยปราศจากโทษ
14. สามารถประเมินข้อบกพร่องและข้อจำกัดของตนเองในฐานะผู้เรียนได้

รจนา คำนิ้งผล (2542 : 19) ได้สรุปถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ในปัจจุบัน สามารถตอบสนองต่อระบบการศึกษา และสอดคล้องกับสภาพสังคมเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถหาความรู้ได้

ตามความสนใจ ความถนัดของแต่ละบุคคลซึ่งมีความแตกต่างกัน และสอดคล้องกับหลักการของจิตวิทยาและ พัฒนาการธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติในการเรียนรู้ ตลอดจนทักษะ ในการค้นคว้า การแก้ปัญหา สามารถแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถตอบสนองระบบการศึกษาที่มีขีดจำกัดในเรื่อง สถานศึกษาที่มีจำนวนไม่เพียงพอกับผู้เรียน สภาพ ห้องเรียนที่มีนักเรียนจำนวนมาก สื่อการเรียนการสอนที่มีจำกัด การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถแก้ปัญหาได้ และสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่ประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อากรณ แสงรัศมี (2543: 38) สรุปว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนที่ เรียนรู้ด้วยตนเองจะสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่คอยรับแต่ความรู้จากครูผู้สอน เพราะผู้เรียนที่แสวงหาความรู้ ด้วยตนเองจะมีแรงจูงใจในการเรียน และเรียนอย่างมีจุดหมายทำให้เข้าใจและจดจำสิ่งที่เรียนได้ดีกว่าและ เรียนรู้ได้ตลอดชีวิต

จากความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะสามารถเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้เรียนที่คอยรับแต่ความรู้จากครูผู้สอน เพราะผู้เรียนที่ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจะมีคุณลักษณะที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนมี ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ มีความตั้งใจสูง มีแรงจูงใจ มีความยืดหยุ่นในการเรียนมากขึ้นและสามารถปรับ พฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งเป็นวิธีการตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับ พัฒนาการทางจิตวิทยาและธรรมชาติของมนุษย์ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นพัฒนาการใหม่ทางการศึกษา ที่เน้น ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเองซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง สำหรับการศึกษาในขั้นพื้นฐานที่จะต้อง เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานของการศึกษาตลอดชีวิต

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาได้ให้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้ Cronbach (1970, อ้างถึงใน รุ่งนภา จูทิน, 2546: 43) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิด จากการเรียนรู้ของบุคคล ซึ่งประกอบด้วยลำดับขั้น 8 ขั้นดังนี้

1. **สถานการณ์** หมายถึง สภาพแวดล้อมต่างๆที่ผู้เรียนต้องเผชิญ
2. **ลักษณะประจำตัวบุคคล** เป็นคุณสมบัติประจำตัวผู้เรียน ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้เร็วขึ้น
คุณสมบัติเหล่านี้ได้แก่ ความสามารถทางสมอง เจตคติ ความสนใจ และความพร้อม เป็นต้น
3. **เป้าหมาย** คือ สิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับจากการเรียนรู้นั้นๆ
4. **การแปลความหมาย** คือ การที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับจากการเรียนรู้
5. **การปรับเปลี่ยนความหมาย** คือ การที่ผู้เรียนพึงเล็งความสนใจ ไปยังสถานการณ์ที่แวดล้อม อยู่ พิจารณาเกี่ยวโยงไปยังประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่าจะให้ผล ตามเป้าหมาย

6. **การกระทำ** จะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่สร้างความพอใจให้แก่ตน
7. **ผลการปฏิบัติ** เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมเป็นที่น่าพอใจ และบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนก็นำพฤติกรรมนั้น ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่มีความคล้ายคลึงกัน
8. **ปฏิริยาต่อความล้มเหลว** เมื่อผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการแสวงหาความพอใจ การมุ่งทิศทางไปสู่เป้าหมายก็จะเริ่มแปลความหมายสถานการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อทดลองแสวงหาพฤติกรรม ที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายและเกิดความพอใจในที่สุด

Bloom (1976 , อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , 2546: 32) กล่าวถึงการเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น 3 ประการ จึงจะเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ

ประการที่ 1 ด้านความรู้ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง เช่น การเรียนรู้ความคิดรวบยอด เป็นต้น

ประการที่ 2 ด้านอารมณ์ หรือความรู้สึก (Affective Domain) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ เช่น ความเชื่อ เจตคติ ค่านิยม เป็นต้น

ประการที่ 3 ด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย (Psychomotor Domain) หมายถึง การเกิดทักษะความชำนาญ เช่น การว่ายน้ำ การเล่นกีฬา การเล่นดนตรี เป็นต้น

ความรู้เกี่ยวกับ ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยให้ผู้สอนเข้าใจผู้เรียน และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ การเรียนและเป้าหมายในการเรียน

1.4 ลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของผู้เรียนที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีดังนี้

Guglielmino (1977: 34) ได้อธิบายลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองว่ามีองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ความภูมิใจเมื่อเรียนสำเร็จ ชอบศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด ยอมรับคำติติงในความผิดพลาดของตนเอง และมีความพยายามในการทำความเข้าใจในเรื่องที่ยาก

2. มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self -Concept as an Effective Learner) ได้แก่ ความสามารถที่จะเรียนเมื่อต้องการจะเรียน เมื่อตัดสินใจเรียนแล้วสามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้ แม้จะมีงานอื่นมากก็ตาม โดยรู้ว่าเมื่อไรที่จะเรียน ในการเรียนสามารถหาวิธีการต่างๆ เพื่อเรียนรู้หัวข้อใหม่ๆ มีความสุขกับการแก้ปัญหายาก ๆ และรู้ว่าเมื่อต้องการข้อมูลจะหาได้จากที่ไหน

3. มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Independence in Learning) ได้แก่ การไม่ทอดทิ้งแม้จะยังไม่ค่อยเข้าใจในสิ่งที่กำลังทำอยู่ ชอบที่จะเรียน ไม่มีปัญหาในการทำความเข้าใจจากการอ่าน และสามารถทำงานด้วยตนเองได้อย่างดี

4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) กล่าวคือ ทราบดีว่าตนเองต้องการอะไร ถ้ามีสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ จะหาทางเรียนรู้ให้ได้ เข้าใจบทบาทของตนเองได้ดีว่าตนเป็นใครอยู่ในฐานะอะไร และกำลังทำอะไร ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไร และจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องการเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่ย่อท้อ ถ้าเป็นเรื่องที่ตนสนใจ และสามารถบอกตนเองได้ว่าตนเองมีความถนัดเรื่องใด

5. มีความรักในการเรียนรู้ (Love of Learning) หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รักและใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลายๆทาง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้และเห็นว่าการสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญ หากแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

6. ด้านมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การเป็นผู้ที่รู้จักตนเองดีพอในการเรียน ไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อประสบกับปัญหาที่ไม่เข้าใจ ไม่หลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้น สามารถทำงานตามลำพังได้ดี โดยสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลดีได้

7. มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) ได้แก่ ความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ชอบคิดถึงเรื่องในอนาคต คิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และรู้ว่าตนเอง ต้องการเรียนอะไรเพิ่ม

8. ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skill and Problem Solving Skills) หมายถึง การเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ๆ ทราบแหล่งข้อมูล ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องการค้นหา มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆอย่างมาก มีทักษะการฟัง การอ่าน การเขียนและการจำ รู้จักวิธีการเรียนและเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

Knowles (1975 : 61) สรุปลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองไว้มีสาระสำคัญดังนี้

1. มีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความคิดเกี่ยวกับตัวผู้เรียนและทักษะที่จำเป็นในการเรียนรู้ ระหว่างการเรียนแบบครูชี้นำกับการเรียนด้วยตนเอง
2. มีแนวคิดเกี่ยวกับตนเองว่าสามารถนำตนเองได้ มีความเป็นตัวของตัวเอง
3. สามารถที่จะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นและใช้บุคคลเหล่านั้นช่วยเหลือในการเรียนรู้ของตนเอง
4. วิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้โดยอาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น
5. สามารถชี้ความต้องการการเรียนออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้
6. สามารถโยงความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอน เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหรือที่ปรึกษา
7. สามารถหาบุคคลและแหล่งความรู้ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์

8. สามารถเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ
  9. มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อค้นพบต่างๆ ไปใช้ได้อย่างเหมาะสม
- Skager (1978: 116) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนด้วยตนเองไว้ 7 ประการ คือ
1. ยอมรับตนเอง (Self-Acceptance) หรือมีทัศนคติในทางบวกต่อตนเอง
  2. สามารถวางแผนการเรียนด้วยตนเอง (Planning) โดยที่ผู้เรียนจะต้องรู้ความต้องการในการเรียนของตนเองกำหนดจุดมุ่งหมายที่เหมาะสม และวางแผนที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด
  3. มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ทำให้เกิดการเรียนได้โดยไม่ต้องพึ่งแรงจูงใจภายนอก
  4. มีการประเมินผล โดยตนเอง (Internalized Evaluation) หรือให้ผู้อื่นประเมินตามสภาพที่เป็นจริง
  5. การเปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to Experience) นำประสบการณ์มาใช้ในกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้
  6. มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ในการเรียนรู้ คือสามารถเปลี่ยนแปลงเป้าหมายหรือวิธีการเรียน สามารถเผชิญปัญหาโดยใช้การสำรวจและลองผิดลองถูก เมื่อเกิดความล้มเหลว สามารถนำข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นมาแก้ไขปรับปรุงมากกว่าที่จะยอมแพ้หรือยกเลิก
  7. ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) สามารถดูแลควบคุมตนเองได้ และสามารถเลือกใช้รูปแบบการเรียน โดยพิจารณาว่า มีความเหมาะสมกับเวลาและสถานที่
- สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 : 35) ได้สรุป ลักษณะของผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองไว้มีสาระสำคัญดังนี้
1. สมารถใจที่จะเรียนด้วยตนเอง (Voluntarily to Learn) ผู้เรียนจะเรียนเพราะความสนใจ ความอยากรู้ มิใช่เพราะมีใครบังคับหรือความจำใจ
  2. รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง (Self-Resourceful) คือ ผู้เรียนสามารถบอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการและวิธีประเมินผลการเรียน ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมีความตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี
  3. รู้วิธีการที่จะเรียน (Know How to Learn) และทราบขั้นตอนของการเรียนรู้ของตนเอง
- สุนทร สุนันทชัย (อ้างถึงใน รุ่งนภา จุฑิน , 2546 : 47) กล่าวว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองจะพัฒนาตนเองให้มีทักษะที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ทักษะเหล่านี้
1. ทักษะการอ่าน การเขียน จนสามารถที่จะอ่านค้นคว้าได้
  2. รู้จักการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น เรียนกับครู เรียนเองโดยไม่ต้องมีครู เรียนเป็นกลุ่ม
  3. รู้จักคิด รู้จักหาเหตุผล รู้จักแปลความ รู้จักค้นคว้า
  4. รู้จักใช้สื่อต่างๆ เช่น แบบเรียน แบบฝึกหัด หนังสืออ่านทั่วไป หนังสือพิมพ์ วิทยุ

โทรทัศน์ แบบเรียนสำเร็จรูป

5. รู้จักระบุความต้องการของตนเอง รู้จักวางแผนดำเนินการศึกษาเล่าเรียนและประเมินผล
6. รู้จักใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ เช่น การประกอบอาชีพ การปกครอง ศิลปะ

วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี กิจกรรมของรัฐบาลและเอกชนที่มีอยู่ในชุมชน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่าผู้เรียนที่มีลักษณะของการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขอมรับตนเอง มีความสนใจเรียนและมีความรับผิดชอบ มีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้และสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีความยืดหยุ่น โดยจะวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ เลือกรูปแบบการเรียน หาแหล่งข้อมูลและประเมินผลด้วยตนเอง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยยึดหลักการของ คณาพร คมสัน (2540: 173-175) ซึ่งดัดแปลงมาจาก Guglielmino ประกอบด้วย องค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ความภูมิใจเมื่อเรียนสำเร็จ ชอบศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด ขอมรับในความผิดพลาดของตนเอง และมีความพยายามในการทำความเข้าใจในเรื่องที่ยาก

2. มโนคติของตนเองในด้านการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self-concept as an Effective Learner) ได้แก่ความสามารถที่จะเรียนเมื่อต้องการจะเรียน เมื่อตัดสินใจเรียนแล้วสามารถแบ่งเวลาให้กับการเรียนได้ แม้จะมีงานอื่นมากก็ตาม โดยรู้ว่าเมื่อไรที่จะเรียน ในการเรียนสามารถหาวิธีการต่างๆ เพื่อเรียนรู้หัวข้อใหม่ๆ มีความสุขกับการแก้ปัญหาต่างๆ และรู้ว่าเมื่อต้องการข้อมูลจะหาได้จากที่ไหน

3. มีความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Initiative and Independent in Learning) ได้แก่ ความไม่ทอดทิ้งแม้จะยังไม่ค่อยเข้าใจในสิ่งที่กำลังทำอยู่ ชอบที่จะเรียน ไม่มีปัญหาในการทำความเข้าใจจากการอ่าน และสามารถทำงานด้วยตนเองได้อย่างดี

4. มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) การเป็นที่ทราบกันดีว่าตนเองต้องการอะไร ถ้ามีสิ่งที่ต้องการจะเรียนรู้ จะหาทางเรียนรู้ให้ได้ เข้าใจบทบาทของตนเองได้ดีว่าตนเป็นใครอยู่ในฐานะอะไร และกำลังทำอะไร ต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าควรเรียนอะไร และจะเรียนอย่างไร เมื่อต้องการเรียนสิ่งที่ยากก็ไม่ย่อท้อ ถ้าเป็นเรื่องที่ตนสนใจและสามารถบอกตนเองได้ว่าตนเองมีความถนัดเรื่องใด

5. มีความรักในการเรียนรู้ (Love of Learning) หมายถึง การเป็นผู้มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ รักและใส่ใจในการเรียนรู้อยู่เสมอ ชอบแก้ปัญหาที่มีแง่คิดหลายๆทาง เห็นความสำคัญของการเรียนรู้และเห็นว่าการสอบไม่ใช่ประเด็นสำคัญ หากแต่ความเข้าใจต่อเรื่องที่ศึกษามีความสำคัญมากกว่า

6. ด้านมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง การเป็นผู้ที่รู้จักตนเองดีพอในการเรียน ไม่ต้องการให้ผู้สอนบอกทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อประสบกับปัญหาที่ไม่เข้าใจ ไม่หลีกเลี่ยงจากสิ่งนั้น สามารถทำงานตามลำพังได้ดี โดยสามารถนำความคิดไปปฏิบัติให้เกิดผลได้

7. มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) ได้แก่ ความต้องการที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ชอบคิดถึงเรื่องในอนาคต คิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย และรู้ว่าตนเอง ต้องการเรียนอะไรเพิ่ม

8. ด้านความสามารถใช้ทักษะการศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skill and Problem Solving Skills) หมายถึง การเป็นผู้ที่สามารถตัดสินใจในการศึกษาเรื่องใหม่ๆ ทราบแหล่งข้อมูล ทราบแหล่งข้อมูลที่ต้องการค้นหา มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ อย่างมาก มีทักษะการฟัง การอ่าน การเขียนและการจำ รู้จักวิธีการเรียนและเห็นว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

1.5 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน

การพิจารณาการจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการเรียนการสอนโดยครู เป็นผู้สอนพบว่ามี ความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ดังที่ สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543: 9) ได้สรุปความแตกต่างของวิธีการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธีดังนี้

ตาราง 1 ความแตกต่างระหว่างการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน

การเรียนรู้ที่มีครูเป็นผู้สอน Teacher Directed Learning	การเรียนรู้ด้วยตนเอง Self- directed Learning
1. ยอมรับว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่ยังต้องพึ่งพาผู้อื่น 2. มองเห็นว่าประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่ไม่มีค่าที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนและไม่เทียบเท่าประสบการณ์ของครูหรือของผู้เขียนตำรา ผู้ผลิตอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะเลือกเอาประสบการณ์ไปถ่ายทอดให้กับผู้เรียน 3. มองเห็นว่าผู้เรียนมีระดับความพร้อมในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ที่แตกต่างกันสามารถจัดเป็นกลุ่มได้ ดังนั้น ในการเรียนการสอนผู้เรียนจะถูกจัดรวมเป็นกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนรู้สิ่งเดียวกัน โดยถือว่าผู้เรียนมีระดับความพร้อมเท่ากัน 4. มองว่าผู้เรียนเข้ามาอยู่ในระบบการเรียนการสอน	1. ยอมรับว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพและมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองไปสู่การเป็นตัวของตัวเองไม่ต้องอาศัยผู้อื่นอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ความสามารถดังกล่าวควรได้รับการพัฒนา 2. มองเห็นว่า ประสบการณ์ของผู้เรียนมีคุณค่าอย่างยิ่งในการเรียนการสอนเหมาะสมที่จะนำมาใช้เป็นแหล่งวิทยาการและ ผู้เรียนมีความสามารถในเรื่องนั้น 3. มองเห็นว่าแต่ละคนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ แตกต่างกัน และแต่ละคนมีระดับความพร้อมไม่เหมือนกัน ดังนั้นการเรียนรู้จึงพิจารณาที่ เอกกัตตบุคคล 4. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนด้วยความพอใจที่จะทำกิจกรรม ดังนั้น การจัดประสบการณ์การเรียนรู้จึงมุ่งที่การแก้ปัญหาการทำงานให้เสร็จ

เพราะมุ่งหวังที่จะได้รับความรู้ที่เป็นเนื้อหา และ เข้าใจว่าการเรียนรู้ก็คือการสะสมเนื้อหาและสะสม ความรู้ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงแบ่ง ออกเป็นหน่วยๆตามลักษณะของเนื้อหา	5. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนด้วยแรงจูงใจภายใน เช่น ความพอใจ ความต้องการที่จะประกอบกิจกรรมให้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีและต้องการเรียนตามความสนใจ รวมทั้งความอยากรู้อยากเห็นของตนเอง
5. มองว่าผู้เรียนเข้ามาเรียนโดยมีแรงจูงใจภายนอก ที่เป็นรางวัล เช่น คะแนนใบปริญญาบัตร รางวัล ดีเด่น และการลงโทษ	

ที่มา : รจนา คำนึ่งผล, 2542 : 23

อาจสรุปได้ว่าวิธีการเรียนรู้ทั้ง 2 วิธี มีความแตกต่างกันในด้านเจตคติของผู้สอน และแนวทางในการจัดการเรียนการสอน คือ ผู้สอนที่สอนโดยวิธีการ เรียนรู้ด้วยตนเองจะยอมรับความสามารถของผู้เรียนว่าสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ จากประสบการณ์ได้ดีและมีความพร้อมที่จะเรียน รวมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้สอนที่สอนโดยวิธีปกติที่มองว่าผู้เรียนมีบุคลิกภาพที่จะต้องพึ่งพาผู้อื่น ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีจากประสบการณ์ของตนเอง และในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนด้วยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมุ่งให้ ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหา และประสบผลสำเร็จในการทำงาน ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่มีครูเป็นผู้สอนมุ่งสอน เพื่อให้ผู้เรียนมี ความรู้ด้านเนื้อหา (รจนา คำนึ่งผล, 2542: 23)

1.6 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนการสอน โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถเลือกรูปแบบได้หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างอิสระ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามความต้องการ ความถนัด และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังต่อไปนี้

Griffin (1983 : 153) ได้แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 5 รูปแบบ

1. การใช้สัญญาการเรียน (Learning Contract) เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดของ Knowles
2. การใช้โครงการการเรียนรู้ (Learning Project) เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
3. การใช้บทเรียนสำเร็จรูป (Individualized Program Instruction)
4. แบบที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (Non-Traditional Institution) ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนโดยสมัครใจ คาดหวังว่าจะได้รับความรู้
5. แบบของการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต (Experiential Learning)

Lindsay (1993: 228) ได้เสนอรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. การเรียนการสอนแบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนเรียนรายการจากหน่วยความจำคอมพิวเตอร์ (Menu Driver) ในระบบนี้เอกสาร กิจกรรมทุกอย่างถูกจัดเก็บไว้ตามหัวข้อการเรียน เช่น ทักษะ การฟัง อ่าน เขียน ดังนั้น ผู้เรียนต้องเรียก รายการเพื่อเลือกใช้ข้อมูล
2. การเรียนแบบตลาดสรรพสินค้า (Supermarket) ผู้เรียนสามารถเลือกดูกิจกรรมเหมือนเดินเลือกซื้อของในห้างสรรพสินค้า
3. การเรียนระบบควบคุม ผู้เรียนถูกกำหนดให้ใช้กิจกรรมตามที่คุณสอนกำหนดซึ่งเป็นตามวัตถุประสงค์และเกณฑ์รายวิชา ฉะนั้นกิจกรรมที่มีอยู่จะสัมพันธ์กับสิ่งของที่เรียนรู้ในชั้นเรียน ผู้เรียนแทบจะไม่มีโอกาสที่จะทำกิจกรรมด้วยตนเอง
4. การเรียนระบบเปิดเป็นรูปแบบเสมือนห้องสมุดซึ่งมีกิจกรรมพร้อมสำหรับทุกคนได้ศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลและวัตถุประสงค์ตามเกณฑ์ของรายวิชา

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (2541: 6) แบ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น 4 รูปแบบตามแนวคิดของนักการศึกษาต่างประเทศดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการเรียนแบบ PSI (The Personalize System Of Instruction) คือ การสอนที่มีการจัดแบ่งเนื้อหาวิชาเป็นหน่วยการเรียน (Units) ซึ่งมีวัตถุประสงค์คำแนะนำในการเรียน และวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนเตรียมไว้เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามอัตราความช้า ความเร็วของแต่ละบุคคล
2. รูปแบบที่ใช้สัญญาการเรียน (Contract Learning) เป็นการสอนที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน โดยมีการตกลงหรือทำสัญญาการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียนก่อนดำเนินการเรียนการสอน
3. รูปแบบบทเรียนแบบ โปรแกรม (Programmed Instruction) เป็นบทเรียนที่มีลักษณะเป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่มีการออกแบบและผลิตขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามอัตราความช้าเร็วในการเรียนของแต่ละคน
4. บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction) เป็นบทเรียนที่ผู้สอนจัดเตรียมหรือมอบหมายให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองซึ่งมีความคล้ายคลึงกับบทเรียนด้วยตนเองประเภทอื่นๆ ที่ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมอัตราความช้าเร็วในการเรียนของตนเอง แต่บทเรียน CAI เป็นบทเรียนที่มีลักษณะพิเศษซึ่งเป็นคุณสมบัติเฉพาะของคอมพิวเตอร์ คือ ผู้เรียนสามารถปฏิสัมพันธ์ หรือโต้ตอบกับบทเรียนได้ทันที และตลอดเวลาในขณะที่เรียน

สรุปได้ว่า รูปแบบในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีหลายรูปแบบซึ่งผู้สอนสามารถเลือกรูปแบบต่างๆ ได้โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในการเรียนรู้และความสามารถเลือกรูปแบบการสอนได้แก่ การเรียนเอกกัตตบุคคล การใช้สัญญาการเรียน การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้โครงการเรียน ซึ่งแต่ละรูปแบบมีลักษณะเฉพาะและมีความแตกต่างกัน แต่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองสามารถกำหนดและวางแผนการเรียนรู้ และเรียนรู้ได้อย่างอิสระ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยมีแบบบันทึกสัญญาการเรียนเป็น เครื่องควมคุมการเรียน

บุญชม ศรีสะอาด (2537) ให้คำจำกัดความของสัญญาการเรียนว่า คือ สัญญาที่ผู้เรียนและผู้สอน ร่วมกันกำหนดเพื่อใช้เป็นหลักยึดในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งจะระบุถึงว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร จะเรียนอย่างไร ภายในช่วงเวลาใด และจะใช้เกณฑ์อะไรประเมินการเรียน

จิระพรรณ คณาสวัสดิ์ (2546 :32) กล่าวว่า ข้อตกลงระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนว่าจะเรียนเรื่องอะไร มี วิธีการเรียนอย่างไรในเวลาเรียนที่กำหนดไว้ ซึ่งประกอบด้วย เนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียน การ ประเมินผล และระยะเวลาในการทำสัญญา

Murrey (1974 : 74-75) ให้ความหมายของการสัญญาการเรียนเป็นข้อตกลงกันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน โดยครอบคลุมจำนวนชิ้นงานที่ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติให้เสร็จภายในระยะเวลาที่ได้กำหนดไว้

Barlow (1974 : 441-449) กล่าวว่า สัญญาการเรียน เป็นเอกสารที่ผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันพิจารณา โดยกำหนดให้เรียนต้องการจะเรียนอะไรและจะเรียนอย่างไรในระยะเวลาเท่าใด ผู้สอนจะเป็นผู้เตรียมแหล่ง วิชาการและอำนวยความสะดวกส่วนผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามกิจกรรมการเรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือ จุดมุ่งหมายในการเรียนของเนื้อหาที่เรียนให้ได้อย่างสมบูรณ์

การเรียนแบบใช้สัญญาการเรียน (Learning Contract) เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ด้วยตนเองตาม แนวคิดของ Knowles เป็น การสอนที่ให้อิสระแก่ผู้เรียน โดยมีการตกลงหรือทำสัญญาการเรียนระหว่างผู้สอน และผู้เรียนก่อนการดำเนินการเรียนการสอน ผู้เรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้ง วิธีการวัดการประเมินผล ซึ่งจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญา จากผู้ร่วมงาน

สุกัญญา นิมานันท์ (2536 : 9) เสนอขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ใช้รูปแบบสัญญาการเรียนซึ่ง ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ

- 1.วิเคราะห์ความต้องการในการเรียน โดยใช้ลักษณะหรือกระบวนการวิชาเป็นกรอบหรือแนวทาง ประกอบการวิเคราะห์
- 2.กำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียน
- 3.กำหนดแหล่งทรัพยากร โดยผู้เรียนต้องสำรวจและ พิจารณาเลือกแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสม และ กำหนดวิธีการเรียนวางแผนในการเรียนโดยใช้แหล่งทรัพยากรนั้นๆ
- 4.กำหนดหลักฐานหรือข้อมูลในการดำเนินการเรียน โดยระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับตารางการเรียน เช่น จะเรียนอะไร เรียนอย่างไร และเรียนเมื่อใด รวมทั้งบันทึกหรือรายงานการดำเนินการเรียน อย่งไร
- 5.กำหนดหาความเชื่อมั่นของหลักฐานหรือข้อมูลในการดำเนินการเรียนเป็นตัวชี้แสดงว่าได้จัดการ เรียนจริง

6.พิจารณาโครงการเรียนรู้กับผู้สอนหลังจากดำเนินตามขั้นตอนข้อ 1-5 แล้วผู้เรียนจะจัดทำโครงการเรียนและนำเสนอให้ผู้สอนพิจารณาเสนอแนะ และอนุมัติโครงการ โดยอาจทำสัญญาการเรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

7. ดำเนินการตามโครงการเรียน โดยรายงานผลการเรียนให้ผู้สอนทราบอย่างสม่ำเสมอ ผู้สอนจึงจัดทำตารางสำหรับผู้เรียนแต่ละคน และถ้าหากผู้เรียนมีปัญหาหรืออุปสรรคก็สามารถเข้าพบ ผู้สอนได้ทันทีเพื่อขอคำปรึกษา

8. ประเมินผลการเรียน โดยผู้เรียนอาจเป็นผู้กำหนดวิธีการประเมินผลโดยยึดวัตถุประสงค์ในการเรียนเป็นแนวทางการประเมินซึ่งอยู่ในการควบคุมดูแลของผู้สอน

การจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนดังกล่าว อาจจะไม่ดำเนินการตามขั้นตอนทุกขั้นตอนก็ได้ ผู้สอนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดวิธีการเรียนการสอน วิธีประเมินผลไว้หลายวิธีหรือหลากหลายรูปแบบให้ผู้เรียนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีใดวิธีหนึ่งได้ การทำสัญญากับตนเองสามารถใช้ในการเปลี่ยนแปลงแก้ไข หรือ พัฒนาพฤติกรรมได้แทบทุกพฤติกรรม ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นเทคนิคที่มีประโยชน์อย่างมากที่สามารถนำไปใช้ได้กับบุคคลในหลายสภาพการณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการเรียนการสอนที่ครูสามารถนำมาใช้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนนั้นมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในชั้นเรียนมากยิ่งขึ้น

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาพประกอบ 1 ตัวอย่างแบบบันทึกสัญญาการเรียน

ตัวอย่างแบบบันทึกสัญญาการเรียน

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .... ครั้งที่ .....

สัญญานี้เป็นข้อตกลงระหว่าง .....และ .....

วันเริ่มต้นสัญญา ..... และวันสิ้นสุดของสัญญา .....

สัญญานี้จะได้รับการทบทวนในวันที่ ..... ข้อความในสัญญามีดังนี้

นักเรียนจะ .....(พฤติกรรม).....

ครูจะ.....(ตัวเสริมแรง).....

รายการ	จุดประสงค์การเรียนรู้	เนื้อหาที่กำหนด	กิจกรรมที่ปฏิบัติ	วิธีการที่ใช้สั้นกว่า	แหล่งค้นคว้า/สถานที่ปฏิบัติ	เวลาที่ปฏิบัติ	การประเมินผลตามจุดประสงค์ข้อที่				
							1	2	3	4	5
รายการที่กำหนดเพื่อปฏิบัติในเวลาเรียน											
รายการที่กำหนดเพื่อปฏิบัตินอกเวลาเรียน											

ถ้านักเรียนทำตามที่กำหนดตามข้อตกลงนี้แล้ว นักเรียนจะได้รับรางวัลจากครูโดยไม่มีข้อแม้

ลงชื่อ .....(ผู้สัญญา)   ลงชื่อ .....(คู่สัญญา)

(.....)

(.....)

ลงชื่อ .....(พยาน/ครู)

(.....)

1) ขณะปฏิบัติงานพบปัญหาและอุปสรรคดังนี้   2) แนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่พบ

1. ....

1. ....

2. ....

2. ....

3) ข้อควรปฏิบัติในการทำงานครั้งต่อไป

1. ....

2. ....

1.7 แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ที่จะทำงานกับเพื่อน ครู และบุคคลที่เกี่ยวข้อง วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงมีหลายวิธีขึ้นอยู่กับภูมิหลัง ความรู้เดิม และทักษะของผู้เรียน รวมทั้งระดับความมีอิสระในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ

1. การเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับที่ครูเป็นผู้นำ
2. การเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับต้น
3. การเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับกลาง
4. การเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับสูง

Treffinger (1995: 147) มีความเชื่อมั่นว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองนั้นจำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างมีระบบระหว่างครูและนักเรียน โดยในขั้นการปฏิบัติหรือการเรียน นักเรียนต้องดำเนินด้วยตนเองอย่างมีจุดมุ่งหมาย การเรียนรู้ด้วยตนเองมิได้หมายถึงการเรียนรู้ตามลำพังคนเดียวเท่านั้นแต่รวมถึงการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนด้วยกัน มีการประเมินผล แต่การประเมินผลนี้มีใช้การที่ครูให้คะแนนนักเรียน แต่เป็นการที่ครูและนักเรียนร่วมกันศึกษาถึงความก้าวหน้าของผลงาน ปัญหาและข้อแก้ไข และพิจารณางานที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไปที่เกี่ยวกับการสอน จะมีลำดับขั้นตอน 4 ขั้น ดังนี้

1. การแสวงหาหรือการจัดตั้งมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์
2. ประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน
3. แสวงหาวิธีและกระบวนการที่เหมาะสม และดำเนินการเรียนการสอน
4. ประเมินผลงานและพฤติกรรม

ส่วนการประเมินผลที่เกี่ยวกับการเรียน มีหลักการอยู่ 2 ประการ คือ

1. เด็กจะเรียนรู้ได้ดี ถ้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนของตน
2. เด็กจะมีแรงจูงใจกระตือรือร้นในการเรียน ถ้าเป็นผู้ร่วมตัดสินใจว่าจะเรียนเรื่องใด

ในแต่ละขั้นตอน 4 ขั้นตอนของรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองดังที่กล่าวมาแล้วจะมี 4 ระดับ

โดยจะเริ่มจากการที่ครูเป็นผู้นำจนถึงระดับที่นักเรียนเป็นผู้นำตนเอง ในขั้นที่หนึ่งครูจะให้ทางเลือกหลายๆ ทางให้นักเรียนเลือก ขั้นที่สอง นักเรียนร่วมในการสร้างทางเลือกรายละเอียดของ 4 ระดับในทุกขั้นตอน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Treffinger

การตัดสินใจ	ระดับที่ 1 ครูเป็นผู้นำ	ระดับที่ 2 เรียนรู้ด้วยตนเอง1	ระดับที่ 3 เรียนรู้ด้วยตนเอง2	ระดับที่ 4 เรียนรู้ด้วยตนเอง3
จุดมุ่งหมาย	ครูกำหนดให้	ครูให้นักเรียนเลือก	ครูให้นักเรียนร่วมคิดหลายทางเลือก	นักเรียนเป็นผู้คิดทางเลือก ครูช่วยเหลือเรื่องอุปสรรคความสับสน
ประเมินพฤติกรรมก่อนเรียน	ครูทดสอบนักเรียนและมอบหมายงาน	ครูวินิจฉัยและระบุทางเลือก	ครูและนักเรียนร่วมกันวินิจฉัยอาจมีการทดสอบรายบุคคล	นักเรียนดำเนินการทดสอบ วินิจฉัยครูเป็นผู้ช่วยเหลือเมื่อต้องการ
การดำเนินการเรียนการสอน	ครูเสนอเนื้อหาให้ทำแบบฝึกหัดและกิจกรรม ครูควบคุมดูแล	ครูให้ทางเลือกที่จะเรียนรู้หลายๆทางแล้วให้นักเรียนเรียนตามแนวทางที่เลือก	ครูให้ทางเลือกและอุปสรรค นักเรียนทำสัญญาว่าจะเรียนเนื้อหาเรื่องใดในเวลาเท่าใด	นักเรียนคิดโครงการกิจกรรมที่จะเรียน
การประเมินพฤติกรรมหลังเรียน	ครูประเมินผลและให้คะแนน	ครูประเมินตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และให้โอกาสนักเรียนแสดงปฏิกิริยาสนองตอบ	เพื่อนนักเรียนช่วยกันประเมินให้ข้อมูลย้อนกลับครูและนักเรียนประชุมร่วมกันในการประเมินผล	นักเรียนประเมินผลตนเอง

สุรกุล เชนอบรม (2532, อ้างถึงใน รุ่งนภา จูฑิน , 2546 : 42) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองว่ากระทำดังต่อไปนี้

1. การสำรวจตนเอง ทำความรู้จักตนเอง สำรวจว่าตนเองสนใจเรื่องอะไรมากที่สุด มีความสามารถเฉพาะด้านใด สนใจสิ่งใหม่ๆอะไรบ้าง
2. ทำสมุดบันทึกส่วนตัว เพื่อใช้บันทึกข้อมูลความคิดเรื่องราวต่างๆ ที่เราได้เรียนรู้เกิดขึ้นในสมองของเรา สมุดนี้จะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละน้อยเข้าไว้ด้วยกันเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป
3. กำหนดโครงการที่จะเรียน ตามที่ได้สำรวจความต้องการไว้หน้านำมาขยายเป็นโครงการ เป็นแผนการจะเรียนว่าจะเรียนรู้อย่างไร โดยพิจารณาว่าความรู้ที่เราต้องการแสวงหานั้น ช่วยให้เราถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ทำให้เกิดความพอใจความสนุกสนานที่จะเรียนหรือเปล่า ประหยัดเงินและเวลามากน้อยแค่ไหน
4. สร้างห้องสมุดของตนเอง หมายถึง การรวมรายชื่อ ข้อมูล แหล่งความรู้ต่างๆ ที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ตรงกับความสนใจ เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป
5. แสวงหาแหล่งความรู้ที่มี เช่น ผู้รู้ ผู้ชำนาญในอาชีพต่างๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า
6. หาเพื่อนร่วมเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
7. การเลือกเรียนในสิ่งที่ตนเองสนใจจากสถานศึกษาที่เปิดสอนในเวลาเย็นหรือวันหยุด หรืออาจเรียนทางวิทยุ โทรทัศน์ ไปรษณีย์จากมหาวิทยาลัยเปิด เป็นต้น โดยลักษณะของการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน
8. การเรียนรู้จากการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์

ข้อควรคำนึงถึงสำหรับผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

1. ผู้เรียนส่วนหนึ่งอาจไม่รู้ว่าตนเองกำลังเรียนรู้ (Griffin, 1977, อ้างถึงใน สมคิด อิศระวัฒน์, 2538: 48) คนเหล่านี้มีความคิดว่าการเรียนรู้คือ สิ่งที่เขาต้องทำเมื่ออยู่โรงเรียนเรียนจากห้องเรียนเท่านั้น
2. ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่ทราบว่าตนเองมีวิธีการเรียนรู้อย่างไร ผู้เรียนไม่ค่อยตระหนักถึงขั้นตอนต่างๆ ของการเรียนรู้ (Learning Process) และรวมไปถึงวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคน(Learning Style)
3. ความสามารถที่จะเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ของผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่ากันผู้ที่เป็นที่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกจะต้องมีความเข้าใจเมื่อใดตนเองควรเข้าไปช่วยเหลือ หรือเมื่อไรควรปล่อยให้ผู้เรียนรับผิดชอบด้วยตนเอง

4. บทบาทผู้ที่เป็นที่เลี้ยงหรือผู้อำนวยความสะดวกให้กับกลุ่ม และแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน
5. แนวโน้มการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้มาก ถ้าผู้เรียนมีความเป็นส่วนตัว
6. การเรียนรู้ด้วยตนเอง ไม่จำเป็นต้องเรียนคนเดียว อาจมีการสอบถามจากผู้อื่น หรือขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก ในบางกรณีอาจมีการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น แต่ตนเองมีความรู้สึกว่าเป็นเรื่องของตนเองเป็นผู้เรียนรู้โดยอิสระ (Independence Learner) เรื่องของการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นเรื่องภายในจิตใจได้สำนึกของผู้เรียนมากกว่าการจัดการภายนอกวิธีการที่บุคคลเรียนรู้ด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในระดับที่ดี
7. การเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก ถ้าจัดในสถาบันการศึกษาต่างๆ เพราะธรรมชาติสถาบันเป็นผู้ที่กำหนดสิ่งที่จะต้องเป็นต้องทำให้ ในการดำเนินการฝึกผู้เรียนให้มีคุณลักษณะแบบเรียนรู้ด้วยตนเอง นั้นจึงต้องปรับระบบอื่นให้สอดคล้องด้วย เช่น การวัดผล การจัดชั้นเรียน ตารางการเรียน เป็นต้น
8. วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มิใช่การเรียนรู้ที่ดีที่สุด แต่เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับบุคคลและสถานการณ์บางอย่างเท่านั้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองอาจเกิดขึ้นได้จากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองหรือจากการเรียนรู้กับกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเองที่เกิดขึ้นมีลักษณะดังนี้ (ศรีสุภาภรณ์ บินษาประสิทธิ์, 2540 : 18)

1. ความเหมาะสม (Approximality) วิธีเรียนชนิดนี้จะเรียนเมื่อไร ที่ไหน ได้ตามความพอใจโดยเลือกเรียนตามเวลาที่ผู้เรียนว่าง ทำให้ผู้เรียนเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพแตกต่างจากการฟังการบรรยาย ซึ่งเป็นการกำหนดเวลาที่แน่นอนอาจจะไม่เหมาะสมกับผู้เรียนบางคนทำให้การเรียนล้มเหลวได้
2. ความสามารถในการรับรู้ของตนเอง (Self-based) เมื่อผู้เรียนเลือกสถานที่เรียนได้ตามความพอใจแล้วผู้เรียนจะใช้เวลาในการทำความเข้าใจบทเรียนได้เต็มที่ บางคนอาจใช้เวลา 1 ชั่วโมงต่อหนึ่งบทเรียนอาจใช้เวลา 5 ชั่วโมง ก็ได้แต่ประสิทธิภาพเท่ากัน เข้าใจทั้งบทเรียน เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียนย่อมไม่เท่ากัน
3. วัตถุประสงค์ (Objectives) แบบเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเอง ต้องบอกวัตถุประสงค์ในแต่ละบทไว้ให้ชัดเจน เพราะถ้าผู้เรียนสามารถตอบคำถามของวัตถุประสงค์ได้ทั้งหมดแสดงว่าผู้เรียนเข้าใจวัตถุประสงค์นั้นๆ
4. การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) การมีปฏิสัมพันธ์กันในขณะที่เรียน ช่วยให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนโดยผู้สอนอาจชี้แนะหรือให้การปรึกษาเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียน
5. การให้ความช่วยเหลือ (Tutor Help) ผู้สอนมีหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือในการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

6. แบบทดสอบ (Test as Learning Situation) ในบทเรียนหนึ่งๆจะมีแบบทดสอบซึ่งใช้เป็นเครื่องมือวัดวัตถุประสงค์ ไม่ใช่การประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนสอบได้หรือตก หรือในภาคปฏิบัติ อาจใช้วิธีทดสอบเป็นรายบุคคล การเลือกวิธีการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีแบบเรียนที่ตนชอบ ฉะนั้นผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง ขณะเดียวกันผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนบทเรียนก่อนหลังได้ตามความพอใจ

1.8 กระบวนการเรียนรู้โดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

นักการศึกษาได้เสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้

Garlach and Ely (1974, อ้างถึงในรจนา คำนิงผล, 2542: 30) ได้เสนอกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดเนื้อหา
2. การกำหนดวัตถุประสงค์
3. การประเมินพฤติกรรมเบื้องต้น
4. การกำหนดกลยุทธ์วิธีการสอนซึ่งประกอบด้วย การจัดกลุ่มผู้เรียน การกำหนดเวลาเรียน การจัดสถานที่เรียน การเลือกสรรทรัพยากร
5. การประเมินผล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลย้อนกลับ

Knowles (1975 : 34) กล่าวถึงขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเองประกอบด้วย 7 ขั้นตอนได้แก่

1. การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดสภาพให้เป็นบรรยากาศที่เป็นอิสระโดยให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ให้เกียรติ เคารพ ในกฎเกณฑ์ร่วมกัน รวมทั้งจัดสถานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้
2. การวางแผนร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน
3. การวินิจฉัยความต้องการทางการเรียน
4. การกำหนดเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ร่วมกัน
5. การกำหนดและเลือกยุทธวิธีที่ทำให้บรรลุเป้าหมาย
6. การดำเนินกิจกรรมตามแผนและแบบที่กำหนดไว้
7. การประเมินผลกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

Blumberg (2000: 208) เสนอขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 3 มิติ ได้แก่

1. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นความสามารถในการระบุสิ่งที่เรียน วางแผนการเรียน ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติ โดยผ่านการจัดการเวลา การค้นหา การใช้ และการประเมินประสิทธิภาพของแหล่งการเรียนรู้ และการประเมินทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. ยุทธวิธีการเรียน เป็นวิธีการที่ผู้เรียนใช้ เพื่อศึกษาวัสดุอุปกรณ์หรือกระบวนการหา

ข้อมูลข่าวสาร

3. ผลการปฏิบัติของการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นการประเมินความจำระยะสั้นและความจำระยะยาว
วิธีฝึกผู้เรียนให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ด้วยตนเองนั้น สมคิด อิศระวัฒน์ (2538 :32) กล่าวว่าอาจทำได้โดยเริ่มจาก

1. การต้องพึ่งพาหรือพึ่งผู้อื่น (Dependence)
2. การเป็นตัวของตัวเอง (Independence)
3. การเรียนรู้จากกันและกัน (Interdependence)

การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่อาจทำได้ แต่อาจต้องใช้เวลาคความพยายาม
และความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมไทย ทั้งนี้จากการวิเคราะห์สภาพการณ์ที่
พบว่า มีองค์ประกอบ 2 ประการที่เป็นอุปสรรคต่อการให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือ การ
อบรมเลี้ยงดูในสังคมไทยและ การฝึกฝนในระบบการศึกษา

กองพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2543: 30) ได้ระบุขั้นตอนที่สำคัญๆของการเรียนรู้ด้วยตนเอง
มีดังนี้

1. วิเคราะห์และกำหนดความต้องการในการเรียนรู้
2. กำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้
3. กำหนดแหล่งวิทยาการเพื่อการเรียนรู้
4. เลือกวิธีการเรียนและกิจกรรมการเรียนรู้
5. รวบรวมข้อมูล จัดระบบข้อมูล สร้างองค์ความรู้
6. ประเมินผลการเรียนรู้

Candy (1991: 75) นำเสนอขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วยตนเองมี 6 ขั้นตอน คือ

1. ระบุสิ่งที่ควรเรียน
2. ระบุความต้องการในการเรียนรู้
3. สร้างจุดประสงค์การเรียนรู้
4. กำหนดแผนการเรียน
5. ดำเนินตามแผนการเรียนที่วางไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ
6. ประเมินประสิทธิภาพการเรียนรู้ของตนเอง

คณาพร คมสัน (2540: 9) ได้พัฒนารูปแบบการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองตามแนวคิดกลุ่ม
มนุษยนิยม ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน โดยดำเนินการสอนตามกระบวนการ 3
ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ 7 กิจกรรม ได้แก่

1. ขั้นตอนการดำเนินการก่อนการเรียน ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การสำรวจความต้องการความรู้เสริมการอ่าน โดยกิจกรรมนี้ครูเป็นคนดำเนินการสำรวจความต้องการที่จำเป็นเกี่ยวกับความรู้ที่ผู้เรียนต้องการ ได้แก่ ความรู้เสริมที่จะช่วยลดปัญหาการอ่านและเพื่อนำข้อมูลมาเตรียมวางแผนการสอน

1.2 การวางโครงการเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันวางโครงการเรียนโดยกำหนดเป้าหมายทางการเรียน ได้แก่ จุดมุ่งหมายทางการอ่าน ขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1.2.1 ครูและนักเรียนร่วมกันวิเคราะห์คำอธิบายรายวิชาให้ได้ขอบเขตที่จะกำหนดเนื้อหา

1.2.2 ครูให้นักเรียนเสนอประเภทของบทอ่านที่อยู่ในความสนใจเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ขอบเขตของเนื้อหาที่อยู่ในความสนใจของผู้เรียน

1.2.3 ครูและนักเรียนช่วยกันค้นหาบทอ่านจากสิ่งพิมพ์ต่างๆ

1.2.4 ครูและนักเรียนร่วมกันวางโครงการเรียน โดยกำหนดเป้าหมายระยะยาวของการเรียน

1.3 การเตรียมความพร้อมนักเรียน เป็นขั้นตอนที่ครูเป็นผู้ดำเนินการหลักที่จะให้ความรู้ความเข้าใจและฝึกการเรียนตามรูปแบบโดยดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการเรียน

1.3.1 ให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเองและวิธีดำเนินการในแต่ละขั้นตอนการเรียน

1.3.2 ให้ความรู้เกี่ยวกับเอกสารที่นักเรียนใช้ประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.3.3 ให้นักเรียนทดลองเรียนตามรูปแบบการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง

1.3.4 วัดความรู้ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับการเรียนตามรูปแบบ โดยมีเกณฑ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการเรียนตามรูปแบบ

2. ขั้นตอนการเรียนตามรูปแบบ เป็นขั้นตอนที่เรียนหลังจากผ่านขั้นเตรียมความพร้อมแล้ว ซึ่งในแต่ละคาบเรียน นักเรียนจะดำเนินกิจกรรมการเรียนตามรูปแบบดังนี้

2.1 การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่พอใจ เป็นกิจกรรมที่ครูและนักเรียนร่วมมือจัดบรรยากาศการเรียนให้รู้สึกปลอดภัย อบอุ่น ขอมรับซึ่งกันและกัน และให้ผู้เรียนเลือกรูปแบบการทำงานได้แก่ทำงานเป็นกลุ่ม ทำงานเป็นคู่ ทำงานเดี่ยว

2.2 การวินิจฉัยความต้องการทางการอ่าน เป็นกิจกรรมที่นักเรียนวินิจฉัยความต้องการที่แท้จริงของตนเองจากผลการวัดการรับรู้ ความสามารถในการอ่านของตนตามแบบวัดการรับรู้

2.3 กำหนดเป้าหมายทางการอ่าน ประกอบด้วยกำหนดเรื่องที่จะอ่าน กำหนดจุดประสงค์ของการอ่านที่ต้องการบรรลุในการเรียนครั้งนั้นๆ และให้ผู้เรียนบันทึกการเรียนในสัญญาการเรียนอย่างชัดเจนส่วนผู้ที่เลือกเรียนคนเดียวจะต้องกำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง

2.4 การวางแผนเป็นกิจกรรมที่นักเรียนร่วมกันคิด และกำหนดกิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งกำหนดสื่อหรือแหล่งค้นคว้าข้อมูลที่จะใช้ประกอบในการเรียนซึ่งในการวางแผนนักเรียนควรตั้งคำถามตนเองดังต่อไปนี้

- อุปสรรคและวิธีลดอุปสรรคนั้นคืออะไร
- จะอ่านอะไร เมื่อใด และมีวิธีการอะไรจึงอ่านได้เร็วที่สุด
- จะอ่านอะไร หรือแหล่งข้อมูลอะไรบ้าง
- จะมีจุดประสงค์เฉพาะในการอ่านของตนเองอย่างไร
- จะคาดหวังความรู้ ทักษะและเจตคติอะไร
- จะประเมินผลการเรียนรู้ตนเองอย่างไร
- จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

2.5 การปฏิบัติตามแผน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนกิจกรรมได้ตามความเหมาะสม

2.6 การประเมินผลการปฏิบัติ เป็นกิจกรรมที่นักเรียนประเมินผลงานหลักการดำเนินการตามวิธีที่ตกลงร่วมกันไว้ในกิจกรรมการวางแผน โดยสามารถเลือกวิธีการประเมินได้ดังนี้

- ตรวจสอบความครบถ้วนของผลงานที่กำหนดไว้ตามแผน
- การให้เพื่อนหรือครูช่วยประเมินหรือผสมผสาน
- การตรวจสอบความถูกต้องของคำตอบจากเฉลยที่ครูเตรียมไว้

2.7 การรับความรู้เสริมการอ่าน เป็นกิจกรรมที่ประกอบด้วยกิจกรรมย่อย 2 ชั้น คือ การอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการที่นักเรียนปฏิบัติ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และอีกชั้นคือการรับความรู้เสริมเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการอ่าน

3. ขั้นตอนการประเมินผลการเรียน เป็นขั้นตอนที่ดำเนินการเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนของผู้เรียน โดยครอบคลุมการวัดทั้งก่อนการเรียน การติดตามผลระหว่างเรียน และวัดผลภายหลังการเรียน

3.1 การทดสอบความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจก่อน และหลังการเรียน โดยใช้แบบทดสอบความสามารถทางการอ่านเพื่อความเข้าใจ เพื่อดูผลที่เกิดจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร คือร้อยละ 50 ถือว่าผ่านเกณฑ์

3.2 การวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ก่อนและหลังการเรียน โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามการรับรู้ของผู้เรียน

3.3 การติดตามผลงานจากแฟ้มบันทึกการทำงานตามโครงการของนักเรียนระหว่างการเรียน และหลังการเรียน เป็นการติดตามผลการดำเนินกิจกรรมของผู้เรียน

จึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองมีขั้นตอนที่สำคัญ คือ การตั้งเป้าหมายการเรียน การวางแผน การเรียนและดำเนินการเรียน และการประเมินผลการเรียน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามแนวคิดของ คณาพร คมสัน (2540) ซึ่งจะมีกระบวนการสอน 2 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นก่อนการเรียน เป็นขั้นตอนที่ครู และนักเรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน วางโครงการเรียนระยะยาว และจัดทำแบบบันทึกสัญญาการเรียน

2. ขั้นตอนการเรียนตามรูปแบบ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในชั่วโมงเรียน โดยใช้เวลา 2 คาบ ต่อเนื่องกัน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 ขั้นสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ คือ ขั้นตอนที่ครูและนักเรียนร่วมกันสร้างบรรยากาศในการเรียนให้พร้อมที่จะเรียนรู้โดยทักทาย กระตุ้นให้นักเรียนสนใจที่จะเรียน และให้นักเรียนเลือกรูปแบบการทำงาน และเพื่อนร่วมงานตามความพึงพอใจโดยเลือกทำงานกลุ่ม ทำงานเป็นคู่ หรือทำงานเป็นรายบุคคล

2.2 ขั้นวินิจฉัยความต้องการทางการเรียน คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ความต้องการทางการเรียน จากแบบประเมินตนเองที่ครูจัดทำขึ้น ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ระบุปัญหา อุปสรรคทางการเรียน จากนั้นบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกสัญญาการเรียน

2.3 ขั้นกำหนดเป้าหมายทางการเรียน คือ ขั้นตอนที่นักเรียนกำหนดจุดประสงค์การเรียน จากปัญหา อุปสรรค ข้อบกพร่องที่พบจากแบบประเมินตนเอง

2.4 ขั้นเลือกประกอบภารกิจและยุทธวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย คือขั้นตอนที่ผู้เรียนคิดกิจกรรมที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย โดยวางแผน การปฏิบัติตามรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.4.1 กำหนดกิจกรรมที่ต้องการปฏิบัติในชั่วโมงเรียนและนอกชั่วโมงเรียน

2.4.2 กำหนดวิธีการค้นคว้า

2.4.3 กำหนดแหล่งข้อมูลที่ใช้ค้นคว้า

2.4.4 กำหนดสถานที่ใช้ค้นคว้า

2.4.5 กำหนดเวลาปฏิบัติ

เมื่อนักเรียนวางแผนการปฏิบัติกิจกรรมแล้วลงมือปฏิบัติโดยครูคอยให้คำแนะนำและให้ความรู้เสริมตามที่นักเรียนต้องการทราบข้อมูล นักเรียนบันทึกรายละเอียดข้อมูลในแบบบันทึกสัญญาการเรียน

2.5 ขั้นตอนการประเมินผล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ

2.5.1 ขั้นตอนการประเมินผลการปฏิบัติ คือ ขั้นตอนที่นักเรียนประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแบบประเมินผลการอ่าน

2.5.2 ขั้นตอนการประเมินผลความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ คือ ขั้นตอนที่ครูประเมินผลความเข้าใจในการอ่านหลังการทดลองตามวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.9 บทบาทของนักเรียนในการเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สิ่งที่สำคัญในการจัดการเรียนการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง คือผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ และได้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเคยปฏิบัติในอดีต ผู้เรียนจึงต้องทราบบทบาทของตนว่าจะต้องปฏิบัติตนอย่างไร จึงจะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้

Comwall (1982 : 191) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยผู้เรียนอาจตั้งคำถามเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาดังต่อไปนี้

1. จะเรียนรู้อย่างไร และเมื่อใดจะเรียนรู้ได้เร็วที่สุด
2. จะมีวิธีการอะไรในการศึกษาเรื่องนั้นๆ
3. จะใช้แหล่งข้อมูลอะไรบ้างและจะกำหนดจุดประสงค์เฉพาะในการศึกษาของตนอย่างไร
4. จะคาดหวังความรู้ ทักษะและเจตคติอะไร
5. จะประเมินผลการเรียนรู้ตนเองอย่างไร
6. จะใช้เกณฑ์อะไรตัดสินว่าประสบความสำเร็จหรือไม่

Tough (1971 : 45) กล่าวถึงบทบาทของผู้เรียนรู้ด้วยตนเองไว้ดังต่อไปนี้

1. จะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกความรู้อะไร
2. จะต้องเลือกกิจกรรม วิธีการแสวงหาความรู้ แหล่งความรู้ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน
3. จะต้องกำหนดสถานที่เรียนต่างๆให้เหมาะสม
4. จะต้องกำหนดขอบเขต และจุดมุ่งหมายในการเรียนให้เหมาะสม
5. จะต้องตัดสินใจเลือกเวลาเรียน
6. จะต้องเลือกสถานที่เรียนในชั่วโมงเรียน
7. จะต้องคาดหมาย ความรู้ ทักษะ ว่าจะมีความก้าวหน้าอยู่ในระดับใด
8. จะต้องค้นหาอุปสรรคและสิ่งที่จะทำให้การเรียนขาดประสิทธิภาพ
9. จะต้องคาดหมายแหล่งความรู้ แหล่งค้นคว้าข้อมูล หรือวัสดุ อุปกรณ์
10. จะต้องจัดงบประมาณที่ใช้ในการศึกษาและจัดสรรเวลาสำหรับการเรียนรู้
11. จะต้องสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

ดังที่ได้นำเสนอบทบาทของนักเรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองสรุปได้ว่า บทบาทของผู้เรียน คือผู้เรียนจะต้องวางแผนการศึกษาดูด้วยตนเอง วินิจฉัยความต้องการทางการเรียน กำหนดเป้าหมายทางการเรียน เลือกกิจกรรม แหล่งความรู้ และกำหนดเวลาในการเรียน รวมทั้งประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้

1.10 บทบาทของครูในการเรียนโดยการเรียนรู้ด้วยตนเอง

วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีขั้นตอนการเรียนแตกต่างจากการสอน โดยวิธีปกติ ดังนั้นบทบาทของครู จึงแตกต่างจากวิธีการสอนโดยปกติเช่นเดียวกัน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องทราบบทบาทของตนเองในการสอนตามรูปแบบ ดังที่นักการศึกษาได้สรุปบทบาทของครูไว้ดังต่อไปนี้

Cole (1980, อ้างถึงใน ोजना คำนิ้งผล , 2542: 38) กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. กระตุ้นผู้เรียนให้พัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้
2. กระตุ้นผู้เรียนวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง
3. สอนยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล
4. กระตุ้นผู้เรียนแสดงผลการวางแผนปฏิบัติงานที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย
5. กระตุ้นผู้เรียนคิดแนวทางหลากหลายที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย
6. ให้ผู้เรียนกำหนดเนื้อหาเพื่อปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้
7. กำหนดโครงการทำงานส่วนบุคคลในขอบเขตเนื้อหาที่คัดเลือกแล้ว
8. สอนผู้เรียนให้ใช้ยุทธวิธีหลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
9. กระตุ้นผู้เรียนทำแผนภูมิโครงสร้าง แผนการเรียนรู้ หรือวาดภาพเพื่อเสนอสาระที่เรียน
10. สอนให้ผู้เรียนใช้ทักษะการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
11. สอนผู้เรียนทั้งยุทธวิธีการแสวงหาความรู้ และยุทธวิธีการคิด
12. สอนรูปแบบยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อย่างอิสระ
13. กระตุ้นให้ผู้เรียนเตือนตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้
14. กระตุ้นให้ผู้เรียนให้มีการประเมินผลรายบุคคล
15. กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดค้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้เกิดการถ่ายโยง และสรุปอ้างอิง
16. พยายามที่จะให้ผู้เรียนหาเหตุผลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น
17. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองและความรู้สึกที่มีในกลุ่มทำงาน
18. คิดค้นกิจกรรมแบบร่วมมือในชั้นเรียน
19. สอนขั้นตอนที่เหมาะสมในการทำงานเป็นกลุ่ม
20. ให้รางวัลแก่กลุ่มที่สมาชิกมีพฤติกรรมเหมาะสม
21. พัฒนาโครงการเพื่อนสอนเพื่อนในชั้นเรียน
22. ช่วยพัฒนาทักษะสัมพันธ์ให้แก่ผู้เรียน

Larisey (1994 : 9) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครู โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งจะต้อง
ดำเนินกิจกรรมดังนี้

1. จัดบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้
2. เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน
3. เป็นผู้ร่วมเรียน เป็นผู้แนะแนวขั้นตอนต่างๆ ไม่ใช่เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาความรู้เท่านั้น

สุกัญญา นิมานันท์ (2536 : 6) กล่าวถึงบทบาทของครูสรุปได้ 2 ประเด็น คือ

1. เป็นผู้วางแผนการเรียนการสอน โดยวิเคราะห์ความเหมาะสมของลักษณะวิชา

หรือกระบวนการวิชา (Course Description) คือวิเคราะห์ว่าควรให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากน้อยเพียงใด

2. เป็นผู้ช่วยเหลือควบคุมดูแลให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะนักเรียนอย่าง

สม่ำเสมอเกี่ยวกับการเรียน ผู้สอนต้องจัดสรรเวลา และให้ความสนใจต่อนักเรียนมากกว่าการสอนในชั้นเรียน
แบบอื่น

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2543: 19) ได้สรุปบทบาทของครูได้ดังนี้ คือ ครูจะต้องเป็นผู้มีบทบาทในการ
ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางให้นักเรียน กำหนดขอบเขต หรือกรอบของหลักสูตร โดยครูจะต้องกำหนด
โครงสร้างของรูปแบบการเรียนกำหนดเนื้อหาไว้กว้างๆ เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนได้ศึกษาว่า จะเป็นใน
ทิศทางใด และนอกจากนั้น ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยครูจะต้องเข้าใจบทบาท
ของตนเอง ในฐานะเป็นผู้ให้คำปรึกษา คือเป็นผู้ประสานสิ่งที่ตนเองรู้กับสิ่งที่ผู้เรียนต้องการ และจะต้องเป็น
ผู้สร้างสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้

สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร (2541: 64) ได้เสนอบทบาทของครูที่ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองไว้
8 ประการ ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างครูและนักเรียน
2. วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้
3. ใช้ข้อมูลด้านเนื้อหาเพื่อช่วยให้นักเรียนสะดวกในการเรียนรู้
4. เสนอแนะเอกสาร กิจกรรมเพื่อการเรียนรู้
5. รับฟังความคิดและปัญหาของนักเรียนพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น
6. ให้นักเรียนรู้จักควบคุมตนเองในการเรียนรู้ และรู้จักประเมินการเรียนด้วยตนเอง
7. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้
8. สนับสนุนและอำนวยความสะดวกนักเรียนในการเรียนรู้

รจนา คำนิงผล (2542 : 43) กล่าวสรุปถึงบทบาทหน้าที่ของครูไว้ว่า ครูมีหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษา
แนะนำ สร้างทางเลือกที่หลากหลายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ โดยอำนวยความสะดวก รวมทั้ง
ช่วยเหลือ ให้นักเรียนตัดสินใจตามแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนให้ความรู้ เสนอแนะกลวิธีการเรียนรู้ที่
เหมาะสม กระตุ้น และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

จากการแสดงทัศนะของนักการศึกษาหลายๆท่าน สรุปได้ว่า ในการเรียนรู้ด้วยตนเองครูมีบทบาทในการสนทนา ให้คำปรึกษากับผู้เรียน ดูแลจัดหาแหล่งความรู้ให้ผู้เรียน ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ สร้างทางเลือกที่หลากหลายให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่างๆได้ โดยอำนวยความสะดวก รวมทั้งช่วยเหลือ ให้นักเรียนตัดสินใจตามแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนให้ความรู้ เสนอแนะกลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง และในการทดลองวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะสรุปบทบาทของผู้เรียนและผู้สอนดังตาราง 3

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 3 บทบาทหน้าที่ของครูและนักเรียนในการเรียนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

บทบาทหน้าที่ของนักเรียน	บทบาทหน้าที่ของครู
<ol style="list-style-type: none"> 1. วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2. วินิจฉัยความต้องการทางการเรียน 3. เลือกกิจกรรม แหล่งความรู้ และกำหนดเวลาในการเรียน 4. กำหนดเป้าหมายทางการเรียน 5. เลือกกิจกรรม วิธีการแสวงหาความรู้ แหล่งความรู้ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน 6. กำหนดสถานที่เรียนต่างๆให้เหมาะสม 7. คาดหมายความรู้ที่ทักษะการอ่านว่ามี ความก้าวหน้า อยู่ในระดับใด 8. จะต้องค้นหาอุปสรรคและสิ่งที่จะทำให้การเรียนขาดประสิทธิภาพ 9. จะต้องคาดหมายแหล่งความรู้ แหล่งค้นคว้าข้อมูล หรือวัสดุ อุปกรณ์ 10. จะต้องจัดสรรเวลาสำหรับการเรียนรู้ 11. ประเมินผลการเรียนด้วยตนเอง 12. สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นผู้เรียนให้พัฒนาเป้าหมายการเรียนรู้ และวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง 2. กระตุ้นผู้เรียนคิดแนวทางหลากหลายที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย 3. สอนยุทธวิธีการจัดการเรียนรู้ส่วนบุคคล และสอนผู้เรียนให้ใช้ยุทธวิธีที่หลากหลาย เพื่อใช้ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 4. สอนรูปแบบยุทธวิธีที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้อย่างอิสระและสอนยุทธวิธีการแสวงหาความรู้และยุทธวิธีการคิด 5. จัดบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ 6. วิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ 7. เป็นผู้ให้คำปรึกษา และเป็นแหล่งความรู้ให้กับนักเรียนรวมทั้งเสนอแนะเอกสารและกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ 8. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีทางเลือกในการเรียนรู้ และรับฟังความคิดและปัญหาของนักเรียนพร้อมทั้งให้ข้อคิดเห็น 9. กระตุ้นให้ผู้เรียนเตือนตนเองเกี่ยวกับการเรียนรู้ 10. กระตุ้นให้ผู้เรียนมีการประเมินผลรายบุคคล 11. สร้างความสัมพันธ์ทางบวก 12. สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง

1.11 การพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การสนับสนุน หรือกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาตามศักยภาพ และความสามารถเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สูงขึ้นสามารถกระทำได้ด้วยวิธีการต่างๆ ดังที่ Candy (1991: 332-337) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การใช้ประโยชน์จากความรู้เดิมของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนสำรวจตนเองว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรมาบ้างแล้ว เช่น การทำแผนที่ความคิด (Concept Map) โดยให้ผู้เรียนใช้ความพยายามอธิบายความคิด ตัวอย่างความสัมพันธ์ของเนื้อหา ความรู้เดิมที่ผู้เรียนเข้าใจ ออกมาเป็นแผนภาพหรือแผนผัง และโยงไปถึงความคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนที่ความคิด (Mind Map) ได้รับการพิสูจน์ ว่าเป็นวิธีที่มีประโยชน์ในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาชัดเจนขึ้น เป็นต้น

2. การกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในระดับที่สูงขึ้น เช่น การให้ผู้เรียนตระหนักถึงผลลัพธ์ของการเรียนรู้ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับวิธีการที่ผู้เรียนเลือกที่จะใช้ ตามความสนใจของแต่ละคนและลดการก้าวท้าวในสิทธิและความเป็นตัวของตัวเองของผู้เรียน

3. การเพิ่มทักษะการตั้งคำถามและตอบคำถามโดยผู้เรียน เช่น การตั้งคำถามประเภทสอบถามความคิดเห็น ซึ่งผู้เรียนสามารถตอบได้อย่างหลากหลาย

4. การพัฒนาความคิดวิเคราะห์วิจารณ์ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการสะท้อนความคิดเชิงวิจารณ์ จากประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ได้

5. การเพิ่มทักษะในการอ่านการเขียนให้สูงขึ้น การอ่านหนังสือ ทั้งหนังสือวิชาการ สารคดี และบันเทิงคดี จะช่วยให้บุคคลเข้าใจโลกได้กว้างไกลยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจสถานการณ์ที่ได้รับและทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่หลากหลาย

6. การควบคุมความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สูงขึ้น หากผู้เรียนเกิดความล้มเหลวในการเรียนรู้ อาจเนื่องมาจากความไม่คุ้นเคยหรือไม่มีข้อมูล ความไม่สอดคล้อง ภายในเนื้อหาหรือความไม่สอดคล้องกับความรู้เดิมของผู้เรียน เป็นต้น เมื่อเผชิญกับปัญหาเหล่านี้ ผู้เรียนควรจะมองข้ามปัญหาและดำเนินการเรียนรู้ต่อไป หรืออาจจะหยุดคิดพิจารณาตั้งสมมติฐานแล้วหาทางแก้ไขต่อไป หรืออาจหาผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ มาช่วยให้คำแนะนำ เป็นต้น

7. การสร้างบรรยากาศแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยจะเกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ทักษะการช่วยเหลือพื้นฐาน ต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้อำนวยความสะดวกมีการติดต่อสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกมั่นใจในตนเอง รู้สึกสบายใจ การแสดงความพอใจเมื่อการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมาย การให้กำลังใจ และการให้คำแนะนำ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มมากขึ้นในหมู่ผู้เรียนที่ทำงานร่วมกัน

นอกจากการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นวิธีการที่นำมาใช้จัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านแล้ว วิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ระบุในพระราชบัญญัติการศึกษา 2542

ที่ว่า การจัดการเรียนการสอนจะต้องบูรณาการกระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม โดยจะต้องให้ความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องจัดการ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบุคคล สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล โดยจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ให้ฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น เกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนั้นจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสภาพทุกเวลา

1.12 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

1.12.1 งานวิจัยในประเทศ

จุฑารัตน์ วิบูลผล (2539 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร เพื่อศึกษาความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษและความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ พบว่า ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนโดยรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ อยู่ในเกณฑ์ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 53.29 และมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษอยู่ในเกณฑ์ปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 61.52 ส่วนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษไม่มีความสัมพันธ์อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศรีสุกาญจน์ บินทาประสิทธิ์ (2540) ศึกษาผลของการใช้สัญญาณการเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพยาบาลตำรวจ จำนวน 70 คน โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของ นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่เรียนโดยใช้สัญญาณการเรียนและกลุ่มที่เรียน โดยวิธีสอนปกติ ก่อน ระหว่าง และหลังการสอน พบว่า ภายหลังจากสอน นักศึกษากลุ่มที่เรียน โดยใช้สัญญาณการเรียน มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รจนา คำนึ่งผล (2542) ศึกษาผลการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองที่มีต่อความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 40 คน โดยนักเรียนกลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลองได้รับการสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และอีกกลุ่มหนึ่งได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการ

เรียนรู้ด้วยตนเองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความสามารถในการเขียนความเรียงภาษาไทยของนักเรียน ที่ได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามวิธีปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อัสนี วันชัย และคณะ (2543) ศึกษาผลของโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร โดยศึกษาเกี่ยวกับโปรแกรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองต่อความรู้ที่ภาคภูมิใจในตนเองและความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต พิษณุโลก พบว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในองค์ประกอบด้านความสามารถในการใช้ทักษะ ค้นคว้าความรู้และทักษะการแก้ปัญหาภายหลังการใช้โปรแกรมสูงกว่าก่อนการใช้โปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนความภาคภูมิใจในตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองในภาพรวมและองค์ประกอบย่อยๆไม่มีการเปลี่ยนแปลง

อาภรณ์ แสงรัมย์ (2543:) พบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักมีคะแนนเฉลี่ยลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการเรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยสรุปได้ว่าผู้ที่มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเป็นผู้ที่มีความเป็นตัวของตัวเอง ยอมรับตนเอง มีความสนใจเรียนและมีความรับผิดชอบ มีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้และสามารถวางแผนการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีความยืดหยุ่น โดยจะวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ กำหนดวัตถุประสงค์ เลือกรูปแบบการเรียนรู้ หาแหล่งข้อมูลและประเมินผลด้วยตนเอง

มณฑาทิพย์ ไชยศักดิ์ และคณะ (2544) ศึกษาผลการสอนโดยใช้แฟ้มสะสมงานต่อทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ในการศึกษาภาคปฏิบัติภายใต้การนิเทศของพยาบาลพี่เลี้ยง จำนวน 84 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 42 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 42 คน พบว่าภายหลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยภาพรวมและรายด้านสูงขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุภรัตน์ แจ่มแจ้ง และคณะ (2545) ศึกษาผลการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของการเรียนของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี จำนวน 52 คน พบว่าคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองภายหลังการเรียนการสอนของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษามีคะแนนสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายหลังการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักอยู่ในระดับสูง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 98.1 และอยู่ในระดับต่ำ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

รุ่งนภา จูรัตน์ (2546) ศึกษาผลการเรียนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต่อทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา

พยาบาล จำนวน 49 คน พบว่า ทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลก่อนการทดลองในด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้ ด้านมโนคติของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเรียนรู้แบบริเริ่มและอิสระ ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านความรักในการเรียนและด้านการมองอนาคตในแง่ดี อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาและทักษะการแก้ปัญหา อยู่ในระดับสูง และทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลก่อนการทดลองในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลหลังการทดลองทุกด้านอยู่ในระดับสูง

ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ (2547) ศึกษาผลการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 234 คน และผู้บริหาร หัวหน้าภาควิชา และ คณาจารย์ ในคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จำนวน 20 คน พบว่า ระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ และด้านการเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือด้านความคิดสร้างสรรค์ ส่วนการเปรียบเทียบระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา จำแนกตามสถานภาพของนักศึกษา พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษามีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.12.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Hudspeth (1992) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการสอนของครูกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในวิทยาลัยชุมชนในรัฐ Montana จำนวน 3 แห่ง และในรัฐ Washington จำนวน 1 แห่ง รวมทั้งศึกษาตัวแปรอื่นๆ ได้แก่ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษา เพศ และการศึกษาในมหาวิทยาลัย พบว่า อายุ เกรดเฉลี่ย และการเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย มีผลต่อระดับการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนวิธีการสอนของครูไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Cloud (1993) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ปกครองใช้แบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง พบว่าระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนกับระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ โดยระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กชาย กับผู้ปกครองสูงกว่าระดับนัยสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กหญิงกับผู้ปกครอง เมื่อทดสอบความรู้ของนักเรียนด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูงจะ

มีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงด้วย ระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองของพ่อแม่ของนักเรียนคนเดียวกันมีความสัมพันธ์กัน นักเรียนที่มีระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองสูงส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีลูกคนเดียว

Stubblefield (1993) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในวัยเด็กที่มีต่อระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองในวัยผู้ใหญ่ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และบัณฑิตที่จบการศึกษาแล้ว จำนวน 149 คน โดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของตนเอง 11 ข้อ และแบบวัดลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของ Guglielmino พบว่า คุณภาพชีวิต และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และระดับการถูกควบคุมในวัยเด็กมีผลต่อระดับการเรียนรู้ด้วยตนเองในวัยผู้ใหญ่

Saarinen-Rahikka and Norman (1995) ศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลัก วิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบจำนวนเวลาที่นักศึกษาใช้ในการวินิจฉัยโรคทางด้านกายภาพบำบัดและการปฏิบัติเกี่ยวกับกายภาพบำบัดและตรวจสอบว่าการใช้เวลาในการทำกิจกรรมการเรียนของนักศึกษา ในขณะที่ผ่านการเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนมากใช้เวลาในกิจกรรมการเรียนการสอนลดลง เมื่อผ่านโปรแกรมการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเนื่องจากนักศึกษามีความคุ้นเคยกับการคาดหวัง และมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้

Wood (1996) ได้ศึกษาผลของการเรียนแบบปัญหาเป็นหลักในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบการเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักในการกำหนดแนวทางการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้วิธีการศึกษาเป็นรายกรณีโดยการสัมภาษณ์ พบว่า การเรียนแบบใช้ปัญหาเป็นหลักเป็นการกำหนดทิศทางทางการเรียนรู้ด้วยตนเองของครู

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2.1 แนวคิดพื้นฐานของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษานับว่าเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนต้องอาศัยความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนทฤษฎีและวิธีการต่างๆมากมายทฤษฎีและวิธีการเหล่านี้ ได้แก่ การศึกษาถึงความต่อเนื่องตามลำดับของเนื้อหา หน้าที่ของภาษา ความหลากหลายของภาษา วัฒนธรรมและการวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ที่มีต่อกัน จึงทำให้เกิดความหลากหลายของแนวคิดขึ้น และก่อให้เกิดวิธีสอนที่แตกต่างกันออกไป ดังนั้นในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาครูผู้สอนจึงควรจัดระเบียบความคิดเกี่ยวกับแนวคิด และวิธีสอนของตนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เสียก่อน

Anthony (1972 , อ้างถึงใน รัชดา เบ็ญเจ๊ะอาแว , 2546 : 6) ได้เสนอคำ 3 คำ ที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการสอนภาษา คือ 1. แนวคิด (Approach) 2. วิธีสอน (Method) 3. กลวิธีสอน (Technique) Anthony กล่าวว่า คำทั้ง 3 นี้ มีความสัมพันธ์กัน นั่นคือ กลวิธีสอนจะช่วยให้วิธีสอนบรรลุผลในขณะที่วิธีสอนจะต้อง

สอดคล้องกับแนวคิดที่ผู้สอนยึดถือ ในขณะที่ Richards and Rodgers (1982) มีความเห็นว่า ในแต่ละวิธีสอน (Method) นั้นจะต้องประกอบด้วยทฤษฎีและการปฏิบัติร่วมกัน ดังนั้น ในระบบการสอนจะต้องประกอบไปด้วยแนวคิด (Approach) รูปแบบการสอน (Method of Teaching) และกระบวนการสอน (Procedure)

ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น แม้ว่าสื่อการเรียนการสอนที่นำมาใช้จะสลับซับซ้อนเพียงใด ถือว่าเป็นกลวิธีหนึ่ง หลักการหรือกฎเกณฑ์ในการเรียนรู้ถือว่าเป็นแนวคิด ส่วนแผนงานที่เอาไปปฏิบัติจริง ถือว่าเป็นวิธีสอน คำทั้ง 3 คำนี้ จึงมีความสัมพันธ์กัน แนวคิดเป็นความเชื่อของผู้สอน ซึ่งก่อให้เกิดพื้นฐานสำหรับกำหนดเป้าหมาย เนื้อหาและวิธีดำเนินการ ซึ่งผู้สอนจะใช้กลวิธีหรือกิจกรรมใดก็ตาม แนวคิดที่เป็นความเชื่อนั้น ในการคิดค้น ดัดแปลงเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ถ้าสามารถเข้าใจความหมายและความสัมพันธ์ของคำทั้ง 3 นี้แล้วจะช่วยให้สอนภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพที่แน่นอน มีแผนดำเนินการที่ชัดเจนและบรรลุผลตามแนวคิดหรือทฤษฎีที่เลือกไว้ การทำความเข้าใจคำทั้ง 3 คำนี้ จึงเป็นสิ่งจำเป็นขั้นต้นของผู้สอนภาษาทั่วไป (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2540 อ้างถึงใน รัชดา เบ็ญเจ๊ะอาแว, 2546:7)

2.2 โครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

โครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้ถูกกำหนดตามระดับความสามารถทางภาษาและพัฒนาการของผู้เรียน (Proficiency-Based) เป็นสำคัญ โดยจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (2544)

1. ช่วงชั้นที่ 1 ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level)
2. ช่วงชั้นที่ 2 ประถมศึกษาปีที่ 4-6 ระดับต้น (Beginner Level)
3. ช่วงชั้นที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ระดับกำลังพัฒนา (Developing Level)
4. ช่วงชั้นที่ 4 มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ระดับก้าวหน้า (Expanding Level)

คุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้น 4 (จบมัธยมศึกษาปีที่ 6)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้น 4 (จบมัธยมศึกษาปีที่ 6) ดังต่อไปนี้

1. เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แสดงความรู้สึกนึกคิด แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา งานอาชีพ ชุมชนและสังคมโลก ในรูปแบบที่เหมาะสมกับบุคคล และกาลเทศะ
2. มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียน ในหัวข้อเรื่องเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน สิ่งแวดล้อม อาหาร เครื่องดื่ม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาว่าง และ

สวัสดิการ การซื้อ-ขาย ลมฟ้าอากาศ การศึกษาและอาชีพ การเดินทางท่องเที่ยว การบริการ
สถานที่ ภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ภายในวงคำศัพท์ประมาณ 3,600-3,750 คำ
(คำศัพท์ที่มีระดับการใช้แตกต่างกัน)

3. ใช้ประโยคผสม (Compound Sentences) และประโยคซับซ้อน (Complex Sentences) สื่อ
ความหมายตามบริบทต่างๆในการสนทนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
4. อ่าน-เขียน ข้อความที่เป็นความเรียงและไม่เป็นความเรียง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็น
ทางการ ที่มีตัวเชื่อมข้อความ (Discourse Markers)
5. มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษา ตาม
บริบทข้อความที่พบในแต่ละระดับชั้น และสามารถนำไปใช้ได้เหมาะสมกับกาลเทศะ
6. มีความรู้ ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศ สืบค้นข้อมูลความรู้ในสาระการเรียนรู้
อื่นๆ ที่เรียนตามความสนใจและระดับชั้น จากสื่อที่หลากหลาย
7. ฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่าง
ต่อเนื่อง หาความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

ผลจากข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับช่วงชั้น 4 (จบ
มัธยมศึกษาปีที่ 6) สรุปได้ว่าผู้เรียน เข้าใจและใช้ภาษาต่างประเทศในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร มี
ทักษะ

ในการใช้ภาษาต่างประเทศในการฟัง-พูด-อ่าน-เขียนในหัวข้อต่างๆ ใช้ประโยคผสม และ ประโยค
ซับซ้อนได้ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางภาษาและชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของภาษาและ
ฝึกฝนการใช้ภาษาต่างประเทศทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง หา
ความเพลิดเพลินและเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ

2.3 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร

- มาตรฐาน ต.1.1 เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่าน
จากสื่อประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ
- มาตรฐาน ต.1.2 มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก
และมีความคิดเห็น โดยใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสม เพื่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิต
- มาตรฐาน ต.1.3 เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และสื่อสารข้อมูล ความคิดรวบยอด

และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ ไปอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ และมี
สุนทรียภาพ

สาระที่ 2 ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ค2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมเจ้าของภาษา
และนำไปใช้ได้เหมาะสมกาลเทศะ

มาตรฐาน ค2.2 เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษา และวัฒนธรรม
ของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ค3.1 ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้
อื่นและเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ค4.1 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆ ทั้งในสถานศึกษา
ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ค4.2 สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การศึกษาต่อ
การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

จะเห็นได้ว่าการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น เพื่อเป็นพื้นฐานในการ
ดำรงชีวิตให้มีคุณภาพสำหรับผู้เรียนทุกคน สถานศึกษาจึงต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนบรรลุ
มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ทั้งหมด สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ตามความสามารถ
ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็ม
ศักยภาพ

2.4 กระบวนการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ผู้สอนจำเป็นที่จะต้องรู้ความแตกต่างระหว่าง
เทคนิคการสอน วิธีสอน และแนวคิด ทฤษฎี ซึ่งเป็นที่มาของวิธีสอนแบบต่างๆ เพื่อจะได้เข้าใจถึง
ความสัมพันธ์ของคำทั้งสามตามระดับชั้น วิธีสอนบางวิธีเป็นที่นิยมใช้กันอยู่นาน บางวิธีถูกนำมาใช้เพียง
ชั่วเวลาหนึ่ง แล้วก็เสื่อมความนิยมไป การที่วิธีสอนแต่ละวิธีไม่ได้รับความนิยมต่อเนื่อง มิใช่เพราะมีความ
ล้มเหลวในการปฏิบัติจริง แต่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงด้านแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ด้านจิตวิทยา
ด้านภาษาศาสตร์ และด้านการศึกษา

แนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดในยุคสมัยต่างๆ ของนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักภาษาศาสตร์ ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาหลายแนวทาง ที่ได้พัฒนาไปหลายรูปแบบตามยุคสมัยจนถึงแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ที่มีลักษณะเด่นชัด คือ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered)

การจัดการเรียนการสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ มีการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมายโดยที่มีเป้าหมายอยู่ที่การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาได้เหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ จะมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มาก และให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจึงควรเลือกใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ต่างๆ (Learning Strategies) ที่เหมาะสมกับวัย และระดับขั้นของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีลีลาการเรียน (Learning Styles) เป็นของตนเอง กลยุทธ์การเรียนรู้ต่างๆ ได้แก่ กลยุทธ์ในการสื่อสาร ทักษะการจำ ทักษะการถาม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การประเมินตนเอง การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของตนเอง การใช้วิธีเรียนแบบต่างๆ การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ ได้เหมาะสมตามระดับขั้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ยังไม่สามารถสรุปได้ว่า วิธีสอนใดเป็นวิธีที่ดีที่สุดและสมบูรณ์แบบที่สุด เพราะแต่ละวิธีต่างก็มีจุดเด่นและจุดด้อย ดังนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาวิวัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ และวิธีสอน เพื่อเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ เข้าใจเหตุผลและวิธีสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนภาษาในแต่ละระดับขั้น ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และเกิดศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของแต่ละคน แนวคิดทฤษฎีและวิธีสอนต่างๆ ดังกล่าวได้นำมาสรุปในตารางต่อไปนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 4 สรุปสาระสำคัญของแนวคิดต่างๆ ในการจัดการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ

แนวการจัดการเรียนรู้	เป้าหมาย	เนื้อหา	วิธีสอน	การวัดและการประเมินผล
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ความรู้ความสามารถในการใช้ภาษา และกระบวนการเรียนรู้	ทักษะทางภาษา และทักษะการเรียนรู้	การเรียนรู้ด้วยตัวเอง ผู้เรียนมีส่วนร่วม และได้รับการฝึกฝน	ประเมินตามสภาพจริงและใช้วิธีการที่หลากหลาย
เพื่อการสื่อสาร	ทักษะการสื่อสารทั้ง 4 ด้าน	ภาษาในชีวิตประจำวันการเรียนรู้ที่มีความหมายทักษะสัมพันธ์	ภาษาเพื่อการสื่อสาร	ทักษะสื่อสาร ที่เน้นทั้งความคล่องแคล่ว และความถูกต้อง
เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะด้าน	ทักษะและเนื้อหาวิชาชีพเฉพาะด้าน	วิชาการวิชาชีพเฉพาะด้าน	ภาษาเพื่อการสื่อสารการเรียนรู้ที่ภาระงานเป็นหลัก	เนื้อหาและทักษะเฉพาะด้าน
แบบบูรณาการ	การเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนเข้ากับชีวิตจริง และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง	ความรู้และทักษะวิชาต่างๆที่เกี่ยวข้อง	ความสัมพันธ์เชื่อมโยงความรู้และทักษะจากวิชาต่างๆมาใช้ในการแก้ปัญหา	การมีส่วนร่วมของผู้เรียน การปฏิบัติงานกลุ่ม ผลการเรียนรู้
แบบร่วมมือ	ส่งเสริมทักษะการสื่อสารและทักษะสังคม	สามารถเลือกใช้เนื้อหาใดๆก็ได้	เน้นกระบวนการกลุ่มและโครงสร้างลำดับ วิธีการในรูปแบบต่างๆ	ประเมินตนเอง ประเมินผู้ร่วมงาน
ที่เน้นเนื้อหาวิชาความรู้ต่างๆ (CBI)	ภาษาเพื่อการสื่อสารและเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้	การเชื่อมโยงกับสาระการเรียนรู้ อื่นๆในหลักสูตร	บูรณาการทักษะทั้ง 4 ด้าน	ทักษะทางภาษา และเนื้อหาวิชา

ตารางที่ 4 สรุปสาระสำคัญของแนวคิดต่างๆในการจัดการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ (ต่อ)

แนวการจัดการเรียนรู้	เป้าหมาย	เนื้อหา	วิธีสอน	การวัดและการประเมินผล
แบบองค์รวม	การบูรณาการทักษะทางภาษากับบริบทสาระการเรียนรู้อื่น และการพัฒนาองค์รวม	เนื้อหาสาระที่มีความหมายกับผู้เรียน	ผู้เรียนมีส่วนร่วมวางแผนและมีการปฏิสัมพันธ์	การมีส่วนร่วมของผู้เรียนและผลการเรียนรู้
จากการทำโครงการ	การเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับชีวิตจริง	กิจกรรมต่างๆในสถานการณ์จริงวิธีแสวงหาความรู้และการรวบรวมอย่างเป็นระบบ	การลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและงานศึกษาค้นคว้าที่ทำร่วมกัน	การวางแผนการทำงาน ความรับผิดชอบ ผลสำเร็จของงาน
ที่เน้นภาระงาน	การลงมือปฏิบัติภาระงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้	ใช้ภาระงานเป็นหลักโดยมุ่งฝึกเนื้อหาหรือทักษะทางภาษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่คาดหวัง	ภาษาเพื่อการสื่อสาร	ความสามารถทางภาษาความสำเร็จของภาระงานที่ปฏิบัติและการบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้
การสร้างองค์ความรู้	การแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	เนื้อหาความรู้ต่างๆที่หลากหลายรอบตัว	ใช้กลยุทธ์และกลวิธีหลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสแสดงความสามารถ ความคิดเห็น	งานที่มอบหมายให้ทำตามความแตกต่างของผู้เรียน
แบบ 4 MAT	พัฒนาการใช้สมองทั้งซีกซ้าย ซีกขวาและการบูรณาการประสบการณ์	เนื้อหาความรู้จากวิชาต่างๆ	เน้นการบูรณาการความรู้ใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมโดยเน้นประสบการณ์ตรง	การประเมินตนเองประเมินเพื่อน
การตอบสนองด้วยท่าทาง (TPR)	การฝึกงานและปฏิบัติ	ประโยคคำสั่ง คำศัพท์ และไวยากรณ์	ครูเป็นต้นแบบในการออกคำสั่งให้ปฏิบัติตาม	การสังเกตการปฏิบัติตามคำสั่ง

ที่มา : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, (2544)

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจในการอ่าน

3.1 ความหมายของการอ่านและความเข้าใจในการอ่าน

3.1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นที่สุดในบรรดา 4 ทักษะของการเรียนการสอนภาษา เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือที่บุคคลใช้แสวงหาความรู้ และเป็นการถ่ายทอดความคิดระหว่างบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่หนึ่งหรือที่สอง สำหรับความหมายของการอ่านนั้น ได้มีคำนิยามมากมาย ดังเช่น

Harris and Sipay (1990: 10) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายจากตัวอักษร เป็นการเข้าใจในเนื้อเรื่อง และเป็นกระบวนการหาความหมายจากการเขียนหรือความคิดจากผู้เขียนลงในเนื้อความ

Tan and Nicolson (1997: 276) กล่าวว่า การอ่านเป็นทักษะที่มีหลายองค์ประกอบ ซึ่งผู้อ่านต้องใช้กระบวนการทางความคิดที่แตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย ความจำ คำ การเข้าใจความหมายของคำ การวิเคราะห์ความหมายของประโยค และการตีความบทอ่าน

Klein (1997: 6-7) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านได้รับความรู้จากบทความที่อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะต้องนำความรู้เดิมมารวมกับความรู้ใหม่ เพื่อจะทำความเข้าใจโครงสร้างของเรื่อง คำศัพท์ที่ต้องอ่าน เป็นกลวิธีซึ่งผู้อ่านจะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมทั้งต่อเรื่องและบริบทเพื่อสร้างความหมายขณะที่ยังอ่าน

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ (2542: 24) กล่าวว่า การอ่าน คือความเข้าใจในสัญลักษณ์ เครื่องหมาย รูปภาพ ตัวอักษร คำ และข้อความที่พิมพ์หรือเขียนออกมา

ฉวีลักษณ์ บุญกาญจน์ (2542, อ้างถึงใน จุฑารัตน์ โชติรุจิรานนท์ .2546: 18) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นเป็นพฤติกรรมทางการใช้ภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นพิเศษ ไม่เหมือนกับการพูด การฟัง การเขียน การอ่าน หมายถึงการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำและความคิด แล้วนำความคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ตัวอักษรเป็นเพียงเครื่องหมายแทนคำพูด และคำพูดก็เป็นเพียงเสียงที่ใช้แทนของจริงอีกทอดหนึ่ง เพราะฉะนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำที่ปรากฏในข้อความนั้นๆ

จุฑารัตน์ โชติรุจิรานนท์ (2546 : 19) การอ่านเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับเนื้อหา เพื่อจัดรูปแบบของความหมาย โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน เพื่อช่วยในการทำความเข้าใจ และเพื่อสร้างความหมายจากการอ่านนั้น

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการ เป็นทักษะหรือเป็นความเข้าใจที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถความรู้ในการสร้างความหมายหรือตีความจาก

ข้อความที่อ่าน โดยอาศัยประสบการณ์ความรู้เดิมมาผสมผสานเข้ากับความรู้ใหม่ที่ได้จากการอ่าน จึงช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 ความหมายของความเข้าใจในการอ่าน (Reading Comprehension)

การอ่านกับความเข้าใจในการอ่าน เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ การอ่านต้องมีความเข้าใจเป็นองค์ประกอบเสมอ จุดมุ่งหมายที่สำคัญก็คือ อ่านเพื่อความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ไม่ว่าจะอ่านออกเสียงหรืออ่านในใจก็ตาม ผู้อ่านที่ไม่สามารถทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้ การอ่านนั้นๆย่อมไม่เกิดประโยชน์ และยังทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์อีกด้วย การอ่านเป็นกระบวนการที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด และระหว่างผู้อ่านกับตัวอักษร กล่าวคือ การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด และอาศัยการคาดเดาความหมาย ต้องใช้ประสบการณ์เดิมเข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าใจในข้อความที่อ่าน ความเข้าใจในการอ่านเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการอ่าน และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (ลัดดาวัลย์ ปรวิตรพันธ์, 2539 : 35)

Hudson (1982: 1-31) กล่าวว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นการที่ผู้อ่านเก็บข้อความจากเรื่องที่อ่าน และจากโครงสร้าง ความรู้ที่ผู้อ่านเก็บรวบรวมไว้เดิมเอามาจัดเป็นกลุ่มของความคิดอันเดียวกัน และเรื่องที่บรรจุไว้ในกลุ่มเดียวกันต้องมีความหมายสอดคล้องกัน และมีเนื้อความครบถ้วนตามความต้องการของผู้อ่าน

Dubin (1982 : 14) กล่าวว่า เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งจะเกิดขึ้นตามความสามารถของผู้อ่านแต่ละบุคคล โดยช่วยให้ความหมายของคำ เข้าใจทรรศนะ หรือแนวคิดของผู้เขียนจากข้อความที่อ่านอย่างถูกต้อง

Carell (1988 : 441) กล่าวถึง ว่าเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมของผู้อ่าน และกลวิธีกระบวนการสำหรับโครงสร้างของเนื้อหา

Miller (1990 : 2) ให้ความหมายว่า เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมของผู้อ่านกับสิ่งที่อ่าน

Bialystok, (1994: 4936) กล่าวว่า การอ่านเพื่อความเข้าใจเป็นรูปแบบของการรู้คิดที่ซับซ้อนที่สุดที่คนเราต้องเผชิญเป็นประจำ การอ่านเป็นผลที่เกิดจากข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่างๆ เช่นจากการเห็น การรับรู้สิ่งที่มีความหมาย มโนทัศน์ และแหล่งทางภาษาผสมผสานกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้เกิดการสื่อความจากประโยค หรือส่วนของประโยค

Taylor (1995 : 21) ได้ให้ความหมายความเข้าใจในการอ่านเป็นกระบวนการทางภาษาศาสตร์ กระบวนการทางความคิด และเป็นกระบวนการทางสังคม ซึ่งพบว่าจะมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กับกระบวนการอื่นๆทางภาษาตรงที่มีความสัมพันธ์ร่วมกันในเรื่องของเสียง ตัวอักษร ความหมายและ

ไวยากรณ์ ซึ่งเป็นปฏิบัติการทางสมองที่ประกอบด้วยความคิดหลายๆประเภท เช่น การรับรู้ การเข้ารหัส การอ่านจึงนับว่าเป็นกระบวนการทางสังคมเพราะประกอบด้วยการติดต่อสื่อสารกับผู้อื่น

ลัดดาวัลย์ ปริวัตรพันธ์ (2539 : 8) สรุปว่าเป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้อ่านจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหาที่อ่านกับความรู้เดิมที่เกี่ยวกับสิ่งต่างๆที่อ่าน เพื่อจะได้มีการเลือก และตัดสินใจตีความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ได้ถูกต้องตรงกัน

กรรณิการ์ จิตต์บรรเทา (2539 : 27) สรุปว่าเป็นกระบวนการทางความคิดที่ผู้อ่านมีต่อบทอ่าน โดยผู้อ่านต้องใช้ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ ตั้งแต่ระดับคำ โครงสร้าง และระดับความหมาย รวมทั้งคำชี้แนะที่ปรากฏในบริบทที่อ่านมาช่วยในการพิจารณาเพื่อเลือกข้อเท็จจริง ข้อมูล หรือความคิดต่างๆ ที่ปรากฏในบทอ่านเพื่อเชื่อมโยงให้เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่

กณพร คมสัน (2540: 15) สรุปว่าความเข้าใจในการอ่านเป็นรูปแบบของความคิดซึ่งเป็นกระบวนการภายในบุคคลที่มีความซับซ้อนในการประกอบกันของข้อมูลที่ได้จากการรับรู้ผสมผสานกับโครงสร้างความรู้เดิม เป็นการสื่อความจากประโยค หรือส่วนของประโยคที่ผู้อ่านอ่านโดยใช้ความสามารถเกี่ยวกับข้อมูลที่มีในการแปลความสิ่งที่อ่าน

ทรงศรี ภักดีวิสัย (2542: 33) สรุปความหมายว่าเป็นกระบวนการทางด้านสติปัญญาที่เกิดจากการที่ผู้อ่านได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทอ่านและเนื้อหาที่อ่านกับประสบการณ์เดิมของผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆที่อ่าน โดยผ่านกระบวนการเลือก และตัดสินใจตีความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ได้ถูกต้องตรงกัน

อัฐชัย เคารพรัตน์ (2548: 101) สรุปความหมายความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นกระบวนการทางด้านสติปัญญาที่เกิดจากการที่ผู้อ่านได้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทอ่านหรือเนื้อหาที่อ่านกับประสบการณ์เดิมของผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆที่อ่าน โดยผ่านกระบวนการเลือก และตัดสินใจตีความหมายที่ผู้เขียนต้องการสื่อให้ผู้อ่านได้รับรู้ได้ถูกต้องตรงกัน

จากความหมายความเข้าใจในการอ่านดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถในการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อความที่อ่าน ความสามารถในการตีความหมาย คำศัพท์ที่ปรากฏในบริบท ความหมายของประโยคในโครงสร้างต่างๆ และความสัมพันธ์ของประโยค หรือข้อความที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน และความสามารถในการสรุปความจากข้อความที่อ่าน และตีความหมายของเรื่องที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน

3.2 ความสำคัญของการอ่าน

Tinker and McCullough (1962: 3) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์และเป็นสิ่งที่มีประโยชน์ เนื่องจากเหตุผลดังกล่าวนี้นี้

1. บทอ่านเป็นการบันทึกประสบการณ์และความรู้ของมนุษย์ไว้อย่างชัดเจนและหลากหลายมากที่สุด
2. ผู้อ่านสามารถหยุดอ่านหรืออ่านซ้ำได้บ่อยครั้งตามที่ต้องการ
3. ผู้อ่านสามารถเลือกอ่านในสิ่งที่ตนสนใจหรือพึงพอใจได้

Dallman, et. al., (1978: 4-7) กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างสูงต่อการดำเนินชีวิตของคนเราในยุคแห่งข่าวสาร ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะการอ่านมีคุณค่าต่อบุคคลและสังคม กล่าวคือ การอ่านสามารถเพิ่มพูนความสามารถทางด้านอาชีพของบุคคล สร้างความบันเทิงใจ พัฒนาบุคลิกภาพ และสร้างเจตคติที่ดีต่อชีวิตและบุคคลรอบข้างได้ นอกจากนี้การอ่านยังมีคุณค่าต่อสังคม เพราะการอ่านมีความสำคัญต่อความเข้าใจระบบการจัดการทางสังคมที่สลับซับซ้อน และยังเป็นหนทางในการเชื่อมโยงระหว่างยุคสมัยต่างๆ

Harris and Sipay (1990: 7-9) กล่าวถึงคุณค่าของการอ่านไว้ว่า การอ่านนั้นมียุทธศาสตร์ทางวิชาการ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และมีคุณค่าต่อบุคคล ดังนั้นโรงเรียนจึงให้ความสำคัญกับการสอนอ่านให้กับนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูงนั้น จะประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย การฝึกบุคคลให้มีความสามารถในการอ่าน ถือเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นมาก เพราะพบว่ามีอาชีพต่างๆ เป็นจำนวนมากที่ต้องการเฉพาะบุคคลที่มีระดับการศึกษาสูง ทำให้บุคคลที่ไม่มีความสามารถในการอ่าน การเขียน หรือมีระดับการศึกษาต่ำ ย่อมพลาดโอกาสในการรับเลือกเข้าทำงาน

สุกัญญา สืบสาย (2532 : 58) กล่าวถึงการอ่านว่า “การอ่านเป็นการพัฒนาความรู้ สติปัญญา และจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นองค์ประกอบของสังคม และความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่าน เพราะการอ่านเป็นพื้นฐานในการเรียนวิชาอื่นๆ”

กัลยา ขวนมาลัย (2539) สรุปความสำคัญของการอ่านไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้บุคคลเข้าใจชีวิตมากขึ้น
2. ช่วยให้ผู้บุคคลเป็นผู้รอบรู้ ทันสมัย และทันเหตุการณ์
3. ช่วยให้ผู้บุคคลเฉลียวฉลาดในการตอบโต้ หรือหาเหตุผลมาสนับสนุน ความคิด การกระทำ หรือคำพูดของตน
4. ช่วยให้ผู้บุคคล มีความคิดกว้างไกลและมีเหตุผล
5. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ของบุคคล
6. ช่วยพัฒนาตนเองและสังคมให้ดีขึ้น

7. เป็นการตอบสนองความต้องการและความรู้ของมนุษย์
8. เป็นแนวทางในการช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาของบุคคลให้ดีขึ้น
9. ช่วยเร้าความสนใจของบุคคลได้
10. ทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ทั้งยังช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นผู้ที่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ได้ด้วยความมั่นใจ

ทรงศรี ภักดีวิสัย (2542) สรุปว่า การอ่านเป็นสิ่งสำคัญและมีคุณค่าต่อบุคคล เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้บุคคลมีความรู้ มีความสามารถทั้งในด้านการศึกษาและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม กล่าวคือ นักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านสูง ย่อมมีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียนวิชาอื่นๆ ด้วย และบุคคลที่อ่านมากย่อมเพิ่มพูนความรู้ของตนเองกว้างขวางและทันต่อเหตุการณ์อยู่เสมอ ก็ย่อมที่จะสามารถปรับตัวและมีชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างปกติสุข

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการอ่านเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บุคคลเกิดความงอกงามทางสติปัญญา ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน ที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวิทยาการใหม่ๆ รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว และส่วนมีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตและพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างรวดเร็วทั้งสิ้น การอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม

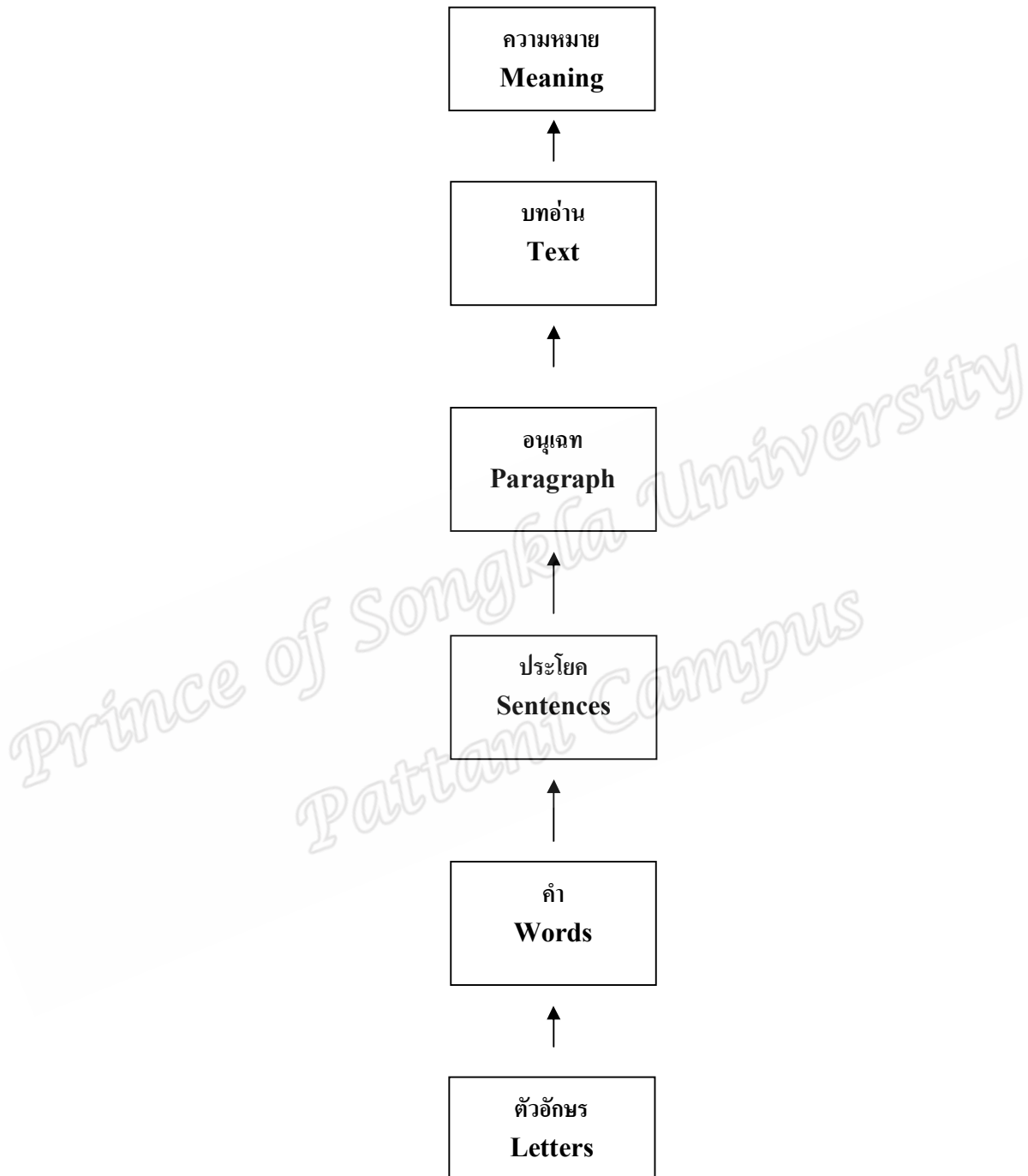
3.3 ทฤษฎีการอ่าน

Carrell and Eisterhold (1983 : 553-567) อธิบายกระบวนการอ่านตามทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม (Schema Theory) ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างข้อความที่อ่านและความรู้พื้นฐานของผู้อ่าน ด้วยหลักการที่ว่า ข้อมูลใหม่จะถูกบรรจุในโครงสร้างความรู้เดิมที่มีอยู่ในสมอง โดยลักษณะต่างๆของโครงสร้างความรู้เดิมนั้นจะต้องเหมาะสมกับข้อมูลใหม่ที่รับเข้ามา และจากหลักการนี้ส่งผลทำให้เกิดการประมวลความ 2 รูปแบบ คือ การประมวลความแบบฐานผู้ยอดและการประมวลความแบบขอลงมาฐาน หรือ การจับข้อมูลและการผลักดันความคิด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.การประมวลความแบบฐานผู้ยอด (Bottom-up Theory) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า รูปแบบการรับข้อมูล (Data-Driven-Model) เกิดจากการกระตุ้นของข้อมูลใหม่ ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม กับโครงสร้างความรู้ในระดับเฉพาะเจาะจง (ล่าง) ไปสู่ระดับทั่วไป (บน) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าบทอ่านเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในกระบวนการอ่าน และการอ่านพัฒนาจากส่วนย่อยของภาษา (ตัวอักษร คำ โครงสร้างของประโยค) แล้วนำไปสู่ความหมาย กล่าวได้ว่า ทฤษฎีการอ่านแบบฐานผู้ยอด จะให้ความสำคัญกับลักษณะของบทอ่าน เช่น ตัวอักษร คำ โครงสร้างของประโยค ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 การอ่านตามแนวทฤษฎีฐานสู่ยอด (Bottom-up Theory)

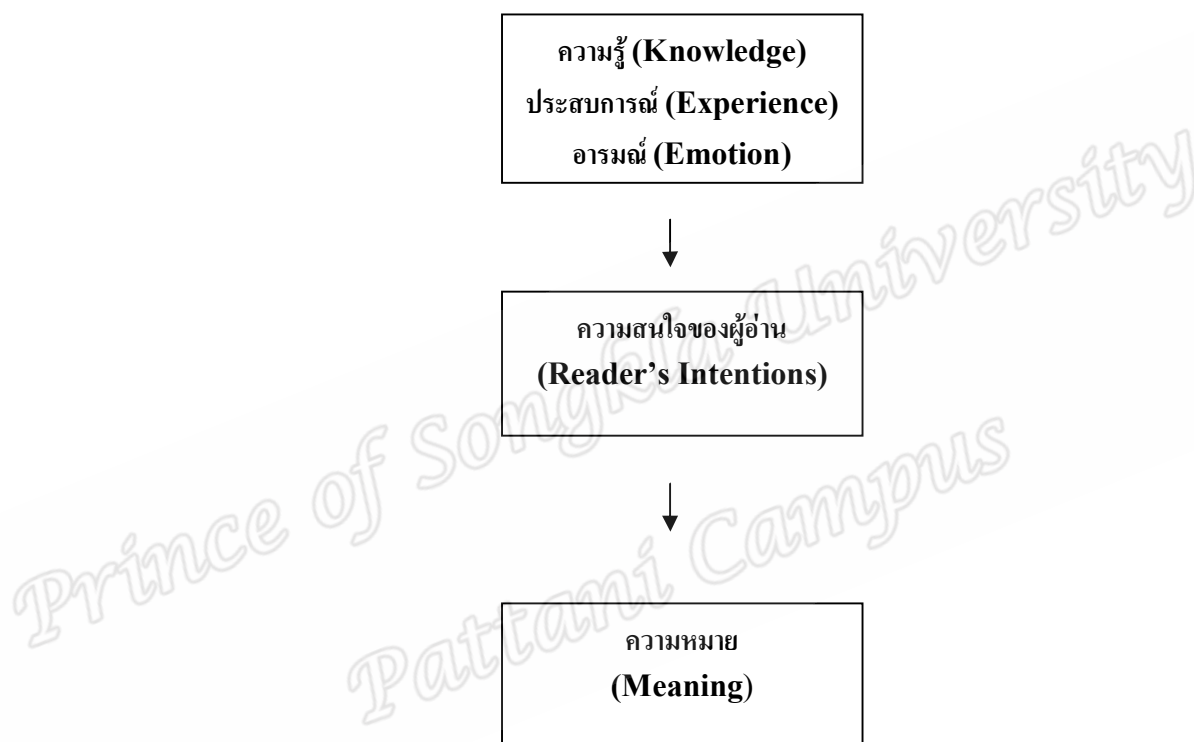

ที่มา : Reutel , Ray and Cooter , Robert (1992 :36)

2. การประมวลความแบบยอดลงมาฐาน(Top-down Theory) เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า รูปแบบการผลักดันความคิด (Conceptually Driven) รูปแบบนี้จะเน้นการสร้าง ความหมายมากกว่า การถอดความหมายจากตัวเรื่อง ภายใต้รูปแบบนี้ การอ่าน หมายถึง การโต้ตอบระหว่างผู้อ่านและเรื่อง ที่อ่าน

ซึ่งเป็นจุดกลางของกระบวนการอ่านนี้ และผู้อ่านได้นำความรู้เดิมเกี่ยวกับเรื่องภาษา สิ่งเร้า ความสนใจ และทัศนคติที่มีต่อเรื่องที่อ่าน ไปพร้อมด้วยในขณะอ่าน รูปแบบนี้มีความหมายจะอยู่ที่ตัวผู้อ่าน ดังนั้น ผู้อ่านจะต้องเป็นผู้กระทำ คือ เป็นผู้สร้างความหมายขึ้นมาใหม่ ส่วนประกอบที่สำคัญของรูปแบบนี้ คือ ความสนใจ สิ่งเร้า ความรู้ ดังภาพประกอบที่ 3

ภาพประกอบ 3 รูปแบบการอ่านแบบยอดสู่ฐาน (Top-down Theory)

ที่มา : Reutel , Ray and Cooter , Robert (1992 :36)

จากงานวิจัยของ Carrell (1983 : 554) พบว่า ผู้อ่านที่เรียนภาษาที่สอง หรือภาษาต่างประเทศ มีแนวโน้มจะทำความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน โดยใช้รูปแบบการประมวลข้อมูลจากฐานสู่ยอด เช่น ความรู้เรื่องคำศัพท์ ความหมายของคำศัพท์ ประเภทของคำและ โครงสร้างของไวยากรณ์ที่ผู้อ่านเคยเรียนรู้มาก่อนแล้ว ผู้อ่านยังไม่สามารถใช้ข้อความรอบๆ เดาคความหมายของคำได้ถูกต้อง ผู้อ่านยังไม่สามารถใช้สิ่งชี้แนะทางเนื้อความหรือความรู้เดิมเกี่ยวกับการอ่าน มาช่วยในการสร้างความหมายของเรื่องที่อ่านอีกด้วย

สิ่งสำคัญจากการประมวลรูปแบบการอ่านทั้ง 2 ลักษณะ นี้ จึงควรเกิดขึ้นพร้อมๆกันกันเสมอ ในกระบวนการอ่าน กล่าวคือ การประมวลแบบฐานสู่ยอดจะต่อเติมข้อมูลใหม่ให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะช่วยให้ผู้อ่านประเมินความเหมาะสมของข้อมูลใหม่ กับ โครงสร้างความรู้เดิมได้อย่างรวดเร็ว และการประมวลความจากยอดลงมาฐานจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่อ่านได้ง่ายขึ้น ถ้าเรื่องนั้น ตรงกับการคาดคะเนของผู้อ่าน และจะช่วยให้ผู้อ่านสามารถเลือกตีความข้อมูลใหม่ได้อย่างถูกต้องมากขึ้น

Cox (1988 : 312-313) กล่าวแสดงความคิดเห็นว่า กระบวนการอ่านถูกอธิบายแตกต่างกันไป โดยผู้วิจัยทางการอ่านและนักทฤษฎีต่างๆ แต่ละรูปแบบของกระบวนการอ่านเหล่านั้นจะถูกเชื่อมโยงเข้ากับแนวคิดในการสอนอ่าน ซึ่งสามารถจัดรูปแบบการอ่านได้ 3 ประเภท คือ

1. รูปแบบการอ่านตามยาว (Linear Model) หรือรูปแบบฐาน-สู่-ยอด ซึ่งอธิบายได้ว่าเป็น กระบวนการที่ผู้อ่านมีการเรียนรู้ที่จะจดจำตัวอักษรต่างๆก่อน จากนั้นก็จะจดจำคำ แล้วจำคำบริบท ต่างๆ สุดท้ายก็จะเกิดความเข้าใจในสิ่งที่กำลังอ่าน โดยผู้อ่านต้องรับหน้าที่ในการสร้างความหมาย จากบทอ่าน ตามที่ผู้เขียนตั้งใจจะสื่อความหมาย

2. รูปแบบการอ่านตามแนวคิดภาษาศาสตร์ (Psycholinguistic Model) หรือรูปแบบการอ่าน จากยอด-สู่-ฐาน ซึ่งเกิดจากแนวคิดของ Goodman (1982 : 472) โดยอธิบายการอ่านเป็นกระบวนการ ทดสอบ ผู้อ่านมีหน้าที่การพยากรณ์ความหมายของสิ่งที่กำลังอ่าน โดยอาศัยข้อมูลจากบทอ่าน น้อยมาก ผู้อ่านจะทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความหมายที่ตนสร้างขึ้น และยอมรับหรือปฏิเสธในเวลา เดียวกัน

3. รูปแบบการอ่านแบบปฏิสัมพันธ์ (Interactive Model) หรือทฤษฎีโครงสร้างแบบความรู้ เดิม (Schema Theory) ซึ่งเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับบทอ่าน โดยจะกล่าวถึงวิธีการที่ ผู้อ่านรับ เก็บ และใช้ความรู้ที่อยู่ในรูปของโครงสร้างความรู้เดิมในสมอง ผู้อ่านมีหน้าที่เชื่อมโยง ระหว่างความรู้เดิมต่างๆ ใช้กลวิธีการอ่านส่วนบุคคล สร้างและปรับเปลี่ยนจุดประสงค์ในการอ่าน เพื่อสร้างความหมายจากบทอ่าน ดังนั้น การอ่านจึงประกอบด้วยทั้งกระบวนการอ่านแบบฐาน-สู่-ยอด ตามแนวคิดของทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม

จากแนวคิดจากทฤษฎีการประมวลข้อมูลและทฤษฎีโครงสร้างความรู้เดิม ดังกล่าว ได้มี นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์พยายามศึกษาและอธิบายโครงสร้างของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกระบวนการ อ่านเข้าใจว่ามีความหมายอย่างไร และมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และประมวลสร้างเป็นรูปแบบการ อ่าน ตามแนวคิดและทฤษฎีทั้งสองที่สมบูรณ์และครอบคลุมขึ้นมาเป็นทฤษฎีรูปแบบการอ่านเพื่อ ความเข้าใจ คือ รูปแบบการอ่านของ Cook and Mayer (1983: 89-93 อ้างถึงใน ถัดจากวัลย์ ปรวิตรพันธ์ , 2539: 20)

รูปแบบการอ่านของ Cook and Mayer (1983)

รูปแบบการอ่านของ Cook and Mayer (1983 : 89-93 อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ ปรวิตรพันธ์, 2539 : 20) ได้เสนอองค์ประกอบไว้ 4 ประการของการอ่านได้อย่างมีความหมาย ได้แก่ กลวิธีการอ่าน (Reading Strategies) กระบวนการเข้ารหัส (Encoding Process) ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) และการวัดความสามารถในการอ่าน (Assessment of Reading Ability) โดยที่กลวิธีการอ่านเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ แต่กระบวนการเข้ารหัส และผลเรียนรู้เป็นพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง หัวใจสำคัญของรูปแบบการอ่าน Cook and Mayer คือ กลวิธีการอ่านส่งผลต่อกระบวนการเข้ารหัสและผลเรียนรู้ ซึ่งส่งผลต่อความสามารถในการอ่านเข้าใจอีกต่อหนึ่ง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. **กลวิธีการอ่าน** คือ กลวิธีการเรียนรู้ทางภาษาเป็นพฤติกรรมที่ผู้อ่านใช้ขณะอ่านเนื้อเรื่องหรือข้อความที่ขีดเส้นใต้ (Underlying) การเขียนซ้ำ (Copying) การย่อความ (Summarizing) เป็นต้น Cook and Mayer ได้กล่าวไว้ว่า กลวิธีเหล่านี้ส่งผลโดยตรงต่อกระบวนการเข้ารหัส จึงมีความสำคัญโดยตรงกับเป้าหมายของการอ่าน เพื่อเพิ่มความสามารถในการจำได้ การเข้าใจความหมาย หรือการนำความรู้จากเนื้อเรื่องไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นและมีผลงานวิจัยยืนยันประสิทธิภาพของกลวิธีเหล่านี้ว่า สามารถพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจได้

2. **กระบวนการเข้ารหัส** เป็นกระบวนการทางปัญญา ในการประมวลข้อมูลที่รับเข้ามาจากการอ่าน กระบวนการเข้ารหัสทำหน้าที่สนองตอบเป้าหมายของกลวิธีการอ่านกระบวนการเข้ารหัสที่สำคัญ 4 ประการได้แก่

2.1 การเลือก (Selection) คือ การที่ผู้อ่านให้ความสนใจต่อข้อมูลหนึ่งเนื่องจากข้อความหรือเนื้อเรื่องที่อ่าน

2.2 การสร้างความสัมพันธ์ภายใน (Construction) สร้างความเชื่อมโยงภายในระหว่างใจความที่รับเข้ามาในความจำระยะสั้น

2.3 การบูรณาการ (Integration) เป็นการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลความรู้เดิมที่มีอยู่เดิม โดยที่ผู้อ่านค้นหาความรู้เดิมที่สะสมไว้ในแหล่งความจำระยะยาว แล้วเคลื่อนย้ายความรู้นี้ไปยังแหล่งความจำระยะสั้น แล้วก็จะมีการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่จากเนื้อเรื่องหรือข้อความที่อ่านแล้วสร้างขึ้นมาเป็นความรู้ใหม่ของตนเอง

2.4 การรับรู้ (Acquisition) คือ การเคลื่อนย้ายข้อมูลที่ได้จากขั้นการบูรณาการจากแหล่งความจำระยะสั้นเข้าสู่แหล่งความจำระยะยาว เพื่อสะสมเป็นความรู้ที่ถาวรต่อไป

3. **ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes)** เป็นโครงสร้างของกลุ่มความรู้ที่เกิดขึ้นภายในสมองของผู้อ่านที่ได้มาจากการอ่าน ผลการเรียนรู้อยู่ในรูปของข้อมูล (Nodes) และการเชื่อมโยงของข้อมูล (Links)

จากแนวความคิดเกี่ยวกับกระบวนการอ่านของทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ในขณะที่บุคคลอ่านเรื่องนั้นจะเกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่จากบทอ่าน กล่าวคือ เมื่อบุคคลนั้นอ่านข้อความจากบทอ่าน ข้อความนั้นจะเป็นแนวทางซึ่งนำไปสู่บุคคลทำความเข้าใจสิ่งทีอ่าน โดยการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่ที่อ่านเข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่ ส่งผลให้บุคคลนั้นเกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องทีอ่าน

3.4 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

การอ่านมีความสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายในการอ่าน เพราะเมื่อผู้อ่านมีจุดมุ่งหมายในการอ่านว่าอ่านอะไร และเพื่ออะไรแล้ว จะสามารถเลือกใช้กลวิธีในการอ่านได้อย่างเหมาะสม จุดมุ่งหมายในการอ่านแต่ละครั้ง นักการศึกษาได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายในการอ่าน ดังนี้

Toze (1986, อ้างถึงใน จุฑารัตน์ วิบูลย์ผล, 2539, : 56) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้อ่านเตรียมการในการดำรงชีวิต และการเรียนที่สมบูรณ์
2. เพื่อให้ผู้อ่านรู้เรื่องเกี่ยวกับโลก สิ่งรอบตัวและเหตุการณ์ในอดีต
3. เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ โดยอาศัยพื้นฐานความคิดของนักคิดคนสำคัญๆ ที่ปรากฏในหนังสือมาประยุกต์กับสภาพปัจจุบัน
4. เพื่อให้เกิดการจรรโลงใจและมีจิตใจที่ดี
5. เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ที่เป็นความสุข
6. เพื่อให้เกิดทักษะและศิลปะทางการใช้ภาษาที่สำคัญที่สุด นอกจากการฟัง การพูด การเขียน คือ การอ่าน
7. เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเดินทางไปทุกแห่งที่เขาปรารถนาในทุกเวลา โดยใช้มโนภาพของตนเอง
8. เพื่อให้เกิดความคิดอันจะนำไปสู่พฤติกรรมกรรมการฟัง พูด และเขียน
9. เพื่อให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์
10. เพื่อให้มีความสามารถในการอ่านมากขึ้น

Greenall and Swain (1986, อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ ปรีวัตรพันธ์, 2539 : 29) ได้สรุปถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

1. เพื่อติดตามข้อมูลข่าวสาร
2. เพื่อให้ได้รับข้อมูลเฉพาะ
3. เพื่อความเพลิดเพลิน

Stumberg (1991, อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ ปรวิตรพันธ์, 2539 : 30)ได้สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ว่า

1. เพื่อให้ได้ข้อมูล
2. เพื่อจับใจความสำคัญ
3. เพื่อค้นหารายละเอียด
4. เพื่อการวิเคราะห์และตีความ

Wallace (1992, อ้างถึงใน จุฑารัตน์ วิบูลย์ผล, 2539: 48) ได้แบ่งจุดมุ่งหมายของการอ่านไว้ดังนี้

1. การอ่านเพื่อดำรงชีวิต เช่น การอ่านป้ายสัญลักษณ์ อ่านโฆษณา ประกาศ และคำแนะนำต่างๆ
2. การอ่านเพื่อการเรียนรู้ เช่น อ่านตำรา หนังสือพิมพ์ บทความ
3. การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน เช่น อ่านนวนิยาย เรื่องสั้น

Davies (1995 : 133) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ ดังนี้

1. การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน
  - 1.1 เพื่อติดตามเรื่องราว
  - 1.2 เพื่อให้เกิดความเพลิดเพลินเกี่ยวกับเนื้อหาของเรื่องราว
2. การอ่านเพื่อความประทับใจทั่วไป
  - 2.1 เพื่อให้ได้แนวคิดของผู้เขียน
  - 2.2 เพื่อให้ได้ความประทับใจในภาพรวมของเนื้อเรื่อง
  - 2.3 เพื่อตัดสินใจว่าจะอ่านเนื้อเรื่องนั้นหรือไม่
3. การอ่านเพื่อจัดระบบการอ่านเพื่อการศึกษา
  - 3.1 เพื่อค้นหาเนื้อหาที่สำคัญของข้อความที่อ่าน
  - 3.2 เพื่อตอบคำถามที่เฉพาะเจาะจง
  - 3.3 เพื่อตัดสินใจว่าตอนใดของข้อความที่ควรเริ่มศึกษา
4. การอ่านเพื่อเรียนรู้เนื้อหา หรือวิธีการ
  - 4.1 เพื่อให้เข้าใจแนวคิดใหม่ๆ
  - 4.2 เพื่อศึกษาข้อมูลที่แท้จริงจากข้อความที่อ่าน
  - 4.3 เพื่อทำตามคำแนะนำ
5. การอ่านเพื่อการเรียนรู้ภาษา
  - 5.1 เพื่อแปลข้อความ
  - 5.2 เพื่อเรียนรู้คำศัพท์ใหม่

5.3 เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างของภาษา

5.4 เพื่อฝึกการอ่านออกเสียง

สมพร มั่นตะสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534 : อ้างถึงใน ทรงศรี ภักดีวิสัย, 2542: 9) ได้แบ่ง
จุดมุ่งหมายของการอ่านเป็น 4 ประเภท คือ

1. การอ่านเพื่อความรู้ อาจแบ่งวัตถุประสงค์ย่อยออกเป็น 5 ประเภท คือ
  - 1.1 เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ต้องการ ได้แก่ การคำแนะนำ การอ่านเพื่อตอบปัญหาที่ยังข้องใจอยู่
  - 1.2 เพื่อศึกษาหาความรู้ต่างๆทั้งโดยละเอียดและโดยย่อ
  - 1.3 เพื่อการรับรู้ข่าวสาร ข้อเท็จจริง
  - 1.4 เพื่อศึกษาค้นคว้าเป็นพิเศษ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือเพื่อเขียนตำราวิชาการ
  - 1.5 เพื่อรวบรวมข้อมูลเอามาทำรายงาน ทำวิจัย เผยแพร่ในหมู่นักวิชาการ ผู้สนใจทั่วไป อันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม
2. การอ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านหนังสือเพื่อการพักผ่อน ผ่อนคลายอารมณ์ หลังงานประจำ ได้แก่ การอ่านหนังสือประเภท เรื่องสั้น นิทาน นวนิยาย บทละคร ทั้งระดับที่เป็นวรรณกรรม หรือวรรณคดี โดยมีจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อความเพลิดเพลินเป็นสำคัญ
3. การอ่านเพื่อความคิดแปลกใหม่ ในกระบวนการอ่านที่สำคัญนั้น ความรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง แต่ความคิดยิ่งสำคัญกว่า โดยเฉพาะ ความคิดแปลกใหม่ซึ่งจะเป็นชนวนให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ในตัวผู้อ่านด้วย เช่น การอ่านผลการทดลอง การค้นคว้าวิจัย และการเสนอความคิดใหม่ ในหนังสือต่างๆ ซึ่งอาจหาได้ทั้งจากหนังสือสารคดี และบันเทิงคดี
4. การอ่านเพื่อปรับปรุงบุคลิกภาพ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าการอ่านเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด และทัศนคติได้ดียิ่ง ผู้รักการอ่านจึงเป็นคนทันสมัย นำคบ สามารถที่จะเข้าร่วมวงสนทนาได้กับทุกคน ทุกชั้น เพราะรับรู้ข่าวสารที่แลกเปลี่ยนด้วยกันได้ และการอ่านรู้มาก ย่อมทำให้บุคคลเป็นที่ยอมรับของสังคม เนื้อหาข่าวสารบางประการในหนังสือจะทำให้ผู้อ่านนำมาปรับปรุงบุคลิกภาพของตนได้เป็นอย่างดี การอ่านจึงสามารถช่วยพัฒนาบุคลิกภาพได้เป็นอย่างดี

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536, อ้างถึงใน ทรงศรี ภักดีวิสัย, 2542: 65)) สรุปจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ดังนี้

1. เพื่อความรู้ เพื่อให้เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจตนเอง เพื่อให้รู้ทันต่อความก้าวหน้าทางวิชาการต่างๆ ให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ความเป็นไปในโลกซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และในทางตรงกันข้ามคนเราต้องการรู้สิ่งที่ได้เกิดขึ้นมาในอดีต เพื่อจะได้เข้าใจและรู้จักตนเองยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้เกิดความคิด การอ่านเรื่องราวต่างๆ ที่ผู้เขียนเขียนขึ้นเพื่อแสดงความคิดเห็น หรือเสนอผลของการค้นคว้าทดลอง ผลการวิจัยต่างๆ จะช่วยให้ความคิดเห็นของผู้อ่านกว้างขวางขึ้น
3. เพื่อความเพลิดเพลิน หรือเพื่อความบันเทิง เช่น การอ่านนวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดี สารคดีบางชนิด
4. เพื่อความจรรโลงใจ เช่น อ่านหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ที่มีเรื่องเกี่ยวกับชีวประวัติของบุคคลสำคัญๆ บุคคลที่ต้องฟันฝ่าอุปสรรคในชีวิต จนกระทั่งชีวิตประสบผลสำเร็จในที่สุด ทำให้ผู้ที่หมดหวังในชีวิตมีกำลังใจดีขึ้น สร้างความหวังใหม่ได้ต่อไป มองโลกในแง่ดีขึ้น
5. เพื่อสนองความต้องการอื่นๆ เช่น อ่านหนังสือที่แนะแนวทางแก้ไขปัญหา เพื่อสร้างบุคลิกภาพ การสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ ความรู้ วิธีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น

ดังนั้นจุดมุ่งหมายในการอ่าน โดยทั่วไปของการอ่านมี 4 ลักษณะ

1. การอ่านเพื่อการเรียนรู้ (Reading for Academic Purposes) คือ การอ่านเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ ต้องการที่จะอ่านครอบคลุมเนื้อหาให้ได้มากที่สุด เก็บใจความหรือสาระรวมทั้งรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ ด้วยความระมัดระวัง

2. การอ่านเพื่อการดำรงชีพ เพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน (Reading for Practical Purposes) เป็นการอ่านสิ่งต่างๆ ที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านป้ายต่างๆ อ่านคำแนะนำวิธีปฏิบัติ คำสั่ง เอกสารที่ใช้ในการติดต่อระหว่างบุคคล การอ่านหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

3. การอ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป (Reading for General Knowledge) เป็นการอ่านเรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทั่วไป เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สังคม หรือประเทศต่างๆ รวมทั้งประสบการณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านมีโลกทัศน์กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

4. การอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน (Reading for Pleasure) คือ การอ่านเพื่อความบันเทิง และพักผ่อน เป็นการอ่านเพื่อความรื่นรมย์เป็นส่วนตัว เช่น อ่านนวนิยาย เรื่องสั้น หนังสือพิมพ์ หรือ สารคดีต่าง ๆ เป็นต้น

3.5 ประโยชน์ของการอ่าน

วรรณ บัวเกิด (2527, อ้างถึงใน ทรงศรี ภักดีวิสัย, 2542: 75) ได้สรุปถึงประโยชน์ของการอ่านไว้ ดังนี้

1. ทำให้รอบรู้และรู้จริง หนังสือเป็นการประมวลความรู้ที่ไม่สามารถหาได้จากประสบการณ์ในชีวิต
  2. เป็นวิธีสนองความต้องการที่ง่ายที่สุด สำหรับบุคคล
  3. ช่วยให้ผู้อ่านสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่นได้ เพราะได้รู้จักโลกและสิ่งแวดล้อมตนเองมากขึ้น
  4. ช่วยจรรโลงจิตใจ ซาบซึ้ง ไปกับบทประพันธ์หรือเรื่องที่อ่าน
  5. เป็นวิธีการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่ง
  6. ช่วยให้เข้าใจที่แท้จริง สารคดี ชีวประวัติ หรือนวนิยาย ที่สะท้อนภาพชีวิตจริงช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสภาพชีวิต และการดำรงชีวิต
  7. ถือเป็นวิธีการแนะแนวอย่างหนึ่ง เพราะหนังสือบางเรื่องช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพของตัวเอง จากการเปรียบเทียบตัวละครในเรื่อง อาจช่วยให้เกิดเจตคติขึ้นใหม่ตลอดจนเปลี่ยนนิสัยจากเดิมเมื่ออ่านหนังสือที่แสดงเจตคติที่ดี
  8. ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ประสบการณ์จากการอ่านจะช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้ เช่น การอ่านหนังสือเกี่ยวกับศิลปะ จะทำให้ผลิตงานทางศิลปะที่มีคุณค่า
  9. ช่วยให้ได้ใช้ภาษาที่งดงามสละสลวย โดยเฉพาะหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นวรรณคดี จะเป็นตัวอย่างด้านการใช้ภาษาพูดและเขียนแก่ผู้อ่าน
- ดังนั้นการอ่านจึงมีประโยชน์ต่อผู้อ่านเป็นอย่างยิ่ง เพราะผู้อ่านสามารถนำแนวคิด ความรู้ที่ได้จากการอ่าน มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้

3.6 องค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน

จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าความเข้าใจในการอ่านเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการอ่าน การศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านด้านกระบวนการของความเข้าใจ เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการอ่าน ดังนั้น การพัฒนาความสามารถด้านความเข้าใจจึงได้ศึกษาค้นคว้าพฤติกรรมความเข้าใจและส่งเสริมให้ผู้อ่านแสดงพฤติกรรมที่สามารถสรุปอ้างอิงไปถึงการเกิด

เข้าใจ ซึ่งมุ่งศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการอ่าน หรือองค์ประกอบที่จะสามารถช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

Pearson (1978: 102) ได้จำแนกองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. องค์ประกอบภายในตัวผู้อ่าน ประกอบด้วย
  - 1.1 ความรู้ด้านภาษา คือ เสียง ศัพท์ โครงสร้าง
  - 1.2 ความสนใจ
  - 1.3 แรงจูงใจ
  - 1.4 ความสามารถในการอ่าน เช่น สามารถจับใจความเรื่องที่อ่านได้
2. องค์ประกอบภายนอกตัวผู้อ่าน ประกอบด้วย
  - 2.1 ลักษณะของบทอ่าน ความยากง่ายของคำศัพท์ โครงสร้างภาษา รูปแบบข้อเขียนหรือโครงเรื่อง
  - 2.2 สิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้อ่าน ได้แก่ สังคมที่บ้านซึ่งมีส่วนสร้างรากฐานการอ่าน ของผู้อ่านก่อนเข้าโรงเรียน และสังคม โรงเรียนที่จะสร้างต่อไปให้เป็นผู้่านที่ดี

Ronald (1970, อ้างถึงในลัดดาวัลย์ ปรีวัตรพันธ์ 2539 : 18) กล่าวถึงองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ควรประกอบด้วยความรู้ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับตัวชี้แนะที่มองเห็นได้ (Knowledge of Visual Clues of Spelling) ความรู้นี้ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียงได้ถูกต้องตามตัวสะกดของคำ ซึ่งถือว่าเป็นความสามารถเบื้องต้นของกระบวนการอ่าน ผู้อ่านที่จะอ่านภาษาอังกฤษได้จึงต้องเรียนรู้ตัวอักษร และแบบแผนการสะกดคำที่ใช้ในการแทนเสียง
2. ความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นไปได้ในการปรากฏ (Knowledge of Probability of Occurrence) ความรู้นี้ทำให้ผู้อ่านสามารถเดาได้ว่าคำอะไร ควรปรากฏในข้อความที่อ่าน ความสามารถนี้จะช่วยในการค้นหาความหมายของสิ่งที่อ่าน เพราะคำต่างๆที่ปรากฏในข้อความที่อ่านจะปรากฏตามหลักไวยากรณ์ เช่น คำกริยาปรากฏตามหลังคำประธาน หรือปรากฏเพราะเป็นคำที่มักปรากฏร่วมกันเนื่องจากมีความสัมพันธ์ทางความหมาย เช่น คำว่า dark มักปรากฏกับคำว่า night เป็นต้น
3. ความรู้เกี่ยวกับการนำบริบทไปใช้ (Contextual Pragmatic Knowledge) ความรู้นี้ทำให้ผู้อ่านสามารถเดาความหมายของคำศัพท์จากคำอื่นๆ จากข้อความประกอบซึ่งอาจเป็นวลี อนุประโยค ประโยคเพียงประโยคเดียวหรือหลายประโยค และบางครั้งอาจเป็นข้อความถึงหนึ่งย่อหน้าเพื่อให้ได้ความหมายของคำศัพท์ ที่อาจชัดเจนพอสมควรหรือเพียงความหมายคร่าวๆ

4. ความรู้ด้านโครงสร้างและความหมาย (Syntactic and Semantic Knowledge) ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรู้ทางภาษาเกี่ยวกับโครงสร้างของประโยค หรือโครงสร้างของข้อความและความหมายของคำ กลุ่มคำ หรือประโยค และข้อความ

Coady (1988: 73) ได้อธิบายไว้ว่า การอ่านเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบ 3 ส่วนคือ

1. ความสามารถเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Abilities) หมายถึง ความสามารถทาง

สติปัญญาโดยทั่วไปที่จะค้นหาโน้ตทัศน์จากเรื่องที่อ่าน

2. ความรู้เดิม (Background Knowledge) เป็นพื้นความรู้ของผู้อ่านเกี่ยวกับเรื่องอ่าน ซึ่งผู้อ่านมีอยู่แล้วผู้อ่านจะอ่านเรื่อง ได้เร็วขึ้นและได้ผลดีขึ้น ถ้าผู้อ่านมีพื้นฐานทางวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาที่อ่าน การอ่านเรื่องที่ผู้อ่านคุ้นเคยและกิจกรรมที่ผู้อ่านปฏิบัติอยู่ในชีวิตประจำวันทำให้ผู้อ่านประสบความสำเร็จในเรื่องที่อ่านมากขึ้น

3. กลวิธีกระบวนการ (Process Strategies) เป็นองค์ประกอบย่อยของความสามารถในการอ่าน และเป็นหนทางนำไปสู่ความเข้าใจ เป็นทักษะด้านภาษาต่างๆไป ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยเสียงและหน่วยคำ ความหมายจากหน่วยคำและพยางค์ ความหมายเชิงไวยากรณ์ ความหมายของคำ ความหมายจากบริบท กลวิธีทางความคิด รวมทั้งความสนใจ

Williams (1986 , อ้างถึงใน ทรงศรี ภัคดิวิสัย , 2542: 37) ได้สรุปองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่านไว้ ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับระบบการเขียน (Knowledge of the Writing System) ทั้งในลักษณะที่เป็นลายมือเขียนและ ตัวพิมพ์ รวมถึงความรู้ด้านสะกดคำ การผสมคำ และการอ่านคำได้อย่างถูกต้อง

2. ความรู้เกี่ยวกับตัวภาษา (Knowledge of the Language) ผู้อ่านที่ประสบความสำเร็จในการอ่านต้องมีความรู้เรื่องรูปแบบของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้างและไวยากรณ์ของภาษาได้เป็นอย่างดี

3. ความสามารถในการตีความ (Ability to Interpret) ในการอ่านผู้อ่านต้องสามารถบอกถึงจุดมุ่งหมายของบทอ่านได้ นอกจากนี้ต้องเข้าใจวิธีการเรียบเรียงเนื้อหา เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆและสามารถติดตามความคิดของผู้เขียนได้

4. ความรู้รอบตัวของผู้อ่าน (General Knowledge) ความรู้ต่างๆไม่ว่าจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง กีฬา ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆที่ผู้อ่านสามารถนำมาสัมพันธ์กับบทอ่านได้เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน

5. เหตุผลในการอ่านและวิธีการอ่าน (Reason for Reading and Reading Style) เหตุผลในการอ่านของผู้อ่านแต่ละคนย่อมแตกต่างกันไป เหตุผลหรือความต้องการในการอ่านนี้เองที่มีผลต่อการเลือกการอ่าน ดังนั้นผู้อ่านจึงต้องทราบว่า ตนเองอ่านอะไร อ่านทำไม และจะอ่านอย่างไร

Woolfolk (1993: 254) ได้ให้ความเห็นว่าองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่าน อ่านบทอ่านได้อย่างเข้าใจ คือ ความสามารถของผู้อ่านในการตระหนัก (Awareness) ถึงกลวิธีที่ต้องใช้ในการทำความเข้าใจกับบทอ่าน ได้แก่

1. การอ่านเอาความหมายโดยรวมของบทอ่าน
2. การใช้อัตราความเร็วในการอ่านให้เหมาะสมกับบทอ่าน
3. การรู้จักเลือกหาใจความสำคัญของบทอ่าน
4. การใช้ความรู้เกี่ยวกับคำเชื่อมประโยคว่า ขัดแย้ง หรือคล้อยตาม หรือเป็นเหตุเป็นผลกัน
5. การนำความรู้เดิมมาใช้กับบทอ่าน
6. การใช้บริบทในการตีความ
7. การใช้ความรู้เกี่ยวกับกลวิธีต่างๆที่จะช่วยแก้ไขความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้น

Cunningham and Moore (1993, อ้างถึงใน คณาพร คมสัน, 2540: 21) ได้สรุปองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่านว่า ควรประกอบด้วย 3 ประการด้วยกัน

1. คุณลักษณะของผู้อ่าน (Reader Characteristics) เช่น ความรู้เดิม การจัดระเบียบในการเรียน
2. ลักษณะของเนื้อหาที่อ่าน (Passage Characteristics) เช่น โครงสร้างการเขียน และแนวคิดของผู้เขียน
3. พลวัตทางสังคม (Social Dynamics) เช่น บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและรูปแบบการสอน

Frederick (1994 , อ้างถึงใน ลัดดาวัลย์ ปวีร์พรพันธ์ 2539: 28) ได้สรุปองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่าน ไว้ดังนี้

2. ความรู้เกี่ยวกับศัพท์
3. ความสามารถในการอ้างอิงความหมาย และความสัมพันธ์ของความคิด
4. ความสามารถในการรับรู้แนวคิดของผู้เขียน
5. ความสามารถในการรับรู้ถึงจุดประสงค์ของผู้เขียน
6. ความสามารถในการเลือกใช้ศัพท์ได้อย่างเหมาะสม
7. ความสามารถในการเข้าใจรายละเอียดของประโยค
8. ความสามารถในการรู้จักโครงสร้างของประโยค
9. ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรและเทคนิคการเขียน
10. ความสามารถในการผสมผสานความหมายและเลือกใจความหลัก

เด็อนใจ ตันงามตรง (2529: 88) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. องค์ประกอบของการอ่านเบื้องต้น ได้แก่ ความรู้ต่างๆ เช่น ตัวหนังสือ การรู้คำ ความสอดคล้องระหว่างหน่วยเสียงและหน่วยคำ ความสัมพันธ์ทางด้านการรับรู้ศัพท์ (Lexis)

วากยสัมพันธ์ (Syntax) ความรู้เชิงอรรถ (Semantic) และโครงสร้างเนื้อความ (Discourse) สิ่งเหล่านี้จะอยู่ในเรื่องที้อ่านทั้งสิ้น องค์ประกอบนี้เป็นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จผลในการอ่าน

2. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการกระทำของผู้อ่าน มีการตั้งข้อสมมติฐาน และการทดสอบ การเดา และการระบุความหมาย การจัดกลุ่มสนเทศ (Information) การจัดข้อความใหม่ให้เหมาะสมกับความรู้เดิม การปรับแต่งข้อความที่สมมติไว้ล่วงหน้าให้กลมกลืนกับความหมายใหม่ที่เหมาะสม และการจัดข้อความเข้าไปในช่องว่างในสมองที่เตรียมไว้รับข้อความ
3. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณสมบัติทางอารมณ์และจิตใจของผู้อ่าน เช่น เหตุผลของการอ่าน ความสนใจในหัวข้อที่อ่าน ปฏิกริยาโต้ตอบกับความยากง่ายของเรื่อง และปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ รอบกายของผู้อ่าน

สมพร มั่นตะสูตร เฟ่งพิพัฒน์ (2534 , อ้างถึงใน ทรงศรี ภักดีวิสัย, 2542: 65) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่นำไปสู่การรับรู้ การเรียนรู้ ความเข้าใจในสารที่ส่งมาจากผู้เขียนนั้น ย่อมมีองค์ประกอบสำคัญร่วมกัน 5 ประการ คือ

1. ผู้อ่าน
2. ตัวอักษร
3. ความหมาย
4. การเลือกความหมาย
5. การนำไปใช้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542: 21) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านว่าเป็นการพัฒนาด้านความเข้าใจเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการอ่าน การศึกษาเกี่ยวกับความเข้าใจในการอ่านด้านกระบวนการของความเข้าใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่ประสิทธิภาพของการอ่าน ซึ่งแม้แต่ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านจะศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ โดยเฉพาะก็ยังไม่สามารถอธิบายองค์ประกอบของความรู้ความเข้าใจได้อย่างชัดเจนได้ จึงได้ไปศึกษาพฤติกรรมที่แสดงถึงความเข้าใจ และส่งเสริมให้ผู้อ่านแสดงพฤติกรรมที่สามารถสรุปอ้างอิงไปถึงการเกิดความเข้าใจ ซึ่งมุ่งศึกษาเกี่ยวกับองค์ประกอบของการอ่าน หรือองค์ประกอบที่จะสามารถช่วยให้การอ่านมีประสิทธิภาพ

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ส่งผลความเข้าใจในการอ่านดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาองค์ประกอบสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อการอ่าน ต้องพยายามเข้าใจภาษาที่ผู้เรียนใช้ และไม่ควรรนำเรื่องสติปัญญา มาจำกัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนมีมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง และรับรู้ความสามารถของตนเองถูกต้อง มีอารมณ์ปกติ ผู้สอนต้องเข้าใจว่าพัฒนาการทางกาย ภูมิหลัง และประสบการณ์

ทางการศึกษาที่แตกต่างกันของผู้เรียนมีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยให้ผู้สอนสามารถทราบสาเหตุของปัญหาในการพัฒนาการอ่านของผู้เรียน และจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการอ่านได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าองค์ประกอบของความเข้าใจในการอ่านแบ่งได้เป็น 2 ด้านใหญ่ๆ คือ องค์ประกอบภายในตัวผู้เรียนซึ่งเกี่ยวข้องกับ สติปัญญา อารมณ์ และความรู้ความสามารถทางด้านภาษา ความรู้เดิม รวมทั้งจุดประสงค์ของการอ่าน และองค์ประกอบภายนอกตัวผู้อ่านซึ่งเกี่ยวข้องกับ ลักษณะของบทอ่าน ภาษาที่ใช้ในบทอ่าน และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ

3.7 ระดับของความเข้าใจในการอ่าน

ระดับของความเข้าใจในการอ่านนั้น แสดงออกและวัดได้จากพฤติกรรมความเข้าใจซึ่งแสดงออกโดยอาศัยหลักการหรือการเทียบเคียงกับสาร จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Bloom (1976 : 89) ซึ่งได้จำแนกจุดมุ่งหมายเป็น 6 ชั้น คือ ความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินสำหรับชั้นความเข้าใจในการอ่านนั้น ได้กำหนดพฤติกรรมไว้ 3 ระดับ คือ

1. การแปลความ (Translation) หมายถึง ความสามารถในการถอดความ การสื่อความหมายอย่างหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งหรือใช้คำใหม่ ใช้รูปแบบการสื่อสารแบบใหม่ แต่ความหมายยังคงเดิม เช่น การแปลเรื่องที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม โดยการใช้อำนาจที่ใช้ในชีวิตประจำวัน จะทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เป็นการแปลข้อความที่สื่อสารยาวๆ นั้นให้สั้นลง หรือเขียนสัญลักษณ์ต่างๆ เพื่อให้ง่ายต่อการคิด ซึ่งความสามารถในการแปลความนั้นมักจะขึ้นอยู่กับความรู้ของผู้อ่านในเรื่องนั้นๆ

2. การตีความ (Interpretation) การสื่อสารเป็นเพียงลักษณะภายนอก หรือเป็นตัวแทนของความคิด ซึ่งอาจต้องมีการจัดเรียงเรียงลักษณะภายนอก เพื่อให้เข้ากันได้กับผู้รับสาร การตีความจึงเป็นการคิดเกี่ยวกับความสำคัญของแนวคิด ความสัมพันธ์ระหว่างกัน และความเกี่ยวข้องกับข้อสรุปที่ได้อ้างอิงหรืออธิบายไว้ในสารที่ส่งมา พฤติกรรมการตีความที่บุคคลกระทำ เช่น การวินิจฉัยอ้างอิง การลงความเห็น หรือข้อสรุป การย่อใจความ ผู้ตีความจะต้องแปลส่วนต่างๆ ของสารก่อน แล้วจึงคิดให้กว้างหรือลึกลงไปโดยอาจมีการจัดเรียงเรียงสิ่งเหล่านั้นใหม่ และเชื่อมโยงเข้ากับประสบการณ์หรือความคิดของตัวเอง ผู้ตีความจะต้องรู้ถึงความสำคัญของข้อความในสารและแยกข้อความที่สำคัญออกไป

3. การขยายความ (Extrapolation) เป็นการกะประมาณ หรือทำนายโดยอาศัยความเข้าใจ แนวโน้มความโน้มเอียง หรือเงื่อนไขที่อธิบายในข่าวสารนั้น รวมถึงการสรุปอ้างอิงโดยเกี่ยวข้อง พาดพิงถึงการแสดงนัยผลที่จะเกิดขึ้นตามมาที่เข้ากันได้กับเงื่อนไขที่อธิบายไว้ในสารนั้นด้วย

Barrette (1989, อ้างถึงใน คณาพร คมสัน, 2540 : 15) ได้แบ่งระดับของความเข้าใจในการอ่าน ดังนี้

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) ระดับนี้มุ่งเน้นการอ่านให้ได้คิดความเข้าใจตามเนื้อเรื่อง ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในเนื้อเรื่องที่อ่าน ซึ่งประกอบด้วยทักษะย่อย 2 ทักษะ คือ

1.1 การจำได้ (Recognition) คือทักษะที่ต้องการให้ผู้อ่านจับบ่ง หรือบอกแนวคิดหรือสารสนเทศที่ปรากฏชัดเจนอยู่ในข้อความ รายละเอียดของการจำได้ ได้แก่

1.1.1 รายละเอียด

1.1.2 ใจความสำคัญ

1.1.3 ลำดับเหตุการณ์

1.1.4 การเปรียบเทียบ

1.1.5 ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

1.1.6 ลักษณะนิสัยตัวละคร

1.2 การระลึก (Recall) ระดับนี้ มุ่งให้ผู้อ่านหาคำตอบจากแนวคิด และสารสนเทศที่เก็บไว้ในความทรงจำ โดยสารสนเทศนั้นจะปรากฏอยู่ในข้อความอย่างชัดเจน รายละเอียดของการระลึกเหมือนกับการจำได้ทุกประการ

2. ความเข้าใจระดับเรียบเรียงความใหม่ (Reorganizing Comprehension) ระดับนี้มุ่งให้ผู้อ่านวิเคราะห์ สังเคราะห์ และรวบรวมความคิด หรือสารสนเทศที่ปรากฏชัดเจนในเนื้อความ โดยการสร้างความคิดใหม่ ด้วยการใช้ประโยชน์ของผู้แต่งโดยตรง หรืออาจแปลความจากประโยชน์ของผู้แต่งใหม่ แต่คงความหมายเดิมไว้ รายละเอียดของระดับนี้ ได้แก่

2.1 การจำแนก

2.2 การสรุปความ หรือเขียนโครงร่าง

2.3 การย่อเรื่อง

2.4 การวิเคราะห์

3. ความเข้าใจระดับสรุปอ้างอิง หรือลงความเห็น (Inferential Comprehension) ผู้อ่านจะสรุปอ้างอิงลงความเห็นได้ เมื่อใช้ความคิด และสารสนเทศที่ปรากฏในเนื้อความ ใช้สัญชาตญาณ และประสบการณ์ของผู้อ่าน เป็นพื้นฐานในการคิด จินตนาการและตั้งสมมติฐานโดยทั่วไปแล้วความเข้าใจระดับนี้ต้องการ การคิด และการจินตนาการที่กว้างไกลออกไปจากข้อความที่ปรากฏ รายละเอียดการสรุปอ้างอิง ได้แก่

3.1 การสรุปอ้างอิงถึงรายละเอียด

3.2 การสรุปอ้างอิงถึงใจความสำคัญ

3.3 การสรุปอ้างอิงถึงลำดับที่เกิด

- 3.4 การสรุปอ้างอิงถึงการเปรียบเทียบ
- 3.5 การสรุปอ้างอิงถึงความสัมพันธ์ของเหตุและผล
- 3.6 การสรุปอ้างอิงถึงตัวละคร
- 3.7 การทำนายผลที่จะตามมา
- 3.8 การตีความการใช้ภาษาของผู้แต่ง

4. ความเข้าใจระดับการประเมินค่า (Evaluative Comprehension) คือ ระดับของการตัดสินใจประเมินค่า โดยเปรียบเทียบความคิดที่เสนอในเรื่องราว ที่อ่าน กับเกณฑ์ภายนอกซึ่งได้จากผู้เชี่ยวชาญ หรืองานเขียนอื่นๆ หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ภายใน ซึ่งได้จากประสบการณ์ ความรู้ ค่านิยมของผู้อ่าน สิ่งสำคัญของการประเมินค่า ก็จะต้องมีการตัดสินใจและเน้นคุณภาพ ด้านความถูกต้อง การยอมรับได้ หรือความน่าจะเป็นของเหตุการณ์ หรือสิ่งที่จะเกิดขึ้นนั้นๆ การคิดแบบประเมินค่าอาจทำได้โดยการให้นักเรียนตัดสินใจในเรื่องต่อไปนี้

- 4.1 ตัดสินการเป็นความจริงหรือจินตนาการ
- 4.2 ตัดสินการเป็นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็น
- 4.3 ตัดสินความพอเพียงและความถูกต้อง
- 4.4 ตัดสินความเหมาะสม
- 4.5 ตัดสินคุณค่า ความพึงพอใจ และความสามารถที่จะรับได้

5. ความเข้าใจระดับความซาบซึ้ง (Appreciative Comprehension) เป็นความเข้าใจที่รวมเอามิติทางความเข้าใจ ที่กล่าวมาทั้งหมดไว้ด้วยกัน เพราะเกี่ยวข้องกับผลกระทบทางจิตวิทยา และความงามของเนื้อหาต่อผู้อ่าน ผู้อ่านต้องมีความรู้สึกทางอารมณ์ และความงามต่องานเขียนนั้น และมีปฏิกิริยาต่อคุณค่าทางจิตวิทยาและความงามของงานนั้น เกิดความซาบซึ้ง รวมถึงความรู้ และการแสดงออกทางด้านอารมณ์ ต่อเทคนิคการเขียน ท่วงทำนอง รูปแบบ และโครงสร้าง โดยมีรายละเอียดของความซาบซึ้ง ดังนี้

- 5.1 การแสดงออกทางอารมณ์ หรือความรู้สึกต่อเนื้อหา
- 5.2 การชื่นชม หรือเกิดความรู้สึกร่วมกับตัวละคร หรือเหตุการณ์
- 5.3 การมีปฏิกิริยาต่อการใช้ภาษาของผู้แต่ง
- 5.4 การจินตนาการ

Miller (1977 : 7-8) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ระดับ ดังนี้คือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษรหรือข้อเท็จจริง (Literal or Factual Comprehension)
ประกอบด้วยความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดได้จากเนื้อเรื่องที่อ่าน

2. ระดับความเข้าใจแบบตีความหรือสรุปลงความเห็น (Interpretation of Inferential Comprehension) เป็นการคิดที่แสดงออกโดยการตีความ การหาข้อสรุปขยาย และทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นตามมา

3. ระดับการอ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ (Critical Reading) เป็นการประเมินหรือตัดสินสิ่งที่อ่านด้วยเกณฑ์ที่ผู้อ่านกำหนดขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์เดิมเทียบได้กับวัตถุประสงค์ทางการศึกษา ในระดับประเมินผล

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (Creative Reading) เป็นการอ่านที่สามารถนำสิ่งที่อ่านไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน จึงมีชื่อเรียกอย่างว่าการอ่านประยุกต์ (Applied Reading) หรือการอ่านอย่างบูรณาการ (Integrative Reading)

Gunderson (1991, อ้างถึงใน จุฑารัตน์ วิบูลย์ผล, 2539. 43-44) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถตอบคำถามเฉพาะเนื้อความที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาเท่านั้น

2. ความเข้าใจระดับอ้างอิง (Inferential Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความคิด และจุดประสงค์ของผู้เขียนได้

3. ความเข้าใจระดับวิเคราะห์หรือประเมินผล (Critical/ Evaluative Comprehension) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์และประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่อ่านว่า เป็นการนำเสนอข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้

Dallman and Others (1978: 198-200) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1. ความเข้าใจระดับข้อเท็จจริง หมายถึงความเข้าใจข้อมูลที่กำลังกล่าวไว้โดยตรง ได้แก่ ความเข้าใจความหมายของคำ การเข้าใจความสำคัญ ความเข้าใจในรายละเอียด และสามารถทำตามคำแนะนำได้

2. ความเข้าใจระดับตีความ หมายถึง ความเข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้กล่าวโดยตรง แต่จะต้องใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิง ลงความเห็น สามารถย่อความ เรียบเรียง สรุปความ และคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดตามมา

3. ความเข้าใจระดับประเมินค่า หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่านโดยพิจารณาข้อมูลหรือองค์ประกอบต่างๆอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของตนในการตัดสินใจ

มณีรัตน์ สุภโชติรัตน์ (2532) ได้จำแนกระดับของการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้เป็น 3 ระดับ คือ

1. การอ่านตามตัวอักษร (Literal Reading) ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

1.1 การชี้คำสรรพนามที่ใช้แทนคำนาม (Identifying Pronouns and Their Antecedents)

1.2 การหาประโยคสำคัญ (Finding Topic Sentence)

1.3 การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing Topic)

1.4 การเก็บใจความสำคัญ (Getting Main Idea) และการเก็บรายละเอียด (Getting Important Details)

1.5 การหาความเป็นจริงจากเรื่อง (Recognizing Facts)

1.6 การดำเนินตามคำสั่งหรือทิศทาง (Following Directions)

1.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Detecting the Sequence)

1.8 การเปรียบเทียบ (Making Comparison)

1.9 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding Cause and Effect Relationship)

1.10 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง (Identifying Characteristics)

2. การอ่านตีความ (Interpretative Reading) ประกอบด้วยทักษะย่อย ดังนี้

2.1 การกล่าวสรุป (Drawing Conclusion)

2.2 การสรุปกฎ (Making Generalization)

2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า (Anticipating Outcomes)

2.4 การเข้าใจสำนวนภาษา (Inferring the Meanings of Figurative Language)

2.5 การตั้งหัวข้อเรื่อง (Organizing Topic) และการเก็บใจความสำคัญ (Getting Main Idea)

2.6 การเก็บใจความสำคัญ (Getting Main Idea) และการเก็บรายละเอียด (Getting Important Details)

2.7 การเรียงลำดับเหตุการณ์ (Detecting the Sequence)

2.8 การเปรียบเทียบ (Making Comparison)

2.9 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผล (Understanding Cause and Effect Relationship)

2.10 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง (Identifying Characteristics)

3. การอ่านโดยใช้วิจารณญาณ (Critical Reading) คือ การอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสิน เพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถในการอ่านตามตัวอักษรและการตีความ มีทักษะย่อย ดังนี้

3.1 การแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น (Differentiating Facts and Opinions)

3.2 การแยกข้อเท็จจริงกับเรื่องที่เป็นนิยาย (Distinguishing Reality from Fantasy)

3.3 การหาเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง (Finding Relevant or Irrelevant Information)

3.4 การพิจารณาโฆษณาชวนเชื่อ (Detecting Propaganda)

3.5 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ ((Recognizing Fallacious Reasoning)

3.6 การพิจารณาความเหมาะสมและคุณค่า การยอมรับความคิด (Judging Adequacy Worth of Acceptability)

3.7 การชี้วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง (Identifying Author's Purpose)

3.8 การแสดงความรู้สึกและจับความรู้สึก (Ability to Express or Sense Feeling)

4. การอ่านขั้นนำไปใช้ (Application) การที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่อ่านไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่นๆ ได้

คณาพร คมสัน (2540: 18) ได้สรุประดับของความเข้าใจในการอ่านออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่กล่าวไว้ตรงกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน ประกอบด้วย การรู้ความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ การหารายละเอียด การเรียงลำดับเหตุการณ์ การบอกสถานที่ และการปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. ความเข้าใจในระดับตีความ (Interpretive Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวโดยตรงในเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็นซึ่งประกอบด้วย การสรุปความ การทำนาย การประยุกต์ การเปรียบเทียบข้อมูลและลงความเห็น

3. ความเข้าใจในระดับวิเคราะห์ (Critical Level) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบคุณค่า ความถูกต้อง และความสัมพันธ์ของสิ่งที่อ่าน ด้วยเกณฑ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาและพัฒนาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียน ในลักษณะที่ครอบคลุมความเข้าใจในการอ่าน 3 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดตามแนวคิดของ Miller คือ

ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) ความเข้าใจในระดับตีความ (Interpretative Level)

ความเข้าใจในระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Level)

1. ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่กล่าวไว้ตรงกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน ประกอบด้วย การรู้ความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ การหารายละเอียด การเรียงลำดับเหตุการณ์ การบอกสถานที่ และการปฏิบัติตามคำแนะนำ

2. ความเข้าใจในระดับตีความ (Interpretive Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวโดยตรงในเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็นซึ่งประกอบด้วย การสรุปความ การทำนาย การประยุกต์ การเปรียบเทียบข้อมูลและลงความเห็น

3. ความเข้าใจในระดับวิเคราะห์ (Critical Level) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบคุณค่า ความถูกต้อง และความสัมพันธ์ของสิ่งที่อ่าน ด้วยเกณฑ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน

3.8 พฤติกรรมการอ่านของผู้มีความเข้าใจในการอ่าน

ผู้อ่านแต่ละคนมีความสามารถในการอ่านไม่เท่ากัน โดยผู้มีความสามารถในการอ่านสูงจะประสบความสำเร็จในการอ่านมากกว่าผู้ที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ มีนักการศึกษาได้สรุปลักษณะของผู้มีความสามารถในการอ่านไว้ ดังนี้

Thonis (1980, อ้างถึงใน อัฐชัย เคารพรัตน์, 2548 :43) ได้สรุปลักษณะของผู้มีความสามารถในการอ่านว่าควรกระทำสิ่งต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. หาใจความหลักของย่อหน้าได้
2. แจกแจงรายละเอียดปลีกย่อยที่ขยายใจความหลักได้
3. จำรายละเอียดได้ เช่น รายละเอียดที่เกี่ยวกับคน สถานที่ เหตุการณ์และเวลา
4. เข้าถึงความรู้สึก อารมณ์ และน้ำเสียงของผู้เขียน
5. มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ในเรื่องกับการกระทำของตัวละคร
6. เข้าถึงเหตุการณ์และตัวบุคคลในเรื่อง
7. รู้จักคิดไตร่ตรองในสิ่งที่อ่าน

Schnotz (1994: 4940) กล่าวถึงความสามารถในการอ่านว่าประกอบไปด้วยความสามารถต่อไปนี้

1. ความสามารถในการปรับกระบวนการรู้คิดตามเนื้อเรื่องที่ได้อ่านและความต้องการที่คาดหวังไว้
2. ความสามารถในการอ่านเนื้อหาที่มีความหลากหลาย ซึ่งต้องการ โครงสร้างความรู้ที่แตกต่างกันมาทำความเข้าใจ
3. ความสามารถในการแปลความได้ตามความรู้พื้นฐานที่มีมาก่อน

Wainwright (1972: 36-38) กล่าวถึงลักษณะของผู้อ่านที่มีความเข้าใจ สรุปได้ดังนี้

1. มีความสามารถในการเก็บใจความสำคัญเรื่องที่อ่านและระลึกได้เมื่อต้องการ
2. เลือกอ่านในหัวข้อที่มีความสำคัญ
3. สามารถตีความหมายของเนื้อความแนวคิดได้
4. สามารถสรุปเรื่องราวจากเรื่องที่อ่านได้
5. สามารถสรุปและประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้
6. สามารถเชื่อมโยงความรู้ที่ได้อ่านกับการอ่านกับประสบการณ์ได้

สมพร มั่นตสูตร แห่งพิพัฒน์ (2534, อ้างถึงใน ทรงศรี ภักดีวิสัย, 2542: 85) ได้สรุปลักษณะของนักอ่านที่ดีควรสามารถแสดงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ได้

1. มีสมาธิในการอ่าน
2. มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
3. มีอารมณ์คล้อยตามเรื่องที่อ่าน
4. มีความรู้ทางภาษาดี
5. มีความรู้รอบตัวดี
6. อ่านแล้วจดบันทึกประเด็นสำคัญได้
7. รู้จักลักษณะเฉพาะของวรรณกรรมหรือวรรณคดี
8. อ่านหนังสือสม่ำเสมอ
9. รู้จักใช้พจนานุกรมเมื่อจำเป็น

มาลินี ชาญศิลป์ (2539, อ้างถึงใน ถัดดาวลัย ปรวิตรพันธ์, 2539: 102) ได้สรุปลักษณะของนักอ่านที่ดีควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีสมาธิในการอ่านแน่วแน่หรือตั้งใจอ่าน ควบคุมความสนใจเฉพาะเรื่องที่อ่านเท่านั้น
2. มีสมรรถภาพในการอ่านสูง กล่าวถึง มีความอดทน สามารถอ่านหนังสือได้นานๆ โดยไม่เบื่อหน่าย
3. อ่านหนังสือได้เร็วและเข้าใจความหมายได้ทันที สามารถจับใจความสำคัญของเรื่องได้อย่างถูกต้อง
4. มีพื้นฐานความรู้พอควร ทั้งในด้านความรู้ทั่วไป ถ้อยคำ สำนวน โวหาร คำเฉพาะ และลักษณะคำประพันธ์ต่างๆ
5. มีนิสัยในการจดบันทึกและค้นคว้า ในการที่จะรวบรวมความคิด ที่จะได้จากการอ่านและศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมภายหลัง
6. มีความจำดีหรือค่อนข้างดี พอที่จะจำได้ว่าเรื่องอะไร ใครแต่ง มาจากไหน ซึ่งผู้ที่ไม่ได้ อาจจะใช้การจดบันทึกช่วย

7. มีความรู้เรื่องห้องสมุดพอสมควร หรือใช้ห้องสมุดเป็น
8. ชอบสนทนากับผู้มีความรู้ และนักอ่านด้วยกัน เพื่อจะได้ความรู้ ความเข้าใจมากขึ้น โดยไม่รู้ตัวและไม่หนักแรง
9. หมั่นทบทวน ติดตามอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ ไม่ลืมและได้ความรู้แปลกใหม่ตลอดเวลา
10. มีวิจารณ์งานในการอ่าน รู้จักเก็บเนื้อหา ข้อเท็จจริงที่สำคัญและมีประโยชน์ไว้ใช้ในโอกาสอื่นต่อไป

คณาพร คมสัน (2540: 20) ได้สรุปถึงลักษณะของผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่านว่าจะต้องสามารถสรุปความคิด เขียนโครงร่างของเรื่องที่อ่านได้ มีความเข้าใจศัพท์ สำนวนและรูปภาพประกอบที่ปรากฏ ทำตามคำชี้แจง และตอบคำถามเฉพาะจากเรื่องที่อ่านได้ โยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างในเรื่องที่อ่าน และคาดเดาส่งที่จะเกิดขึ้นตามมาในเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความมุ่งหมาย อารมณ์ ความคิดของผู้เขียนเรื่อง ปรับความเร็วในการอ่านได้ ระลึกถึงเรื่องที่อ่านแล้วได้ ประเมินคุณค่าของเรื่องที่อ่านได้ ตีความหมายของแนวคิดจากเรื่องที่อ่านได้ และเชื่อมโยงความรู้สึกรู้สึกจากการอ่านกับประสบการณ์ที่มีได้

ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า ผู้ที่มีความสามารถในการอ่าน คือผู้ที่มีทักษะในการอ่าน มีความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาษา สามารถจับใจความสำคัญและคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าของบทอ่านได้อย่างถูกต้อง และรู้จักจดบันทึกประเด็นที่สำคัญๆ ไว้เพื่อใช้ในโอกาสอื่นๆต่อไป และในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ยึดแนวคิดของ คณาพร คมสัน (2540) ในการประเมินลักษณะของผู้ที่มีความเข้าใจในการอ่าน โดยการสร้างแบบประเมินตนเองไว้ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ตัวอย่างแบบประเมินตนเอง

แบบประเมินตนเอง

ชื่อ _____ นามสกุล _____ ชั้น _____ เลขที่ _____

คำชี้แจง ให้ทำเครื่องหมาย / ลงในช่องความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน

รายการ	มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
โดยทั่วไปเมื่ออ่านข้อความภาษาอังกฤษแล้ว 1. ข้าพเจ้าสรุปความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ 2. ข้าพเจ้าจำรายละเอียดที่สำคัญของเรื่องที่อ่านได้ 3. ข้าพเจ้าเข้าใจคำศัพท์และสำนวนที่ปรากฏในเรื่องที่อ่านได้ 4. ข้าพเจ้าเข้าใจความหมายของแนวคิดในเรื่องที่อ่าน 5. ข้าพเจ้าทำตามคำชี้แจงที่เป็นภาษาอังกฤษได้ 6. ข้าพเจ้าบอกว่าเรื่องที่อ่านมีคุณค่าหรือไม่ได้ 7. ข้าพเจ้าตอบคำถามเฉพาะจากเรื่องที่อ่านได้ 8. ข้าพเจ้าโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆในเรื่องที่อ่านได้ 9. ข้าพเจ้าเข้าใจความมุ่งหมายของผู้เขียนเรื่องที่อ่านได้ 10. ข้าพเจ้าเข้าใจสื่อต่างๆที่ประกอบในเรื่องที่อ่านได้					

3.9 กระบวนการสอนอ่านและความเข้าใจในการอ่าน

Carbo และ Cole (1995: 29) ได้นำเสนอข้อมูลจาก The National Assessment of Education Progress (NAEP) ประเทศสหรัฐอเมริกาสรุปได้ว่า การสอนอ่านที่ดีจะต้องจัดสภาพการเรียนรู้ที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดแก่ผู้เรียนใน 5 ลักษณะดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนได้อ่านสื่อที่หลากหลายจำนวนมากๆ เช่น หนังสือพิมพ์ บทประพันธ์ เรื่องราวต่างๆทั้งในและนอกโรงเรียน
2. ไม่เน้นการทำงานในสมุดแบบฝึกหัด
3. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสื่อที่อ่านโดยเน้นการใช้ความคิดในระดับสูง
4. มีกิจกรรมการอ่านและการเขียนต่อเนื่องสัมพันธ์กัน
5. มีการสนับสนุนการอ่านที่บ้าน

Alvermann (1994: 4945) กล่าวถึงการสอนอ่านและสรุปสิ่งที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงในการสอนอ่านไว้ 2 ประการได้แก่

1. สิ่งที่มีผลกระทบต่อกระบวนการอ่าน ซึ่งสิ่งที่เน้นคือความรู้ที่ผู้อ่านมีมาก่อน
2. การพัฒนาให้ผู้เรียนรายบุคคลมีแรงจูงใจ ยุทธวิธีการเรียน และเห็นคุณค่าของการอ่านตลอดชีวิต

Schnotz (1994: 4941) กล่าวถึงความเข้าใจในการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ไม่คงที่จะปรับเปลี่ยนได้โดยผู้อ่านใช้ยุทธวิธีการที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับจุดหมายในการอ่านแต่ละสถานการณ์ การใช้ยุทธวิธีมีอิทธิพลต่อการเลือกและลำดับการทำงานของสมอง เพื่อเพิ่มความเข้าใจ ความรู้ ความจำ และการประยุกต์ใช้ความรู้ ดังนั้นในการสอนอ่านจึงควรคำนึงถึงยุทธวิธีการอ่าน 2 ลักษณะดังนี้

1. ยุทธวิธีจุลภาค (Micro Strategies) ได้แก่ การทำความเข้าใจประโยค และความสัมพันธ์ระหว่างข้อความ
2. ยุทธวิธีมหภาค (Macro Strategies) ได้แก่ การมุ่งไปที่การหาใจความหลักของเรื่องที่อ่านตามจุดหมาย และสถานการณ์ในการอ่านโดยอาศัยแรงจูงใจในการอ่านของตนเอง และองค์ประกอบที่มากระทบ เช่น ความเชื่อ และการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง

Johnson (1985: 635-645) ได้เสนอแนวคิดในการสอนอ่านว่า ควรเน้นความสำคัญของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ควรสอนให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงการอ่านของตนเองได้เมื่อไม่มีคอบช่วย จุดมุ่งหมายของการสอนจึงควรเป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านมากกว่าการสอนให้เข้าใจเนื้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะการส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจจะช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาคนอื่น และยังช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการทำงานให้สำเร็จ ทำให้มีความรู้สึกดีในการที่ได้ควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

Paris and Others (1983: 78-81) ได้กล่าวถึงหลักในการสอนอ่านที่จะช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการอ่านไว้ดังนี้

1. การพิจารณาเป้าหมายการอ่าน และลักษณะของสิ่งที่อ่าน เป้าหมายช่วยให้วางแผนการอ่านได้อย่างเหมาะสม ผู้อ่านมีเป้าหมายและคาดการณ์สิ่งที่อ่านจะสามารถควบคุม และตรวจสอบการอ่านให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งครูอาจกระตุ้น โดยการถามถึงเป้าหมายและความคาดหวังของผู้เรียน
2. การเลือกยุทธวิธีที่เหมาะสม ในการอ่านให้บรรลุเป้าหมายจะมียุทธวิธีการอ่านหลายแบบที่เหมาะสมกับเป้าหมายการอ่านแต่ละครั้ง เช่น การอ่านคร่าวๆ เพื่อสรุปความ หรือการอ่านในรายละเอียดเพื่อหาใจความสำคัญเป็นต้น ซึ่งผู้สอนควรได้นำเสนอยุทธวิธีการอ่านแบบต่างๆ แก่ผู้เรียนเพื่อปรับใช้ในเหมาะสม

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการสอนอ่านและความเข้าใจในการอ่าน จะเห็นว่า ในด้านเนื้อหาที่นำมาใช้สอนนั้นควรมีการคัดเลือกโดยพิจารณาระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนประกอบ เนื้อหาที่นำมาให้อ่านควรเป็นเนื้อหาทั่วไปที่มีความหลากหลาย และเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีการควบคุมไวยากรณ์ไม่ให้ยากเกินไป ในด้านกระบวนการสอนผู้สอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการอ่าน โดยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการอ่าน ระลึกถึงเป้าหมายของการอ่าน ให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนายุทธวิธีการอ่านทั้งระดับมหภาค และจุลภาค รู้จักเลือกใช้ยุทธวิธีการอ่าน และกลวิธีการอ่านตามความเหมาะสมของจุดหมายและสถานการณ์ในการอ่าน เปิดโอกาสให้การอภิปรายเกี่ยวกับสิ่งที่ได้จากการอ่านและควรเน้นความสามารถในการอ่านมากกว่าตัวเนื้อหา

3.10 การทดสอบความเข้าใจในการอ่าน

Madsen (1983: 85-95) กล่าวถึงเทคนิคในการทดสอบความเข้าใจในการอ่านสำหรับผู้อ่านระดับพื้นฐานและระดับสูงไว้ดังนี้

1. ระดับพื้นฐาน การทดสอบความเข้าใจทางการอ่านอาจทดสอบได้ดังนี้

1.1 การใช้รูปภาพ (Picture Cues) ได้แก่ การนำเสนอรูปภาพแล้วให้ผู้อ่านตอบ

คำถามจากภาพที่กำหนด ซึ่งอาจตอบในลักษณะการตอบถูกผิด หรือการเลือกตอบจากตัวเลือกก็ได้

1.2 การใช้วลี หรือประโยค (Phrase and Sentence Cues) ส่วนใหญ่ใช้กับผู้เริ่มเรียน

ภาษาโดยการกำหนดวลี หรือประโยคที่เป็นความจริงและไม่จริงให้ผู้อ่านตัดสินใจจากสิ่งที่อ่านว่าเขียนถูกหรือไม่ เช่น “The Sun sets in the East. T F” หรือการจับคู่ระหว่างวลีกับประโยค ซึ่งมีหลักในการตั้งประโยคคำถาม ดังนี้

1.2.1 ไม่ควรกำหนดขั้นตอนที่ผู้ตอบสามารถตอบได้โดยไม่ต้องใช้ทักษะทางภาษาในการอ่าน เช่น การถามถึงรายละเอียดในเรื่องที่ผู้อ่านไม่สามารถตอบคำถามได้ทั้งๆที่เข้าใจประโยคที่อ่าน

1.2.2 ไม่ควรใช้คำถามที่มีเนื้อหาทำให้เกิดความลำเอียง เช่น การถามในเรื่องที่ผู้อ่านบางคนมีความรู้ดี สามารถตอบได้

1.2.3 การกำหนดตัวเลือกในโจทย์แบบมีตัวเลือกต้องชัดเจนไม่กำกวม

1.3 การทดสอบความเข้าใจบทอ่านอาจโดยการให้ตอบถูกผิด และการจับคู่วลีและประโยค ซึ่งมีข้อสังเกตว่าในการตอบถูกผิดนั้นผู้อ่านมีโอกาสตอบได้ถูกต้องร้อยละ 50 ดังนั้นผู้อ่านสามารถทำได้ถูกต้องแล้วครึ่งหนึ่งของข้อสอบ และสามารถเดาได้อีกครึ่งหนึ่งของข้อสอบได้นั้น หมายถึงผู้อ่านอาจทำได้ถูกต้องร้อยละ 75 ของข้อสอบทั้งหมด

2. เทคนิคการทดสอบการอ่านสำหรับผู้อ่านขั้นสูง

2.1 การทดสอบโดยใช้คำตอบที่มีตัวเลือก (Standard Multiple Choice)

เหมาะกับการใช้ถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านในทุกๆ 35-75 คำสำหรับบทอ่านที่มีความยาวประมาณ 100-300 คำ บทอ่านที่เหมาะสมกับผู้อ่านขั้นพื้นฐานควรมีความยาวประมาณ 100-200 คำ สำหรับผู้อ่านขั้นสูงควรมีความยาวประมาณ 150-300 คำ ในการตั้งคำถามควรตั้งประมาณ 3-4 คำถามในทุกๆ 100 คำหรือจะถามมากกว่านั้นก็ได้ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ในการถามของผู้ถาม และเนื้อหาเรื่องที่อ่านจะมีรายละเอียดให้ถามได้เพียงใด คำถามที่ใช้อาจเป็นทั้งในลักษณะที่ผู้อ่านสามารถหาคำตอบจากเนื้อหาในบทอ่าน และการหาคำตอบที่ต้องบูรณาการความคิดหรือหรือข้อความที่อ่านหลายๆข้อความมาประกอบกัน เป็นการถามแบบให้สังเคราะห์สิ่งที่ได้จากการอ่าน หรือคำถามที่นักเรียนต้องใช้การสรุปอ้างอิงจากสิ่งที่อ่าน โดยทั่วไปผู้อ่านระดับกลางจะใช้เวลาการอ่าน และการตอบคำถามโดยเฉลี่ยประมาณข้อละ 1 นาที แต่นักเรียนที่อ่านช้าจะต้องใช้เวลามากกว่าเป็นสองเท่า ในการทำข้อสอบผู้อ่านมักใช้เวลาทั้งหมดที่กำหนดให้ในการทำข้อสอบ ในการพัฒนาข้อสอบจึงต้องมีการนำไปลองใช้และประมาณเวลาที่เหมาะสม โดยการลองสอบถามเป็นระยะๆ ว่ามีผู้ใดทำเสร็จแล้วบ้าง โดยให้ผู้สอบยกมือ เมื่อมีผู้ทำเสร็จประมาณร้อยละ 80 ก็นับว่าเป็นเวลาที่เหมาะสม

2.2 การทดสอบโดยใช้แบบปิดมีตัวเลือก (Multiple-Choice Close) คือแบบทดสอบที่มีการตัดคำบางคำออกไป และกำหนดตัวเลือกเป็นคำตอบให้ แบบทดสอบแบบนี้มีข้อจำกัดอยู่ที่บางคนแย้งว่าในการอ่านเพื่อความเข้าใจนั้น แม้จะไม่ได้อ่านคำบางคำผู้อ่านก็สามารถเข้าใจเรื่องในภาพรวมได้ แต่บางคนก็ให้เหตุผลว่าการทดสอบแบบนี้ยังใช้ทดสอบได้ดีเพราะในทุกๆประโยคต้องมีข้อมูลที่จะชี้ให้เห็นสิ่งที่กล่าวถึงอย่างเฉพาะเจาะจง

ในการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบวัดความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ โดยมีจุดประสงค์ในการสร้างเพื่อนำไปใช้ทดสอบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการเรียน และลักษณะของแบบทดสอบเป็นแบบปรนัยเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

3.11 งานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

3.11.1 งานวิจัยในประเทศ

ธิดารัตน์ สมานพันธ์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์การเรียนรู้เมตาคอกนิชันกับวิธีสอนตามคู่มือครูพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์การเรียนรู้เมตาคอกนิชันและการสอนตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ยุทธศาสตร์การเรียนรู้

เมตาคอกนิชันกับวิธีสอนตามคู่มือครู มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษหลังการทดลองสูงกว่า ก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรรณศรี ปทุมศิริ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสอนที่เน้นสื่อในชีวิตประจำวัน พบว่า ค่าเฉลี่ยของ คะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียนหลังใช้เทคนิคการสอนที่ เน้นสื่อในชีวิตประจำวันมีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจก่อนใช้เทคนิคการสอนที่เน้นสื่อในชีวิตประจำวันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสอนที่เน้น สื่อในชีวิตประจำวันทั้ง 4 ด้าน คือ 1). ความสามารถในการจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง 2). ความสามารถในการเรียงลำดับเหตุการณ์ 3). ความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูล และ 4). ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกด้าน

ทรงศรี ภักดีวิสัย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของวิธีเสนอและกลวิธีเรียนต่อความเข้าใจ ในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่อ่านภาษาอังกฤษที่มีวิธีเสนอแผนภูมิจัดระเบียบ โครง เรื่องการอ่านเรื่องวิธีเสนอแผนภูมิจัดระเบียบ โครงเรื่องหลังการอ่านเรื่อง และวิธีเสนอเรื่องไม่มี แผนภูมิ จัดระเบียบ โครงเรื่องประกอบ นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลวิธีการอ่านประกอบจินตภาพ และนักเรียนกลุ่มที่อ่าน ภาษาอังกฤษ ที่มีกลวิธีแบบการอ่านแล้วจดบันทึก มีความเข้าใจในการอ่านไม่แตกต่างกัน

ดวงพร จริจิตรไพบูลย์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษากลวิธีในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษต่างกัน พบว่า นักเรียนที่ใช้กลวิธีใน การอ่านภาษาอังกฤษด้านความรู้ความคิดมากที่สุด และใช้กลวิธีในการอ่านภาษาอังกฤษด้านอารมณ์ และจิตใจน้อยที่สุด และเมื่อจำแนกตามความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนที่มี ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษทั้งในกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำใช้กลวิธีเช่นเดียวกัน คือ ใช้กลวิธีใน การอ่านภาษาอังกฤษด้านความรู้ความคิดมากที่สุด และใช้กลวิธีในการอ่านภาษาอังกฤษด้านอารมณ์ และจิตใจน้อยที่สุด และนักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกัน ใช้กลวิธีในการ อ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐยากร แก้วทงค์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคแผนผังความคิดต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่างกัน พบว่า การอ่านโดยใช้ เทคนิคแผนผังความคิดส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่าการอ่านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ส่วนนักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาสูงมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่า นักเรียนที่มีระดับความสามารถทางภาษาต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อัฐชัย เคารพรัตน์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการสอนแบบสตอรี่ไลน์ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนแบบสตอรี่ไลน์และการสอนแบบปกติ มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และนักเรียนที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบไดเวอร์เจอร์ และแบบคอนเวอร์เจอร์มีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน

3.11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Khalil (1990: Abstract) ได้ศึกษาผลของความรู้เดิมเกี่ยวกับวัฒนธรรมต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองของนักเรียน จำนวน 48 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านต่ำ กลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านปานกลาง และกลุ่มที่มีความสามารถในการอ่านสูง และสำรวจเพื่อเลือกเรื่องที่คุ้นเคย 1 เรื่อง ในแต่ละเรื่องแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ เรื่องที่มีข้อความยากและเรื่องที่มีข้อความง่าย พบว่า ระดับความสามารถในการอ่านมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษเมื่ออ่านเรื่องที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรม ส่วนความคุ้นเคยเรื่องที่อ่านและระดับความยากของข้อความไม่มีผลต่อความเข้าใจในการอ่าน

Davis (1991: 22) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลการการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจของนักเรียน Highland Junior High School ในรัฐ Missouri กลุ่มทดลองเป็นนักเรียนเกรด 7 จำนวน 21 คนที่ได้รับการสอนเป็นทีม (Team Teaching Approach) กลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 พบว่า ผลการอ่านของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

Markley (1994: 1514) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการปรับปรุงการอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยวิธี SRA (The Science Research Associates) กับยุทธวิธีกรอ่านโดยวิธีอภิปรายแบบเดิม (The Traditional Reading-Discussion Approach) ของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยประเทศในเอกวาดอร์ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ พบว่า วิธีการสอนแบบ SRA มีประสิทธิภาพดีกว่าวิธีอภิปรายแบบเดิม

Akagawa (1996, อ้างถึงใน ทรงศรี กักดิวิสัย 2542: 35) ศึกษาเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านและการเรียนรู้คำศัพท์ ด้วยกลวิธีให้พื้นความรู้ในเรื่องที่อ่านและวิธีชักนำความสนใจ โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม และกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการสอนโดยการให้พื้นความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน (PBK) ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้รับการสอนโดยวิธีให้ผู้เรียนสังเกตคำชี้แนะในบทอ่าน (ICA) กลุ่มทดลองได้ทำกิจกรรมก่อนการอ่านเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่อ่านหรือใช้กิจกรรมเพื่อชักนำให้เกิดความสนใจ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนด้วยวิธีปกติ

เช่น การใช้การถามคำถาม ข้อความ กิจกรรมระลึกเรื่องที่อ่าน แบบทดสอบความเข้าใจในการอ่าน แบบสอบหลังเรียน และแบบสอบวัดความคงทนในการเรียน พบว่า ความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจของกลุ่มทดลองที่เรียน โดยให้พื้นความรู้ในเรื่องที่อ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุม ดังนั้นการให้พื้นความรู้กับเรื่องที่อ่านช่วยทำให้ความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างกลุ่มที่ได้รับการสอน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง กับกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ
3. เพื่อศึกษากิริยาร่วมระหว่างวิธีการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐาน ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการสอน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติ
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ
3. มีกิริยาร่วมระหว่างวิธีการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านความรู้

- 1.1 ทำให้ทราบว่า การเรียน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หรือไม่
- 1.2 ทำให้ทราบว่า การเรียน โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนแบบปกติ วิธีใดมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ได้ดีกว่ากัน

- 1.3 ทำให้ทราบว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำ เมื่อได้รับการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง นักเรียนกลุ่มใดจะมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษดีกว่ากัน
- 1.4 ทำให้ทราบว่า มีกิจกรรมระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนหรือไม่

2. ด้านการนำไปใช้

- 2.1 เพื่อช่วยครู อาจารย์ ผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนวิชาภาษาอังกฤษสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษมากขึ้น
- 2.2 เพื่อเป็นแนวทางให้ครูภาษาอังกฤษ นำวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองไปพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาภาษาอังกฤษของนักเรียน
- 2.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษา ค้นคว้า วิจัย สำหรับผู้สนใจเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษต่อไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมาย(Target Population)ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี ประชากรกลุ่ม(Accessible Population) เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนดรฺณศาสน์วิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี อำเภอสายบุรี จังหวัดปัตตานี จำนวน 600 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสุ่มประชากรที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงและต่ำจำนวน 120 คน ด้วยวิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่ใส่กลับ

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ในวิชา ต E 42103 (ภาษาอังกฤษพื้นฐาน) ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 5 แผน และแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติ จำนวน 5 แผน ใช้เวลาในการทดลองทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระมี 2 ตัวแปร คือ

1. การสอน มี 2 วิธี คือ

1.1 การสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 การสอนแบบปกติ

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ มี 2 ระดับ คือ

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง

2.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ

4. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเป็นบทอ่านที่ผู้วิจัยคัดเลือกจากหนังสือเรียน (Speed Up) เอกสารวารสาร และสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ผู้เรียนพบเห็นในชีวิตประจำวัน โดยพิจารณาให้มีเนื้อหาที่สอดคล้องกับในวิชา ต. E 42103 (ภาษาอังกฤษพื้นฐาน) ประกอบด้วยบทอ่านเพื่อประโยชน์ในชีวิตประจำวัน บทอ่านเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาทั่วไป บทอ่านเพื่อการศึกษาค้นคว้า และบทอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน ซึ่งเหมาะสมกับระดับความสามารถโดยทั่วไปของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัยในครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการเรียนรู้ คิดริเริ่มวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือจากผู้สอน ซึ่งผู้เรียนต้องวินิจฉัยความต้องการทางการเรียนที่แท้จริงของตนเองจากแบบประเมินตนเอง กำหนดเป้าหมาย กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดยุทธวิธีการเรียนรู้ที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียน ได้แก่ กำหนดสื่อการเรียน แหล่งความรู้ กิจกรรมที่ปฏิบัติ บุคคลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลในบรรยากาศที่เป็นอิสระ โดยสามารถเลือกประเมินผลด้วยตนเอง เพื่อน ครู โดยมีแบบบันทึกสัญญาณการเรียนเป็นเครื่องควบคุมการเรียน

2. การสอนโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยปรับมาจากรูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองของ คณาพร คมสัน (2540) โดยมีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษ ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการตามกระบวนการสอน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นก่อนการเรียน เป็นขั้นที่ครู และนักเรียนทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง และ

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับคำอธิบายรายวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 กำหนดเกณฑ์ในการประเมิน วางโครงการเรียนระยะยาว และทำแบบบันทึกสังเกตการณ์การเรียน และ**ขั้นการเรียนตามรูปแบบ** เป็นขั้นที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมในช่วงโม่งเรียนโดยใช้เวลา 2 คาบ ต่อเนื่องกัน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ขั้นวินิจฉัยความต้องการทางการเรียน ขั้นกำหนดเป้าหมายทางการเรียน ขั้นเลือกประกอบภารกิจและยุทธวิธีที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย และขั้นตอนการประเมินผล

3. การสอนแบบปกติ หมายถึง การสอนตามคู่มือครูตามแนวคิดของกรมวิชาการวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นดำเนินการสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดผลและประเมินผล

4. ความเข้าใจในการอ่าน ภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถทางการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนในด้านการตอบคำถามจากเรื่องที่อ่าน จับใจความสำคัญและรายละเอียดของข้อความที่อ่าน การตีความหมายคำศัพท์ที่ปรากฏในบริบท ความหมายของประโยคในโครงสร้างต่างๆ และความสัมพันธ์ของประโยค หรือข้อความที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน และความสามารถในการสรุปความ และตีความหมายของเรื่องที่ปรากฏในข้อความที่อ่าน ซึ่งความสามารถเหล่านี้วัดได้จากคะแนนในการทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง ความเข้าใจในระดับตีความ และความเข้าใจในระดับวิเคราะห์

4.1 ความเข้าใจในระดับข้อเท็จจริง (Factual Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่กล่าวไว้ตรงกับเนื้อเรื่องที่ได้อ่าน ประกอบด้วย การรู้ความหมายของคำ การจับใจความสำคัญ การหารายละเอียด การเรียงลำดับเหตุการณ์ การบอกสถานที่ และการปฏิบัติตามคำแนะนำ

4.2 ความเข้าใจในระดับตีความ (Interpretive Level) หมายถึง ความเข้าใจข้อมูลที่ไม่ได้กล่าวโดยตรงในเนื้อเรื่องที่อ่าน แต่จะใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็นซึ่งประกอบด้วย การสรุปความ การทำนาย การประยุกต์ การเปรียบเทียบข้อมูลและลงความเห็น

4.3 ความเข้าใจในระดับวิเคราะห์ (Critical Level) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบคุณค่า ความถูกต้อง และความสัมพันธ์ของสิ่งที่อ่าน ด้วยเกณฑ์เฉพาะที่กำหนดขึ้น โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน

5. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนในโรงเรียนกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ซึ่งแบ่งเป็นนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ 2 ระดับ คือ

5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง หมายถึงความสามารถทางการเรียนในขั้นนี้ได้จาก คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 2

ปีการศึกษา 2549 โดยได้คะแนนตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ที่ 75 ขึ้นไปหรือ จากการนำคะแนนการทำแบบทดสอบมาจัดเรียงคะแนน โดยให้นักเรียนที่ได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงสุดลงมา 60 คน

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษต่ำ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โดยได้คะแนนตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ที่ 25 ลงมาหรือ จากการนำคะแนนการทำแบบทดสอบมาจัดเรียงคะแนน โดยให้นักเรียนที่ได้คะแนนจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษต่ำสุดขึ้นไป 60 คน

Prince of Songkla University
Pattani Campus